

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

ሶሻል ሳይንስና ሒዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ-አማርኛ ትምህርት ክፍል

ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህል

በማሳልበት ረገድ ያለው አስተዋጽኦ ትንተና በጅማ ዞን ሲግሞ

ወረዳ በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ ክፍል

ተማሪዎች ተተኳሪነት

በ

አይሻ አህመዲን

በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ለማግኘት ከሚያስፈልጉ ግዴታዎች ከፊሉን ለማሟላት የቀረበ ጥናት

ነሐሴ 2013 ዓ.ም

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

**ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል
በማጎልበት ረገድ ያለው አስተዋጽኦ ትንተና በጅም ዞን ሲግሞ
ወረዳ በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ ክፍል
ተማሪዎች ተተኳሪነት**

ጅም ዩኒቨርሲቲ

ሶሻል ሳይንስና ሒዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ-አማርኛ ትምህርት ክፍል

በ

አይሻ አህመዲን

ዋና አማካሪ: ለማ ንጋቱ (ዶ/ር)

ረ/አማካሪ: ምህረት ሳዳም (ዶ/ር)

**በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ለማግኘት ከሚያስፈልጉ
ግዴታዎች ከፊሉን ለማሟላት የቀረበ ጥናት**

ነሐሴ 2013 ዓ.ም

ጅም ዩኒቨርሲቲ

ምስጋና

ይህን ጥናት በተሳካ ሁኔታ ከዳር ለማድረስ በየጊዜው ክትትል በማድረግ፣ ግድፈቶቹን በማቃናትና አቅጣጫ በማሳየት የረዱኝን የጥናቱ አማካሪዬን ዶ/ር ለማ ንጋቱን እጅግ በጣም ከልብ አመሰግናለሁ እና ለረዳት ማካሪዬ ዶ/ር ምህረት ሳዳም እጅግ አመሰግናለሁ።

ይህን ጥናት በተሳካ ሁኔታ እንዳካሂድ ከጅም ዩኒቨርሲቲ ለተሰጠኝ የጥናት ወጪ መሸፈኛ በጀት ከፍ ያለ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ጥናቱ በሚጠይቀው የፈተና እና እርማት ሂደት ከፍ ያለ ትብብርና ድጋፋቸው ያልተለየኝ የሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ምስጋናዬ ይደረሳቸው። እንዲሁም ከበይነ መረብ የሚያስፈልጉኝን ተዛማጅ ጽሁፎች በማውረድና በመተርጎም ለተባበረኝ አቶ አወል ቃሲም ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ለዚህ ጥናት መሳካት ብቻ ሳይሆን ከዚያም በፊት በነበሩት የትምህርት ጊዜያቶቹ በሞራልም በማቴሪያልም ከጎኔ በመቆምና የሴትነት ኃላፊነቶቹን ጭምር በመሸፈን ላደረጉልኝ ብርቱ ድጋፍ ባለቤቴ እና ልጆቼ አድናቆቴና ምስጋናዬ ይደረሳቸው።

የማረጋገጫና የጥናቱ አጽዳቂዎች ውሳኔ መስጫ

የጥናቱ ርዕስ:- ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት በማጎልበት ረገድ ያለው አስተዋጽኦ ትንተና

ማረጋገጫ:-

እኔ ከዚህ በታች የፈረምኩ ይህ በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ለማግኘት ከሚያስፈልጉ ግዴታዎች ከፊሉን ለማሟላት የቀረበ ጥናት የራሴ የጥናት ውጤት የሆነ፤ ከዚህ ቀደም በየትኛውም ዩኒቨርሲቲ ለመመረቂያ ጽሁፍነት ያልቀረበ፤ በጥናቱ ውስጥ የተካተቱ ምንጮች ሁሉ በተገቢው መንገድ እውቅና ተሰጥቷቸው የቀረቡ መሆናቸውን አረጋግጣለሁ፡፡

አይሻ አህመዲን	_____	_____
የጥናቱ አጽዳቂዎች ውሳኔ		
የጥናቱ ዋና አማካሪ		
ለማ ንጋቱ (ዶ/ር)	_____	_____
ስም	ፊርማ	ቀን
ረዳት አማካሪ		
ምህረት ሳዳም (ዶ/ር)	_____	_____
ስም	ፊርማ	ቀን
የጥናቱ ገምጋሚዎች		
_____	_____	_____
ስም	ፊርማ	ቀን
_____	_____	_____
ስም	ፊርማ	ቀን
_____	_____	_____
ስም	ፊርማ	ቀን
የውስጥ ፈታኝ		
በቃሉ ፈረደ (ተባባሪ ፕሮፌሰር)		
_____	_____	_____
ስም	ፊርማ	ቀን
_____	_____	_____
ስም	ፊርማ	ቀን
የውጭ ፈታኝ		
መአዛ ደጀኔ (ዶ/ር)		
_____	_____	_____
ስም	ፊርማ	ቀን

ማውጫ

ርዕስ	ገጽ
ምስጋና.....	iii
የማረጋገጫና የጥናቱ አጽዳቂዎች ውሳኔ መስጫ	iv
ማውጫ.....	v
የሰንጠረዥ ማውጫ.....	vi
አጠቃሎ.....	ix
ምዕራፍ አንድ	
1. መግቢያ.....	1
1.1 የጥናቱ ዳራ.....	1
1.2 የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት.....	5
1.3 የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄዎች.....	7
1.4 የጥናቱ መላምት.....	7
1.5 የጥናቱ አላማዎች.....	7
1.5.1 የጥናቱ አቢይ አላማ.....	7
1.5.2 የጥናቱ ንኡሳን አላማዎች.....	8
1.6 የጥናቱ ጠቀሜታ.....	8
1.7 የጥናቱ ወሰን.....	9
ምዕራፍ ሁለት	
2 ክለሳ ድርሳናት.....	10
2.1 ጽንሰሀሳባዊ ቅኝት.....	10
2.1.1 የመጻፍ ክሂል ምንነት.....	10
2.1.2 የመጻፍ ትምህርት ዓላማ.....	11
2.1.3 በመጻፍ ትምህርት ሂደት የሚፈጠሩ ችግሮች.....	12
2.1.4 በቋንቋ ትምህርት የተግባር ተኮር ምንነትና አስፈላጊነት.....	14
2.1.5 የተግባር ተኮር ትምህርት ተግባቦታዊነት	19
2.1.6 በቋንቋ መማሪያ አውድ የተግባራት ትኩረትና እውናዊ ፋይዳ.....	19
2.1.7 ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ከልማዳዊው ቋንቋ ማስተማር ያለው ልዩነት.....	21
2.1.8 የተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ሞዴል መረጣ.....	22

2.1.9 የቋንቋ ትምህርት ተግባራት ዓይነቶች.....	25
2.1.10 በተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር የመምህሩና የተማሪው ሚና.....	32
2.1.10.1 የመምህሩ ሚና.....	32
2.1.10.2 የተማሪዎቹ ሚና.....	33
2.1.11 በቋንቋ ማስተማር ሂደት የተግባራት አቀራረብ.....	35
2.1.12 ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ከመጻፍ ክሂል ጋር ያለው ግንኙነት.....	37
2.1.13 የጥናቱ ንድፈ ሀሳባዊ ማእቀፍ.....	39
2.2 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት.....	40

ምዕራፍ ሦስት

3 የጥናቱ ንድፍ እና ዘዴ.....	45
3.1 የጥናቱ ንድፍ.....	45
3.2 የመረጃ ምንጮች / ተጠኝዎች.....	45
3.2 የትምህርት ቤት ናሙና አመራረጥ.....	45
3.3 የክፍል ደረጃ አመራረጥ.....	46
3.4 የተጠኝዎች አመራረጥ.....	47
3.5 የመረጃ መስብሰቢያ መሳሪያዎች.....	48
3.5.1 ፈተና	48
3.5.2 የጽሁፍ መጠይቅ.....	51
3.6 የማስተማሪያ መሳሪያ ዝግጅት.....	52
3.7 የማስተማር ትግበራ.....	54
3.7 የመረጃ አተናተን ዘዴ.....	56

ምዕራፍ አራት

4 የጥናቱ መረጃዎች ትንተና	57
4.1 የጥናቱ መረጃ ትንተና.....	58
4.2 የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ.....	74

ምዕራፍ አምስት

5. የጥናቱ ማጠቃለያና የመፍትሄ ሀሳቦች ጥቆማ.....	83
------------------------------------	----

5.1 የጥናቱ ማጠቃለያ.....	84
5.2 የመፍትሄ ሀሳቦች ጥቆማ.....	85
ዋቢ	87
አባሪዎች.....	93

የሰንጠረዥ ማውጫ

የሰንጠረዥ ርእስ

ገጽ

ሰንጠረዥ 1:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታትስቲክስ ንጽጽር.....	59
ሰንጠረዥ 2:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ንጽጽር.....	60
ሰንጠረዥ 3:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድኖች የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት.....	61
ሰንጠረዥ 4:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድን የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አጠቃላይና አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታትስቲክስ ንጽጽር.....	62
ሰንጠረዥ 5:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድን የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ንጽጽር.....	63
ሰንጠረዥ 6:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድኖች የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት.....	65
ሰንጠረዥ 7:- የሙከራው ቡድን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አጠቃላይና አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታትስቲክስ ንጽጽር.....	65
ሰንጠረዥ 8:- የሙከራው ቡድን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ንጽጽር.....	66
ሰንጠረዥ 9:- የሙከራው ቡድን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት.....	67
ሰንጠረዥ 10:- የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አጠቃላይና አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታትስቲክስ ንጽጽር.....	67
ሰንጠረዥ 11:- የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ንጽጽር.....	68
ሰንጠረዥ 12:- የቁጥጥሩ ቡድን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፊተና አማካይ ውጤቶች የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት.....	69

ሰንጠረዥ 13:- የሙከራ ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ
 ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ አማካይ ውጤቶች
 በገላጭ ስታትስቲክስ ንጽጽር.....69

ሰንጠረዥ 14:- የሙከራ ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ
 ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ አማካይ ውጤቶች የዳግም ልኬት
 ናሙናዎች ቲ-ቴስት ንጽጽር.....70

ሰንጠረዥ 15:- የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርትና የድህረ-ትምህርት ተግባር
 ተኮር ክንውኖች የተነሳሽነት ዘርፎች አማካይ ውጤቶች ንጽጽር
 በገላጭ ስታትስቲክስ.....71

ሰንጠረዥ 16:- የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርትና የድህረ-ትምህርት የተግባር
 ተኮር ክንውኖች የተነሳሽነት ዘርፎች አማካይ ውጤቶች ንጽጽር በዳግም
 ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት.....72

አጠቃሎ

ይህ ጥናት ያተኮረው ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል በማሳልበት ረገድ ባለው አስተዋጽኦ ላይ ሲሆን፣ በጅም ዞን ሲግሞ ወረዳ በርቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎችን ተተኳሪ በማድረግ የተካሄደ ነው። ይህ ጥናት መጠናዊ ሲሆን የተከተለው የአጠናን ዘዴ ከፊል ሙከራዊ ጥናታዊ ንድፍ ነው። በዚህ መሰረት ሁለት የ9ኛ ክፍሎች ተማሪዎችን በቀላል እጣ ናሙና ዘዴ በመምረጥና ቅድመ-ትምህርት ፈተና በማቅረብ ከየክፍሉ ተማሪዎች መካከል የተሻለና ተቀራራቢ አንቀጽ የመጻፍ ችሎታ ያላቸውን 50 /ዛምሳ/ ተማሪዎች በመለየት፣ የአንዱን መማሪያ ክፍል 50 ተማሪዎች የሙከራ ቡድን፣ የሁለተኛውን መማሪያ ክፍል 50 ተማሪዎች የቁጥጥር ቡድን ተጠኚዎች ተደርገዋል። በቅድመ-ትምህርቱ ፈተና ሁለቱ ቡድኖች በመነሻ ደረጃ በተለያዩ ማስተማሪያ ዘዴዎች ከመማራቸው አስቀድሞ በድርሰት መጻፍ መሰረታዊ ግንዛቤያቸው ጉልህ ልዩነት እንደሌላቸው ታውቆ በሙከራ ጥናቱ ተሳትፈዋል። የሙከራውን ቡድን በተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ፣ የቁጥጥር ቡድኑን በልማዳዊ ዘዴ ለስምንት ሳምንታት አንቀጽ የመጻፍ ልምምድ እንዲያካሂዱ በማድረግ፣ በቅድመ-ትምህርትና በድህረ-ትምህርት ከቁጥጥርና የሙከራ ቡድኖቹ በአንቀጽ መጻፍ ላይ ያተኮረ የፈተና መረጃ ተሰብስቦ በሶስት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በማረም የፈተናዎቹ አማካይ ውጤቶች በገላጭና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ (በነጻ ናሙናዎች ቲ-ቴስት እና ፒርሰን የተዛምዶ ልኬት ተተንትነዋል። እንዲሁም ከሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ አማካይ ውጤቶች በገላጭና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ (በዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት) ትንተናና ማሳሰቢያ ተካሂደዋል። የጥናቱ ግኝቶች እንዳመለከቱት፣ የሙከራው ቡድን በተግባራት የታገዘ አንቀጽ የመጻፍ ልምምድ እድል በማግኘቱ ያስመዘገበው የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት በተለመደው ዘዴ አንቀጽ መጻፍ ሲማር ከቆየው የቁጥጥር ቡድን የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት እንዲሁም ከራሱ ከሙከራ ቡድኑ የቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ አማካይ ውጤት ጉልህ ልዩነት ማሳየቱን ውጤቱ ($t = 5.340$, $df = 49$, $p = 0.000$) የባለ ሁለት ጫፍ የጉልህነት ውጤት አመለካከቷል። በ49 የነፃነት ደረጃ (degree of freedom) የባለሁለት ጫፍ ጉልህነት ዋጋ ($p < 0.05$) ሲሆን የተገኘው የባእድ ናሙና ቲ-ቴስት ዋጋ ከ0.05 አንሶ ተገኝቷል። በዚህ መሰረት ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ በሂደታዊ የመጻፍ ተግባራትና ተግባቦታዊ ክንውኖች የተደገፈ በመሆኑ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የመጻፍ ክሂልን በማሳልበት ረገድ ጉልህ አስተዋጽኦ እንዳለው ተረጋግጧል። በሌላ በኩል የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ ምላሻቸው አማካይ ውጤት ሲነጻጸር ለውጡ መካከለኛ (moderate) የጉልህነት ደረጃ ላይ መገኘቱን ውጤቱ ($t = -16.652$, $df = 49$, $p = 0.077$) አመለካከቷል። ይህም የሚያመለክተው በ49 የነፃነት ደረጃ (degree of freedom) የባለሁለት ጫፍ ጉልህነት ዋጋ ($p < 0.05$) ሲሆን የተገኘው የባእድ ናሙና ቲ-ቴስት ዋጋ ከ0.05 አንሶ ሳይሆን ወደ0.05 የተጠጋ ሆኖ ተገኝቷል። ከቀረቡት የተግባር ተኮር የተነሳሽነት መለኪያ ተላውጦዎች (የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ፣ ተራክቦአዊ ተግባራት እና ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች) መካከል፣ ለተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውን ያሳዩት የተነሳሽነት ለውጥ ልዩነት የጉልህነት ደረጃ ያነሰ /ዝቅተኛ/ መሆኑ ተረጋግጧል።

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1.1 የጥናቱ ዳራ

በተግባር ተኮር ትምህርት ዙሪያ የተቃኙ አንዳንድ ጥናቶች እንደጠቆሙት፤ በቀደመው ጊዜ በመማሪያ ክፍል በልማዳዊ ማስተማሪያ ዘዴ የሚካሄዱ ተግባራት እንደ መጻፍና መናገር ያሉትን የአመንጨነት ክሂሎችን ለመተግበር ያላቸው ጠቀሜታ ያነሰ ሲሆን፤ በሌላ በኩል እንደ ማንበብና ማዳመጥ ያሉ የተቀባይነት ክሂሎችን ለመተግበር የተሻለ ጠቀሜታ እንዳላቸውና ለቋንቋ ክሂል ተማሪዎቹ ሰፊ ተጋልጦ እንዲኖራቸው ለማድረግ እንደረዱ ይጠቁማሉ (Sanchez. 2002)። ከዚህ ጋር ተያያዥ በሆነ መልኩ የብዙ የቋንቋ መምህራንና የመማሪያ አውድ ልምዶች እንደሚያመለክቱትም በተፈጥሯዊ አውድ ላይ ተመስርቶ የሚተገበር የቋንቋ ትምህርት ለተማሪዎቹ አንደበተ-ርቱእነት (fluency) ተስማሚ ናቸው። ይሁን እንጂ፤ ተማሪዎቹ ተገቢውን የአነጋገርና የአጻጻፍ መንገድ እንዳይከተሉ ምክንያት ሆኗል። ይህ የሆነበት ምክንያትም በተግባር ተኮር ትምህርት አቀራረብ መምህሩ ትክክለኛ መዋቅሮችንና የሰዋሰው ህግጋትን ለማስተማር ያለው ሚና የተገደበ በመሆኑ ነው (Sanchez. 2002፤ Adams and Chen, 2003)።

እንደ Kumaravadivelu ገለጻ፤ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ተማሪዎቹን በተማሪ ተኮር የመማሪያ አውድ ውስጥ በማቅረብ በእውነት አለም በሚከናወኑ ድርጊቶች ዙሪያ ተግባራዊ ልምምድ እንዲያደርጉ የሚያግዝ ነው። ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ለተማሪዎቹ ማእከላዊ የሆነ ተፈጥሮአዊ መቼት በማቀበል የቋንቋ ትምህርቱን በተግባራዊ መንገድ እንዲያከናውኑት ምቹ መድረክ የሚፈጥር ሲሆን በሰዋሰው ላይ ብቻ ትኩረት ያደርግ የነበረውን ልማዳዊ ዘዴ ለማስቀረት የተደረገ ለውጥ ነው።

ተግባር ተኮር መማር ስልተ-ትወራ ሁለተኛ ወይም የውጭ ቋንቋን ለማስተማር ጠቀሜታ ያለው የማስተማሪያ ስልት ሲሆን በክፍል ውስጥ የሚከናወኑት፤ Richards, Platt & Schmidt (2003) ለመጀመሪያ ጊዜ ባስተዋወቋቸው የተግባር መርሆዎች ማለትም፡- ግብ ተኮርነት፣ ይዘት ተኮርነት፣ የሚደረስባቸው ተጨባጭ ውጤቶች፣ ለእውነት አለም ተግባራዊ ፍላጎት ጠቀሜታ ባላቸው የቋንቋ ግብአቶች ላይ አጽንኦት የሚያደርግ የማስተማሪያ ዘዴ

ዙሪያ የሚያተኩር ነው (Prabliu, 2012)። የተግባር ተኮር መማር መርሃ-ትምህርት የሚዘጋጀው ከሰዎችና ቃላት ይልቅ በተግባራትና ተግባራዊ ልምዶች ላይ ከፍተኛ አጽንኦት በማድረግ ነው (Pienemanii, Maiid & Johnstojii, 2011)። ይህ የተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ የመጻፍ ክንዋኔ አብዛኛውን ጊዜ አስቸጋሪና አሰልፎ ለሚሆንባቸው በተለይ አማርኛ ሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች የመጻፍ ክንዋኔን በእውነት አለም ተግባራዊ ክንውኖች ተመርኩዞ ማለማመዱ ተማሪዎች የመማር ጠቀሜታውን እንዲያውቁና እንዲወዱ፣ ስለሚጠብቃቸው የእውነት አለም ተግባራት በማሰብ እንዲበረታቱና በልምምድ አውዶች ንቁ ተሳታፊ እንዲሆኑ ይረዳቸዋል የሚል እምነት አለ።

በመሆኑም ተግባር ተኮር ትምህርት በእውነት አለም ሰፊ ጠቀሜታ ባላቸው የቋንቋ ማስተማሪያ ስልቶች ላይ በመመርኮዝ የቋንቋ ግብአቶችን በተግባር በመለማመድ ትምህርታዊ ግቦችን እንዲደርሱባቸው የቱን ያህል አጋኝ ነው? የሚለው ጥያቄ የዚህ ጥናት አቢይ ትኩረት ነው። የተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ጠቀሜታ በተግባር ለማረጋገጥም የመጻፍ ክህሎት ከሂደታዊ መጻፍ የማስተማር ስልት ጋር በማቀናጀት ውጤታማነቱ ይመረምራል።

የመጻፍ ክህሎት በእርግጥ በትምህርት ቤት ውስጥ በሚከናወኑ ትምህርታዊ ተግባራት ብቻ ሳይሆን በገሃዱ አለም ተግባራዊ ክንውኖችን ለማጠናከርም አይነተኛ ጠቀሜታዎች እንዳሉት የታወቀ ነው። ተማሪዎች ሃሳባቸውንና እምነታቸውን፣ ፍላጎታቸውንና ስለአለም ያላቸውን ምልክታ ከሚያንጸባርቁባቸው፣ ችሎታቸውን ወይም ማወቃቸውን ከሚገልጹባቸው መንገዶች የመጻፍ ክህሎት አንዱና ዋናው ነው። መጻፍ ከአመንጨነት ክህሎት አንዱ ነው። እንደ በርካታ የዘርፉ ተመራማሪዎች ስምምነት፣ መጻፍ አብዛኛውን ጊዜ ለበርካታ ተማሪዎች ከበድ የሚልና ብዙ ተማሪዎች የሚሸሹት/ የሚፈሩት የክህሎት አይነት እንደሆነ ይታሰባል (Patten, 2014)። በመሆኑም መጻፍን ለቅርጽ ሰፊ ትኩረት በሚሰጠውና በጽሁፍ ውጤት ላይ ተመስርቶ ትምህርቱን ከሚያቀርበው የማስተማሪያ ዘዴ ይልቅ መጻፍን ሂደታዊ ክንዋኔ በሚያደርገው፣ ለጽሁፍ ይዘት ሰፊ ትኩረት በሚሰጠው እንዲሁም አቀራረቡን በገሃዱ አለም ተግባራዊ ጠቀሜታዎች ዙሪያ ለማስመርኮዝ በሚረዳው ተግባር ተኮር የመጻፍ ክህሎት ማስተማሪያ ዘዴ ማስደገፍ አስፈላጊ ነው።

በጽሁፍ አማካኝነት ሀሳብን መግለጽ ውስብስብ በመሆኑ የተነሳ በበርካታ የቋንቋ መማሪያ ክፍሎች አብዛኛውን ጊዜ ትኩረት የሚሰጠው ለመደበኛ ቅርጾች መሆኑን ጥናቶች ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ለመጻፍ ሂደት ከፍተኛ ያለ አጽንኦት ያደርጋል። ሂደታዊ መጻፍ ተማሪዎቹ ስለሚያከናውኑት የጽሁፍ ተግባር የተሻለ ግንዛቤ እንዲኖራቸውና የመጻፍ ክንዋኔውን በተነቃቃ አውድ እንዲተገብሩት ለማድረግ ያስችላቸዋል።

በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ንድፈ ሃሳብ መሰረት፣ ሂደታዊ መጻፍ ሀሳብን በተደራጀ መንገድ በጽሁፍ ለማቅረብ የሚያስችል አእምሯዊ ሂደት ነው። ሂደታዊ መጻፍ እንደ የጽሁፍ ክንዋኔን ማቀድ፣ መረጃ መተርጎም፣ ጽሁፍን መከለስ ያሉ የደረጃ በደረጃ ክንውኖችን ያካትታል (Graham, 2006; Ülper, 2012)። ሂደታዊ መጻፍ የመጻፍ ክንዋኔን እንደተጠናቀቀ የጽሁፍ ውጤት ሳይሆን በርከት ያሉ ንኡሳን የደረጃ በደረጃ ተግባራት ቅንጅትን የሚካሄድበት ነው። በመጻፍ ክንዋኔ ላይ ያተኮሩ ጥናቶች እንዳረጋገጡት ሂደታዊ መጻፍ የጽሁፍ ውጤቱ ከመጠናቀቁ አስቀድሞ የሚከናወኑ እርስ በርስ ትስስር ባላቸው ተግባራት ላይ የሚያተኩር ሲሆን፣ በዚህ ሞዴል አተገባበር የቋንቋ መምህሩ ሚና የመጻፍ ሂደትን ማስተባበርና መምራት ሲሆን ተማሪዎቹ ተግባር ተኮር ሚናዎችን በትብብርና በተሳትፎ እንዲሁም በኃላፊነት ስሜት ያከናውናሉ (McCurdy, Schmitz & Albertson, 2010)። በዚህ መሰረት ሂደታዊ መጻፍ የመጨረሻውን የጽሁፍ ውጤት ከማቅረብ በፊት በሚከናወኑ ልዩ ልዩ የተማሪዎቹ የግልና የጋራ ተግባራት ላይ አጽንኦት ስለሚያደርግ ተማሪዎቹ ተግባቦት እንዲያካሂዱ፣ ሀሳብ እንዲያዋጡ፣ እንዲወያዩና በትብብር እንዲሰሩ ምቹ አውድ ይፈጥራላቸዋል።

ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ሂደታዊ መርሀ ትምህርትን መሰረት በማድረግ በክፍል ውስጥ የሚከናወን ሲሆን (Edward & Willis 2005)፣ ተግባር ተኮር የቋንቋ ትምህርት አቀራረብ እየተስፋፋ ሊመጣ የቻለው አቅርቦት፣ ልምምድ፣ አፍልቆት ላይ የተመረከዘ በመሆኑና ለመጻፍ ተነሳሽነት አስተዋጽኦ ያለው ነው (Ülper, 2012)። በሰዎች ላይ ብቻ የተመሰረተ የማስተማር ዘዴ የተማሪዎቹን ተግባቦታዊ ችሎታ ከማሳደግ አኳያ ያለው ሚና አነስተኛ እንደሆነ በልዩ ልዩ ጥናቶች መረጋገጥ በመቻሉ ተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ እንደ ምትክ የማስተማሪያ ዘዴ የሚቆጠር ነው (Willis & Willis 2009)። ስለሆነም ልማዳዊው የማስተማር ዘዴ ተማሪዎቹ በአቅርቦት፣ በልምምድ

እና በአፍልቆት ጊዜ ከፍቺ ይልቅ ለቋንቋው መዋቅር ብቻ ትኩረት እንዲሰጡ የሚያደርግ መሆኑ ለተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ተጠናክሮ መምጣት ምክንያት ሊሆን ችሏል።

ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ሂደታዊ መርህ ትምህርትን መሰረት በማድረግ በአፍል ውስጥ የሚከናወን ሲሆን፤ ይህ የቋንቋ ማስተማር ዘዴ በአራቱ የቋንቋ ክሂሎች የትምህርት አቀራረብ ላይ መተግበር መቻሉ እንደጠንካራ ጎን ሊነሳ የሚችል ነው (Gouin, 2012)። ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተሻለ የሚያደርገው በትምህርቱ ሂደት ከውጤት ይልቅ ለሂደት ትኩረት መስጠቱ፤ በአፍል ውስጥ የሚቀርቡት ተግባራት በትርጉም እና በተግባቦታዊ ሂደቶች ላይ ያተኮሩ መሆናቸው፤ ተማሪዎቹ በቋንቋው ተግባራቱን የሚለማመዱት እርስበርስ ተግባቦትን እየፈጠሩ መሆኑ፤ ተግባራቱ በእውናዊ ዓለም ያለው ማሳበራዊ አውድ ላይ የተመሰረቱ መሆናቸው ጠቃሚ ያደርገዋል (Prabliu, 2012)።

ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ እስካሁን ባለው ተጨባጭ ሁኔታ ለቋንቋ ትምህርት ያለውን ጠቀሜታ ተገንዝበው በስርዓተ ትምህርታቸው (በመርህ ትምህርታቸው) ውስጥ እንደአንድ የማስተማሪያ ዘዴ ያካተቱ ሀገራት አሉ። በተለይም አብዛኞቹ የኢስያ ሀገራት (ጃፓን፣ ታይዋን እና ኮሪያ) ይህን ዘዴ በሥርዓተ ትምህርታቸው ውስጥ አካተው አተገባበሩን በመፈተሽ ላይ ይገኛሉ (Gouin, 2012)። በተጨማሪም የማስተማሪያ ዘዴውን በተለያዩ የቋንቋ ክሂሎች ላይ በመመስረት ውጤታማነቱን ሙከራዊ በሆነ መልኩ በማረጋገጥ ላይ የሚገኙ ሀገራት አሉ። ከእነዚህም ውስጥ ቻይና፣ ታይላንድ፣ ኢራን፣ ቬትናም፣ የመሳሰሉት ሀገራት የሚጠቀሱ ናቸው (Hanane 2014)። Hanane በተጨማሪ እንደጠቆሙት፣ ተግባራትን እንደደጋፊ የማስተማሪያ ዘዴ መጠቀም የተግባር ተኮር ማስተማር ዘዴ ዋናኛ መተግበሪያ ነው። በዚህ መሰረት ይህ ጥናት የመጻፍ ክሂልን ከተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ጋር አቀናጅቶ ማስተማር የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል ለማሻሻል ያለውን አስተዋጽኦ በሙከራዊ ስልት በማጥናት ላይ አተኩሯል።

1.2 የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

ልማዳዊ የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን ድርሰት የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ያለው ጠቀሜታ በጣም ውሱን እንደሆነና አጥኚዋ ባስተማረችባቸው ትምህርት ቤቶች የተማሪዎች የመጻፍ ተነሳሽነት በጣም ዝቅተኛ አሳሳቢ ችግር ሆኖ አግኝታቸዋል። በአንጻሩ ባለንበት ዘመን ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የበርካታ የቋንቋ መምህራንን ትኩረት እየሳበ መጥቷል። ይህ ለውጥ የታየው ሁለተኛ ቋንቋን በተሻለ ሁኔታ ለማስተማር ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ባለው ጠቀሜታ ዙሪያ መምህራኑ በያዙት ጠንካራ እምነት ላይ የተመሰረተ እንዲሁም የመማር ማስተማር ሂደት አተገባበሩ በመርሆዎች ላይ የተመሰረተና ውጤታማ በመሆኑ ነው። ይህ ቋንቋን በማስተማር ተግባር ተኮር ብልሃት አዋቂነት ላይ የተያዘ እምነት በጽንሰ-ሃሳባዊና በማስተማሪያ ዘዴዎች ጥናት በሰፊው የተደገፈ ነው (Willis & Willis 2009)።

ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ካለው መጠነ ሰፊ ጠቀሜታ ተቃራኒ በሆነ መልኩ በዚህ የማስተማር ዘዴ ጠቀሜታ ዙሪያ የተካሄዱ ጥናቶች ውሱን ናቸው። ከእነዚህም ውስጥ Sheen (2003)፣ Swan (2005)፣ Littlewood (2007) እና Sato (2009) የሚጠቀሱ ናቸው። ይሁን እንጂ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ለተማሪዎች የመጻፍ ክህሎት ሊያተኩሩባቸው በሚገቡ ዝርዝር ክንውኖች ዙሪያ በተግባራዊነት የተፈተኑና ለእውነት አለም ማህበራዊ ተግባራቸው ተሸጋጋሪ ሊሆኑ የሚችሉ እሳቤዎችንና ተሞክሮዎችን ሊያስጨብጡ የሚችሉ የመማር ጽንሰሀሳቦች ያሉበት የማስተማሪያ ዘዴ በመሆኑ በተለይ በሁለተኛ ቋንቋ መማሪያ አውድ በሰፊው ሊተገበር የሚገባው መሆኑን Gouin (2012)፣ Kumaravadivelu (2006) እና Hanane (2014) በአጽንኦት ይገልጻሉ።

እንደ Sheen (2003)፣ Swan (2005)፣ Littlewood (2007) እና Sato (2009) ያሉት ምሁራን እንደመከራከሪያ ነጥብ የሚያነሱባቸው፣ ዘዴው በንድፈሀሳብ ላይ ብቻ መመስረቱ፣ ለጀማሪ ተማሪዎች (በዝቅተኛ የክፍል ደረጃ ላይ የሚገኙ ተማሪዎች) የመተግበር አቅሙ ዝቅተኛ መሆኑ እንዲሁም ተማሪዎች በሁለተኛ ቋንቋ /በውጭ ቋንቋ ትምህርት ሂደት አፍ መፍቻ ቋንቋቸውን የሚጠቀሙበት ሁኔታ መኖሩ የሚሉት ናቸው። እነዚህ ከፍ ሲል የተጠቀሱ ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ትግበራ ጋር ተያይዘው የተሰነዘሩ ሙግቶች

በጽንሰ-ሀሳብ ደረጃ በሰፊው ተቀባይነት እያገኘ የመጣውን ተግባር ተኮር ዘዴ ተተግባሪነት ለማስቀረት አሳማኝነታቸው አጠራጣሪ ነው። ምክንያቱም ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ለእውነት አለም ተግባራትና ተነሳሽነት የሚረዱ ተግባራዊ ልምዶችን በታላሚው ቋንቋ ውስጥ አካቶ የሚያቀርብ በመሆኑ ለሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች መነቃቃትንና መበረታታትን ሊፈጥር እንደሚችል Gouin (2012)፣ Kumaravadivelu (2006) እና Hanane (2014) ያስረዳሉ። በዚህ መነሻ አጥኝቶ ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት ለማሻሻል ያለውን ጠቀሜታ ለማረጋገጥ ስትል ሙከራዊ ጥናቱን አካሂዳለች።

ተማሪዎች ከገሀዱ አለም ተግባራት ጋር የተገናኘ ተግባር ሲያካሂዱ የሚጠቀሙት የቋንቋ ግብአት በአውዱ መሰረት የሚወሰን ነው። የቋንቋው መዋቅርና ቃላት እንደ ተግባሩ ፍቺ የሚሰጣቸው ናቸው። በመሆኑም በተወሰኑ ምክንያቶች ላይ በመመስረት የቋንቋ ጠቀሜታን በመወሰን፣ በሂደቱም እንደ ገሃዱ አለም ተማሪዎቹ እርስ በርስና ከመምህር ጋር ተግባራት ማካሄድ (Gouin 2012) በተማሪዎቹ የመጻፍ ችሎታና የመጻፍ ተነሳሽነት የሚያመጣው አዎንታዊ ለውጥ ይኖር እንደሆነ ለመመርመር አጥኝቶ አቅዳለች።

በመሰረቱ በሀገራችን የመጻፍን ክህሎት የማስተማር የረጅም ጊዜ ልምድ ቢኖርም እስካሁን የተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ብዙ ቦታ ላይ በሚጠበቀው ደረጃ ተሳክቶ አይታይም። አጥኝቶ በአስር ዓመት የማስተማር ልምዷ ተማሪዎች በሚጽፉበት ወቅት ከሚፈጽሙት የተለያዩ ስህተቶች፣ ለመጻፍ ፍላጎትና ተነሳሽነት ማጣት፣ የተስተካከለ የጽሁፍ ውጤት ለማቅረብ ያሉባቸውን ችግሮች ስታጤን ቆይታለች። የመጻፍ ትምህርት አላማ ተማሪዎቹ በጽሁፍ አማካኝነት ሀሳባቸውን፣ ግንዛቤያቸውንና አመለካከታቸውን እንዲገልጹ ማስቻል ቢሆንም፣ በአጥኝቶ የማስተማር ተሞክሮ ተማሪዎች በተለያዩ አውዶች ሰፊ ያለ ጽሁፍ በመጻፍ ሀሳባቸውንና ግንዛቤያቸውን በጽሁፍ እንዲያቀርቡ ሲታዘዙ እምብዛም መደፋፈር አያሳዩም። ለዚህ ችግር መንስኤ የሆነው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የመጻፍ ክህሎት በአሳታፊ መንገድ ከማስተማር ይልቅ በጽሁፍ ውጤት ላይ በማትኮራቸው የተነሳ ይሆን? የሚል መላምት በማንሳት፣ በተግባር ተኮር በተደገፈ የማስተማሪያ ክፍል በተግባር ተኮር ዘዴና በመጻፍ ሂደት ላይ በመመርኮዝ ሙከራዊ ጥናት ለማድረግ ተነሳሽታለች።

በአሁኑ ወቅት የቋንቋ መሰረታዊ ክህሎችን በክፍል ውስጥ በማስተማር ሂደት ተግባራዊ ይደረጋል ተብሎ በሚታሰበው ተግባቦታዊ ብቃት ተኮር የትምህርት አቀራረብ የቋንቋ ትምህርት ከመምህር ተኮር ወደ ተማሪ ተኮር የተሸጋገረ በመሆኑ የተማሪዎች ፍላጎት፣ ችሎታ፣ ክህል፣ አእምሯዊ ብቃት ከፍተኛ ትኩረት ተሰጥቷቸዋል። ተማሪዎችም ያላቸውን አእምሯዊ ብቃትና ልምድ አውጥተው እንዲጠቀሙ ምቹ እድል እንዲያገኙ ማድረግ ያስፈልጋል። በተግባር ተኮር የመማር ማስተማር ሂደት ተማሪዎችም አእምሯዊ ብቃታቸውን ተጠቅመው በመማሩ ሂደቱ በንቃት በመሳተፍ እውቀት እና ክህሎቻቸውን ማጎልበት እድል ይሰጣል የሚል እምነት አለ። ይህ ጥናት በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት አማርኛን ሁለተኛ ቋንቋ ያደረጉ ተማሪዎች ላይ ያተኮረ ሲሆን ከዚህ ቀደም በተተኳሪው የጥናት አካባቢ አማርኛን ሁለተኛ ቋንቋ ባደረጉ ተማሪዎች ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህል ለማጎልበት ባለው ሚና ላይ ያተኮሩ ጥናቶች አለመገኘታቸውም ጥናቱ ሊሞላ የሚሞክረው ክፈተት ነው።

1.3 የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄዎች

ይህ ጥናት የሚከተሉትን መሰረታዊ ጥያቄዎች ይመልሳል።

1. ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታን ለማጎልበት አስተዋጽኦ አለው?
2. ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ ጉልህ ሚና አለው?

1.4 የጥናቱ አላማዎች

1.4.1 የጥናቱ አቢይ አላማ

የዚህ ጥናት ዋና አላማ ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት በማጎልበት ረገድ ያለው አስተዋጽኦ በሲግሞ ወረዳ ሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት መፈተሽ ነው።

1.4.2 የጥናቱ ንኡሳን አላማዎች

- ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት ለማጎልበት የሚኖረውን ሚና መመርመር፤
- ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ ያለው ሚና ምን እንደሚመስል መፈተሽ።

1.5 የጥናቱ ጠቀሜታ

ይህ ጥናት የሚከተሉትን ዓባይነት ጠቀሜታዎች እንደሚያስገኝ ይገመታል። በመጀመሪያ ደረጃ ሙከራዊ ጥናቱ በአዎንታዊ ውጤቶች የሚደገፍ ከሆነ ለሥርዓተ ትምህርት ባለሙያዎች ስለተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ ጠቀሜታዎች ሀሳብ በማቅረብ በሥርዓተ ትምህርት ማሻሻያ ወቅት ለተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ አጽንኦት እንዲሰጡ በጥናት የተደገፈ ጥቆማ ያቀብላል።

መምህራን በትምህርቱ ሂደት ከሚከተሏቸው የማስተማሪያ ዘዴዎች በተጨማሪ ስለተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተሻለ ግንዛቤ አግኝተው በመጻፍ ክህሎት ውስጥ መተግበር እንዲችሉ ያግዛል።

ለተማሪዎችም የመጻፍ ክህሎት በሂደት ሊዳብር የሚችለው በአዕምሮ ያመነጨትን፣ በተግባር መከወን ሲችሉ እንደመሆኑ መጠን ይህ ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የሚያደርገው አስተዋጽኦ ከፍተኛ እንደሆነ ይታመናል። በሌላ በኩል ተማሪዎች በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ በተደገፈ የመማሪያ አውድ የሚያከናውኗቸው ተግባራት በእውኑ አለም ተግባቦታዊ ጉዳዮች ላይ የሚያተኩሩ በመሆናቸው ከአካዳሚያዊ ፍላጎት ባሻገር ለገሃዱ አለም ተግባቦታዊ ተፎካካሪነት እንዲሰለጥኑ ያደርጋቸዋል። ይህም በተለይ አማርኛን

በሁለተኛ ቋንቋነት በሚማሩ ተማሪዎች ዘንድ የመጻፍ ተነሳሽነትና የተሻለ ቋንቋ የመማር ፍላጎት ሊፈጥርላቸው ይችላል።

በመጨረሻም በተመሳሳይ ርዕስ ጥናት ለማካሄድ ለሚነሱ ተመራማሪዎች ይህ ጥናት የተወሰነም ቢሆን መነሻ ሃሳብ ሊያቀብላቸው እንደሚችል ይታመናል።

1.6 የጥናቱ ወሰን

ይህ ጥናት በጊዜና ቦታ በኦሮሚያ ክልል በጅማ ዞን በሲግሞ ወረዳ ሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2013 ዓ.ም. የትምህርት ዘመን በዘጠነኛ ክፍል ትምህርታቸውን በሚከታተሉ ተማሪዎች ላይ ያተኮረ ነው። የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች እንዲመረጡ ያስፈገለበት ምክንያት የመጻፍ ትምህርትን አስመልክቶ የሚደረጉ ጥናቶች በመካከለኛ የክፍል ደረጃዎች ላይ በርካታ ሥራዎች ቢሠሩ ተማሪዎቹ እያደጉ በሚሄዱበት ጊዜ ችሎታቸውን እያሻሻሉ ይሄዳሉ የሚል እምነት አጥኝቶ በመያዝ ነው።

ከይዘት አንጻር ይህ ጥናት ተግባር ተኮር የቋንቋ ትምህርት አቀራረብ በተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ እና ተነሳሽነት ላይ የሚኖረውን አስተዋጽኦ በመመርመር ላይ ያተኮረ ሲሆን፣ ከዚህ ውጪ በሌሎች ክሂሎችና ክሂሎችን ለማስተማር በሚመረጡ ሌሎች ዘዴዎች ላይ አላተኮረም። ጥናቱ አጽንኦት ያደረገው የመጻፍ ተግባራት በተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር አቀራረብ ተቃኝተው እንዲቀርቡ በማድረግ የተማሪዎችን የመጻፍ ውጤት እና ተነሳሽነትን ለመፈተሽ ጥረት ተደርጓል።

ምዕራፍ ሁለት

ክለሳ ድርሳናት

2.1 ጽንሰ ሀሳባዊ ቅኝት

2.1.1 የመጻፍ ክሂል ምንነት

በጽሁፍ አማካኝነት ሰዎች የንግግር ቋንቋን በሚወክሉ ፊደላትና ምልክቶችን በመጠቀም ተግባራት ያካሂዳሉ። በመሆኑም ጽሁፊት የንግግር ወኪል ሲሆን በትምህርት ቤትም ሆነ በገሃዱ አለም አስፈላጊውን ተግባራት በብቃት ለማካሄድ አስፈላጊ ክሂል ነው (Babalola, 2012)። መጻፍ በአጠቃላይ መልኩ ሲታይ በንቁ አእምሮ የሚከናወን፣ በውስብስብ ሂደቶች ማለፍን የሚጠይቅና ተግባራት ለማካሄድ የሚረዳ የአመንጨነት ክሂል ነው። የመጻፍ ክሂል መጎልበት በአካዳሚያዊ መስክ ማስታወሻ ለመያዝ፣ የተለያዩ ሀሳቦችን፣ አመለካከቶችንና ሁነቶችን ለመግለጽ፣ ለተለያዩ ጥያቄዎች ምላሽ ለመስጠት፣ ድርሰት ለመጻፍ፣ ጥናታዊ ስራ ለማካሄድ፣ በገሃዱ አለምም ተግባራታዊ ክንውኖችን ለማካሄድና የራስን ሀሳብና እምነት ለሌሎች ለማቅረብ መጠነ ሰፊ ጠቀሜታዎች ያሉት ብሎም በመግር የሚጎለብት ክሂል ነው (Richards & Renandya, 2002)።

መጻፍ ምልክትን በወረቀት ላይ ከማስፈር የበለጠ በቋንቋ ስርዓት መሰረት ፊደላትን መደርደር ቃላትን ፈጥሮና አቀናኝቶ ዓረፍተ-ነገርን መመስረት ነው (Alamirew, 2005)። ከ Alamirew (2005) ገለጻ መረዳት የሚቻለው ጽሁፊት የአንድ ቋንቋ ምልክት በሆኑት በፊደላት ወይም በሆሂያት ተጠቅሞ በቋንቋው ስርአት መሰረት ዓረፍተ-ነገርን መስርቶ በወረቀት ላይ ማስፈር መሆኑን ነው።

Meseret (2012) (Hedege 1988)ን ጠቅሰው ስለ መጻፍ ምንነት ሲገልጹ፣ መጻፍ በንግግር ድምፆች በተወከሉ ምልክቶች አማካይነት ሀሳብን በወረቀት ላይ ለመግለጽ በማስቻሉ ለተማሪ ሰው እንደ አንድ የማወቅ ምልክት የሚቆጠር ተግባራታዊ መገልገያ ነው ብለዋል። አክለውም፣ መጻፍ ከሌሎች ክሂሎች ይልቅ አስቸጋሪ የሚያደርጉት ባህሪያቱ፣ ስነልቦናዊነቱ፣ ስነልሳናዊነቱና አዕምሮታዊነቱ ናቸው። በመጻፍ ክንዋኔ ወቅት አንባቢን ማሰብ የማይቀር ተግባር ነው። መልዕክቱ ለአንባቢ እንዲደርሰው ፀሀፊው ይጨነቃል። የመጻፍ ትምህርት ክፍለ ጊዜም ተማሪዎች በውስብስብ ሂደቶች ውስጥ በመጓዝ በርከት

ያሉ ሀሳብ የማመንጨት፣ ሀሳብን የማደራጀት፣ የመከለስና አርትኦት የማካሄድ ተግባራትን ደረጃ በደረጃ ማከናወንን መለማመድ ካልቻሉ ጥሩ የመጻፍ ችሎታ ላይ ላይደርሱ ይችላሉ። ይህም የመጻፍ ክንዋኔ ባለው ስነልቦናዊና አእምሮታዊ ባህርያት የተነሳ ብርቱ የማሰብና የማሰላሰል፣ የመጻፍና መልሶ የማሻሻል ሂደቶች ውስጥ ማለፍን የግድ የሚል መሆኑን አመላካች ነው። ስነልቦናዊ ባህሪው ሲታይ፣ ስነልቦን ቋንቋ የሚጠናበት በመሆኑ የአንድን ቋንቋ ውስጣዊና ውጫዊ ገፅታ ይመረመርበታል። በመጻፍ ክሂል ረገድም የስነልቦን ዕውቀት ተቀባይነት ያለው የሀሳብ ፍሰት እንዲገኝ የቋንቋን ህግጋት ለማወቅ ይረዳል። ይህም የቋንቋን ስርዓት ከአጠቃቀሙ ጋር አስማምቶ በፅሁፍ መግባባት እንዲቻል ያግዛል። መጻፍ የአዕምሮን እንቅስቃሴ የሚጠይቅ በመሆኑ አዕምሮታዊነት ባህሪው ነው። በመሆኑም የፅሁፍ ስራ የግንዛቤን መዳበርን ይፈልጋል። ይህንን በተመለከተ Babalola (2012) “መጻፍ ማለት ማሰብ ማለት ነው” ይላል። ከዚህ ሀሳብ መረዳት የሚቻለው ሳይታሰብበት የሚከናወን የጽሁፊት ተግባር አለመኖሩን ነው። ይህም አዕምሮታዊነቱን ይጠቁማል።

2.1.2 የመጻፍ ትምህርት ዓላማ

የመጻፍ ችሎታ እንደ ንግግር ቋንቋ የአንድ ቋንቋ ተናጋሪ ማህበረሰብ አባል በመሆን ወይም በተወሰነ አካባቢ በመቆየትና ሌሎች ሲግባቡ በመመልከት ብቻ ሊለመድ የሚችል አይደለም። ከዚህ ይልቅ የተለያዩ ትእዛዛትን ተቀብሎ መተግበርንና በተደጋጋሚ መለማመድን የግድ ይላል (Richards & Renandya, 2002፣ Babalola 2012)። ይሁንና በተለያዩ አውዶች ተማሪዎች ሰፊ ያለ ጽሁፍ በመጻፍ ሀሳባቸውንና ግንዛቤያቸውን እንዲያቀርቡ ሲታዘዙ እምብዛም መደፋፈር አያሳዩም።

ተማሪዎች የተወሰኑ እንደ የሚጻፍበትን ርእሰ ጉዳይ ማቀድ፣ ሀሳብ ወይም መረጃ ማደራጀት፣ የቋንቋ ግብአቶችን በተገቢ ሁኔታ መጠቀም፣ የመከለስና የማደት ተግባራትን ደረጃ በደረጃ ማካሄድን በመለማመድ ጥሩ ጽሁፍ የማቅረብ ችሎታ ላይ እንዲደርሱ ማስተማር ያስፈልጋል (Brown, 2007፣ Richards & Renandya, 2002)። እነዚህን ሂደታዊ ተግባራት በበቂ ሁኔታ በመለማመድ በቂ ተጋልጦ የሌላቸው ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታቸው ላይጎለብት ይችላሉ። የመጻፍ ክሂል የሀሳብ አደረጃጀትን፣ የቃላት አጠቃቀምን

የግረፍተ-ነገር አወቃቀር፣ የአንቀጽ አመሰራረት፣ የሀሳብ ፍሰት አጠባበቅና የስርአተ ነጥቦች ጠቀሜታን ማወቅ ለመጻፍ ትምህርት መሳልበት አስፈላጊ ክንዎኔዎች ናቸው። መጻፍ የዕውቀትና የታሪክ መመዝገቢያ በመሆኑ ሊማሩት የሚገባ ጠቃሚ ክሂል ነው (Babalola 2012)። ከፍ ሲል የተገለጹት የምሁራኑ ሃሳቦች የሚያስረዱት የመጻፍ ክሂል በመማር የሚቀስሙት ወሳኝና መሰረታዊ ዕውቀት ማግኛ ክሂል መሆኑን ሲሆን በበቂ የመጻፍ ተጋልጦ ወይም ልምምድ ሊዳብር የሚችል መሆኑን ነው።

የመጻፍ ክሂል መዳበር ለተማሪዎች የሚሰጠው ጥቅም ጥሩ የማሰብ ብልህነት እንዲያዳብሩ ያደርጋል። መላ መምታትን፣ ግምት መስጠትን፣ መላ-ምትን ማረጋገጥንና የተደረሰበትን ውጤት መገምገምን እንዲማሩ ያደርጋል (Brown, 2007)። ከፍ ሲል በተጠቀሰው ሃሳብ መሰረት፣ የመጻፍ ክሂል መዳበር ውጤታማነት የተማሪዎችን የአስተሳሰብ አድማስ ከማስፋቱም ሌላ መላ እንዲመቱ፣ ግምት እንዲገምቱ እና በመላምት የተደረሰበትን ውጤት እንዲመረምሩ ይረዳቸዋል። እነዚህ የመጻፍ ክሂል ትምህርት ግቦች ሊደረስባቸው የሚችለው ተማሪዎች ስለሚጻፈው ጽሁፍ ይዘት እንዲያቅዱ፣ ስለሚጽፉት ጉዳይ እንዲያሰላስሉና አስተዋጽኦ እንዲነድፉ፣ ሃሳብ እንዲያመነጩ፣ በአእምሯቸው የሚያሰላስሉትን መረጃ በጽሁፍ እንዲያሰፍሩ፣ ከአቻዎቻቸው ጋር በሚጽፉት ርእሰ ጉዳይ ዙሪያ መረጃ እንዲለዋወጡ፣ መልሰውና ከልሰው እንዲያረቁና የመጨረሻውን ጽሁፍ አርትኦት አካሂደው እንዲያቀርቡ ሲታዘዙና ሲበረታቱ ነው።

በእነዚህ የደረጃ በደረጃ ሂደቶች ውስጥ ያለፉ ተማሪዎች የተሻለ የመጻፍ ልምምድ እድልና የተጋልጦ አውድ ውስጥ ስለሚያልፉ የተሻለ የመጻፍ ችሎታ እንደሚያዳብሩ ይታሰባል። ይህን ለውጥ ለማስገኘት ተግባር ተኮር የመጻፍ ክሂል የማስተማሪያ ስልት ከልማዳዊው ውጤት ተኮር የመጻፍ ክሂል ማስተማሪያ ስልት የተሻለ ፋይዳ ይኖረው ይሆን? የሚለው መሰረታዊ ጥያቄ የዚህ ሙከራዊ ጥናት መነሻ ነው።

2.1.3 በመጻፍ ትምህርት ሂደት የሚፈጠሩ ችግሮች

Richards & Renandya (2002) እንደሚጠቁሙት፣ በሁለተኛ ቋንቋ ቀርቶ በአፍ መፍቻ ቋንቋም ቢሆን መጻፍን ማከናወን ለአብዛኞቹ ተማሪዎች አስቸጋሪ ጉዳይ ነው። ችግሩ የሚነሳው ሃሳቦችን በማመንጨትና በማደራጀት ብቻ ሳይሆን፣ ይህንኑ ሃሳብና እምነት

ተገቢና ተነባቢ ወደሆነ ጽሁፍ የመለወጡ ሂደት ነው። አክለውም፣ የመጻፍ ክሂል የተማሪዎቹን ዝግጁነት፣ ብርታትና ጥረትን እንዲሁም ተለዋዋጭ የማስተማሪያ ስልቶችንና ግብአቶችን የሚጠይቅ መሆኑን ማወቅ እንደሚያስፈልግ ይጠቁማሉ። መጻፍ በፈተና ጉዳይ ብቻ የሚገለጽ ክንዋኔ ሳይሆን ተማሪዎቹ ጥረታቸውን በተሻለ ሁኔታ እንዲያሳዩ ለማድረግ የሚረዳ መሆን ይኖርበታል።

የመጻፍ ተግባር የተለያዩ ጉዳዮችንና አማራጮችን ማሰላሰል የሚጠይቅ ነው። ይህ ከፍ ያለ ክሂላዊ እሳቤነቱ በጽሁፍ ይዘት፣ መዋቅርና አደረጃጀት የሚገለጽ ሲሆን፣ በዝቅተኛ የመጻፍ ክሂል ደረጃ በሥርዓተ ነጥቦች አገልግሎት መዛነፍ፣ ትክክለኛ የሆኑ ቃላትን ባለመጠቀምና በአረፍተ ነገር መዋቅሮች አለመስተካከል እንደሚገለጽ Richards & Renandya (2002) ጠቁመዋል።

ከዚህም በተጨማሪ የመጻፍ ክሂል በቂ የሆነ ልምምድንና ልምድን ይጠይቃል። በእርግጥ በትምህርት ቤት የሚካሄድ መጻፍ ልባዊ ጥረትንና ዘላቂ ልምምድን በሚጠይቅ መልኩ ደጋግሞ መጻፍንና ከልሶ በማንበብና በማደት ሂደታዊ ክንዋኔ ይበለጽጋል ተብሎ ይታመናል። በመጀመሪያ ቋንቋቸው ከሚጽፉ ተማሪዎች በሚነጻጸር መልኩ በሁለተኛ ቋንቋ በጽሁፍ ስልት ብቃትና ችሎታን መኮትኮት ጥሩ የመጻፍ ችሎታ ላይ ለመድረስ ይቻላል። በዚህ መልኩ ተማሪዎች ከስልታዊ ስህተቶች የራቁ ጽሁፎችን በታላሚው ቋንቋ እንዲያቀርቡ ለማድረግ እንደሚቻል Richards & Renandya (2002) ይስማማሉ።

ይሁን እንጂ፣ ብዙ የዘርፉ ምሁራን የሚስማሙበት እውነታ በርካታ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች ከተለያዩ የሀሳብ አቀራረብ፣ የጽሁፍ አደረጃጀት፣ የቋንቋ አጠቃቀም፣ ወዘተ ችግሮች የጸዱ ድርሰቶችን ለማቅረብ ይቸገራሉ። ስለዚህ የቋንቋ መምህራን አስቀድመው ተማሪዎቹ ምን አይነት ግብአቶችን መጠቀምና እንዴት መጻፍ እንዳለባቸው እንዲያውቁ ማድረግና በቂ የመጻፍ ተጋልጦ አውዶችን ማመቻቸት ይኖርባቸዋል። ይህንኑ አስመልክተው Meseret (2012) እንዳብራሩት፣ ተቀባይነት ያለው የመጻፍ ክንዋኔ በተለያዩ ንዑሳን ክሂሎች መካከን ይጠይቃል። ሃሳቦችንና መረጃዎችን በማብላላትና በማሳደግ ከፍ ያለ የማደራጀት ችሎታ፣ የሚጻፍበት ጉዳይ አሻሚ ትርጉም እንዳይይዝ ትክክለኛውን ነገር በጥንቃቄ የማቅረብ ብቃት፣ ሰዋሰዋዊ መገልገያዎችን በትኩረትና በተገቢ ሁኔታ ማቅረብ፣

የቃላት ምርጫ፣ አረፍተኛነት መዋቅሮችን በአግባቡ በመጠቀም ርእሰ ጉዳዩን ለአንባቢው በግልጽና በተዋጣ መልኩ ማቅረብን ይጠይቃል።

ከ Richards & Renandya (2002) በተጨማሪ Hanane (2014) በመጻፍ ትምህርት ሂደት ስለሚያጋጥሙ ችግሮች ሲገልጹ፣ የተማሪዎች የመጻፍ ብቃትና የጽሁፍ ጥራት ከተገቢው ደረጃ በታች የሚወርድባቸው የተለያዩ ምክንያቶች አሉ። የተማሪዎች የመጻፍ ችግር በዋናነት የሚመነጨው ከማስተማሪያ ስልት ነው ካሉ በኋላ በማያያዝም፣ ተገቢ መጻፍን የማስተማሪያ ብልሃቶችን መምረጥ፣ ተማሪዎቹ ለመጻፍ ክንዋኔ አዎንታዊ አመለካከት እንዲይዙ ማበረታታት አስፈላጊ እንደሆነ ጠቁመዋል። ለመጻፍ ክንዋኔ አዎንታዊ አመለካከት ባልተያዘበት ተገቢ የሆነ በመጻፍ ሂደት ላይ የተመሰረተ ተራክቦ ማካሄድ አይቻልም። ተራክቦን ለማመቻቸት ደግሞ በተገቢ የመጻፍ ክህሎት ማስተማሪያ ብልሃቶች መመርኮዝ፣ ተግባራትን መምረጥና ማቀድ፣ ምን እንዴት እንደሚያከናውኑ ሞዴል ማቅረብና ማለማመድ አስፈላጊ ነው።

Alamirew (2005) በበኩላቸው ከመጻፍ ትምህርት ጋር የተያያዙ ሁለት ጉልህ ችግሮችን አመለካከተዋል። አንደኛው የቋንቋ መምህራን ለመጻፍ ትምህርት በቂና ተገቢ አጽንኦት በመስጠት ተማሪዎቹ በመጻፍ እና ደጋግሞ በመጻፍ እንዲበረታቱ ግሬት አያደርጉም የሚል ሲሆን፣ ሁለተኛው ችግር ምቹ የመጻፍ ትምህርት የማስተማሪያ ስልቶችን መርጠው አለማቅረባቸው መሆኑን ጠቁመዋል። በዚህ መሰረት በዚህ ሙከራዊ ጥናት ተግባር ተኮር መጻፍን ሂደታዊ በሆነ የመጻፍ ትምህርት ሞዴል በማስደገፍ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማጎልበት የተፈለገውም ችግሮቹን ለማቃለል ተግባር ተኮር የመጻፍ ክህሎት ማስተማሪያ ዘዴ ጠቀሜታ ይኖረው ይሆን የሚለውን ጉዳይ በተግባር ለማረጋገጥ ነው።

2.1.4 በቋንቋ ትምህርት የተግባር ተኮር ምንነትና አስፈላጊነት

ቋንቋን የመማር ሂደት ሁልጊዜም በአስራካሪ ጉዳዮች የተመላ ነው። ተመራማሪዎች የተለያዩ ቋንቋን የማስተማሪያ ዘዴዎችን በየጊዜው አጥንተው አቅርበዋል። በየጊዜው አጽንኦታቸውን በክፍል ውስጥ የሚሰጠውን የቋንቋ ትምህርት በተሻለ ሁኔታ ለማደራጀት፣ ለማቀድ፣ ለመተግበርና የሚሰጠውን ትምህርት በተሻለ መልኩ ውጤታማ ለማድረግ የሚረዱ በርካታ የማስተማሪያ ዘዴዎች አሉ። ከእነዚህ መካከል ተግባር ተኮር የማስተማር

ዘዴ አንዱ ሲሆን፤ ባለፉት 30 አመታት ልማዳዊው የማስተማር ዘዴ ያስከተላቸውን ችግሮች በመለወጥ ረገድ በበርካታ የመማር ማስተማር አውዶች በተግባር ተፈትኖ ውጤታማነት አሳይቷል (Kumaravadivelu, 2006)። እንደ Kumaravadivelu ገለጻ፤ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ተማሪዎቹን በተማሪ ተኮር የመማሪያ አውድ ውስጥ በማቅረብ በእውነት አለም በሚከናወኑ ድርጊቶች ዙሪያ ተግባራዊ ልምምድ እንዲያደርጉ የሚያግዝ ነው። ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ለተማሪዎቹ ማእከላዊ የሆነ ተፈጥሮአዊ መቼት በማቀበል የቋንቋ ትምህርቱን በተግባራዊ መንገድ እንዲያከናውኑት ምቹ መድረክ የሚፈጥር ሲሆን በሰዎሰው ላይ ብቻ ትኩረት ያደርግ የነበረውን ልማዳዊ ዘዴ ለማስቀረት የተደረገ ለውጥ ነው።

ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ በሁለተኛ ቋንቋ መማሪያ አውድ ላይ የተመሰረተ ተማሪ-ተኮር ስልተ-ትወራ ነው። ይህ የማስተማሪያ ስልት በተግባራዊ ላይ የሚያተኩርና ተማሪዎች በሚማሩት ቋንቋ በገሃዱ አለም ለሚጠብቃቸው ተራክቦ ተፎካካሪ እንዲሆኑ ለማዘጋጀት በሚረዱ ትርጉም ያላቸው ግብአቶችን በትብብርና ተሳትፎ እንዲያከናውኑ ማለማመድ ላይ ሰፊ አጽንኦት የሚያደርግ ነው (Hanane 2014)። በዚህ መሰረት ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ከቋንቋ ትምህርት ውጤት በፊት ለቋንቋ ክንውናዊ ሂደት የተሻለ ትኩረት ይሰጣል። ተማሪዎቹ የሚማሩትን ትምህርት ለእውነት አለም ተግባራዊ ፍላጎቶቻቸው ጋር አጣጥሞ በማቅረብ በበቂ የተጋልጦ አውዶችና ትብብራዊ የመማር እድሎች ውስጥ በተለያዩ ተራክቧዊ ሚናዎች እንዲሳተፉ ያደርጋል።

የተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ ዋናኛ ትኩረት ሰዎሰው ወይም መዋቅርን ማስተማር አይደለም። ተማሪዎች ሰዎሰውን፣ መዋቅርንና ቃላትን አስቀድመው ሊማሩ አለያም ከሚያከናውኗቸው ተግባር ተኮር ማስተማሪያ አውድ ጋር ተያይዘው ሊቀርቡላቸው ይችላሉ። ከዚህ ይልቅ የተግባር ተኮር ማስተማር ዘዴ አጽንኦት ለተማሪዎቹ ቋንቋውን የሚማሩባቸውን ብልሃቶች በማቅረብና ለተግባራዊ የሚረዷቸውን የቋንቋ ግብአቶች እና ማህበራዊ-ባህላዊ ስርአቶች በማለማመድ ተማሪዎቹ ራሳቸውን የቻሉ፣ በራሳቸው የሚተማመኑ ጸሃፊዎች ወይም ተናጋሪዎች እንዲሆኑ መርዳት ነው (Alamirew 2005)።

በEllis (2003) መሰረት፤ ምንም እንኳ ተግባር ተኮር ዘዴ የተማሪዎቹን ተግባራዊ ተፎካካሪነት ማሳደግ ላይ ዋናኛ ትኩረት ያደረገ ቢሆንም፤ አራቱንም አበይት የቋንቋ ክሂሎች -- ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መጻፍ -- አጠቃሎ ለማስተማር ጠቀሜታ አለው። የሰዋሰው ልምምድ (ከልማዳዊ የማስተማር ዘዴ በተያያዘ መልኩ) ተማሪዎች የቋንቋ ቅርጽን ለማስተማር የሚረዳ ሲሆን ተግባራዊ ደግሞ ታላሚውን ቋንቋ ተግባራዊ በማካሄድ እንዲለማመዱ ለማድረግ ምቹ እድል ይፈጥራል። በዚህ መሰረት ተግባራዊ በትርጉም ላይ በመመርኮዝ የተማሪዎቹን ተግባራዊ ችግሮች ለማቃለል ይረዳሉ።

ከፍ ሲል ከቀረቡት ገለጻዎች መረዳት እንደሚቻለው፤ ወደ ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ለውጥ ማድረግ ያስፈለገበት ዋናኛ ምክንያት በመማሪያ ክፍል ውስጥ የሚሰጠውን ትምህርት ከገሃዱ አለም የቋንቋ ትምህርት ተግባራዊ ጠቀሜታ ጋር ለማጣጣም ነው። ለተማሪዎቹ ፍላጎቶች ቀጥተኛ ጠቀሜታ የሌላቸው ጉዳዮችን በዘፈቀደ ማስተማር ተማሪዎቹን ፍዝና ስልቹ እንደሚያደርጋቸው ታሳቢ ከማድረግ ጋር በተለይ ደግሞ የሰዋሰው ቅርጾችን ብቻ ለይቶ ማስተማር ተማሪዎቹን በቋንቋው ተፎካካሪ ተግባራዊ ለማድረግ ያለው ጠቀሜታ ያነሰ መሆኑ በመረጋገጡ ነው።

ተግባር እንደ Candlin (2011) ገለጻ፤ አንድ የተወሰነ ግብን ለማሳካት የሚካሄድ ክንውን ነው። ተግባር በውስጡ እርስ በርስ ተያያዥነት ያላቸው የድርጊት ስብስቦችን አካትቶ ይይዛል። አንዱ የስብስቡ አካል በተገቢና አጥጋቢ ሁኔታ መከናወን ለቀጣዩ ተግባር አመቺ ጥርጊያ ይፈጥራል። የመጀመሪያው ችግር መቃለል ለሌላው ችግር መቃለል አስተዋጽኦ ያደርጋል። አእምሮታዊና ተግባራዊ ቅደም ተከተላዊ ሂደቶችን በማስተናበር ተማሪዎቹ ነባር እውቀትና ግንዛቤያቸውን ተጠቅመው ችግሮችን ይፈታሉ። ችግሮችን እየፈቱ ለመማር በሚያደርጉት መስተጋብር አዲስ እውቀት ያገኛሉ። በሚያኙት አዲስ ግንዛቤ ላይ ተመስርተው በገሃዱ አለም የሚያከናውኑትን ተግባራዊ የሚመስል ክንውን በተግባር ተኮር ትምህርቱ አውድ ይፈጽማሉ።

ከፍ ሲል ከቀረበው የ Candlin (2011) ገለጻ እንደምንረዳው፤ በመማሪያ ክፍል ውስጥ የሚካሄድ ተግባር በአብዛኛው በተግባራዊነት ላይ ያተኮረ ነው። ይህ ተግባራዊ ተግባር በቅደም ተከተላዊ ሂደቶች ላይ የተመሰረተና ግብ ተኮር ነው። እነዚህ ሁለቱ ቅደም

ተከተላዊነትና ግብ ተኮርነት ለታቀደው ተግባር በአግባቡ መሸፈን መሰረታዊ ትኩረቶች ናቸው። በእነዚህ መሰረቶች ላይ በመቆም ተፈላጊዎቹን የቋንቋ ማስተማሪያ ግብአቶች ከገሃዱ አለም ተግባቦታዊ ፍላጎቶች ጋር በማቀናጀት የመጻፍ ክህሎትን በሂደታዊ ሞዴል አስደግፎ ማስተማር ከፍተኛ ጠቀሜታ ያለውና ለተማሪዎቹ የመጻፍ ትምህርት ግንዛቤ መጎልበት አጋዥ ነው።

Nunan (2001) ስለተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ምንነት ሲገልጹ፤ አዎርና በስርአት የተደራጁ ክንውኖችን ያቀፈ የመማሪያ ክፍል ውስጥ ስራ ሲሆን ተማሪዎቹ በአእምሮአቸው የመያዝ፣ የመተግበር፣ የማመንጨት፣ በታላሚው ቋንቋ ተራክቦ የማካሄድ ስራዎች ውስጥ በግልና በጋራ የሚዘልቁበት ሂደታዊ መስተጋብር ነው። ትምህርቱ የሚቀርብበት መንገድም ልክ እንደ ገሀዱ አለም ተግባቦት በማስመሰል የሚማሩትን ቋንቋ በመጠቀም ልምምድ ማካሄድ ነው ብለዋል።

የተለያዩ የዘርፉ ምሁራን ካቀረቧቸው ብያኔዎች መረዳት እንደሚቻለው ተግባር ተኮር ትምህርት ከተለያዩ አቅጣጫዎች መመልከት ይቻላል። ይህም የሆነበት ምክንያት የተለያዩ ምሁራን ተግባርን የቃኙበት አተያይ በተግባር በራሱ ላይ ብቻ የተወሰነ ባለመሆኑና ከማስተማር ዘዴ ጋር አጣምረው በመቃኘታቸው ነው። በእውኑ አለም የሚከናወኑ ተግባራትን ወደ መማሪያ ክፍል በማምጣት በክፍል ውስጥ የሚካሄደውን ትምህርታዊ ክንዋኔ በእውኑ አለም ከሚከናወኑ ተግባራት ጋር አመሳሰሎ ወይም አዛምዶ ማቅረብ የተግባር ተኮር ትምህርት አቀራረብ ማእከላዊ ትኩረት ነው።

በተግባራት ገጽታ ዙሪያ የተለያዩ ምሁራን አስተያየት ሰጥተዋል። ተግባራት ግብ ተኮር ወይም ግብ መር ክንውኖች ናቸው። የተግባራት አፈጻጸም የሚለካው ግብን ለማሳካት ባበረከቱት ሚና መጠን ነው። ተግባራት በውል የሚታወቁ የደረጃ በደረጃ አፈጻጸሞችን ተከትለው የሚከናወኑ ሲሆኑ እነዚህ አፈጻጸሞች አብዛኛውን ጊዜ አመክንዮታዊ በሆነ መንገድ የሚደራጁና ቅደም ተከተላዊነታቸውን ጠብቀው የሚቀርቡ ናቸው። የአንዱ ቅደም ተከተላዊ ክንውን መጓደል የውጤቱን ጥራት ወይም ፍሬያማነት ደረጃ ሊቀንሰው ይችላል። የተግባራት ሂደታዊነትና ቅደም ተከተላዊነት መጠበቅ የሚፈለገውን ግብ በወቅቱና በሚፈለገው የጥራት ደረጃ እውን ለማድረግ ጠቀሜታ አለው። በሌላ በኩል

ለተግባራት ማሳለጫ የሚረዱ መሳሪያዎች የሚፈለጉትን ተግባር ተኮር ክንውኖች የሚመጥኑና ተግባራትን በተገቢው መንገድ ወደ ግብ ለማራመድ የሚያግዙ መሆን ይኖርባቸዋል። ተግባራት በሚከናወኑበት ወቅት በብቃት ወይም በቅልጥፍና የሚከናወኑበትን መንገድ ማመቻቸት ትኩረት ሊሰጠው የሚገባ ጉዳይ ይሆናል። ተግባራት በእውኑ አለም በሚፈጸሙ ተግባቦታዊ እና አጠቃላይነት ያላቸው (holistic) ጉዳዮች መመስረት አለባቸው (Ellis, 2003; Crookes & Long, 2006)።

በሌላ በኩል በእውኑ አለም የሚካሄዱ ተግባራት የራሳቸው የሆኑ የውስጥ-በስጥነት ገጽታዎችና ደረጃዎች እንዳሏቸው የታወቀ ነው። በመማሪያ ክፍል ውስጥ የሚካሄዱ ተግባራትም በተቻለ መጠን ይህንን የሚያንጸባርቁ መሆን አለባቸው። ከዚህም ሌላ አንድ የክፍል ውስጥ ተግባር ተኮር ክንዋኔ ሌሎች ተግባራት ወይም ንኡስ ተግባራት መከናወንን የሚጋብዝ ሆኖ ሊደራጅ ይችላል። አንድ ቀለል ያለ ከመርሃ ትምህርቱ ጋር የሚጣጣም ተግባር ከሌሎች ዝርዝር ተያያዥ ክንውኖች ጋር ተቀናጅቶ ሊተገበር ይችላል። ለምሳሌ፡- ደብዳቤ መጻፍ ዋናው ተግባር ቢሆን ንኡሳን ተግባራቱ የስራ ወይም የዘመድ ደብዳቤ፣ የደብዳቤው አጠቃላይ ቅርጽ፣ የተማሪዎቹን ቃላት አመንጨነት፣ አረፍተ ነገር አገነባብ ብልሃት የሚጠይቁ እንዲሆኑ ማድረግ ተገቢ ይሆናል (Crookes & Long, 2006)።

ተማሪዎች በተግባር ተኮር ክንዋኔ ዙሪያ ተሳትፎ በሚያደርጉበት ወቅት በተግባር ላይ ብቻ የሚያተኩሩ ከሆነ አንጻራዊ ቅለት ባላቸው ክንውኖች ላይ እንዲመረከቡ ማድረግ ተገቢ ሲሆን፣ ተግባራትን በሚጠይቁ ጉዳዮች ግን ችሎታዎቻቸውን ያለገደብ መግለጽ እንዲችሉ እድል መስጠት ያስፈልጋል። መምህራን በበኩላቸው ለተግባር ተኮር ክፍለ ጊዜው የሚሆኑ ለተማሪዎቹ ፍላጎቶች የሚመጥኑና የቋንቋ ትምህርቱ ግብ ያልዘነጉ ማስተማሪያዎችን አቅደውና መርጠው ወደ መማሪያ ክፍል ማምጣት ቢችሉ መልካም ይሆናል። በዚህ መሰረት የማስተማሪያ መሳሪያዎች በመስፈርቶች ታግዘው የተመረጡ ሊሆኑ ይገባል። እነዚህ መስፈርቶች (1) ለተማሪዎቹ ወቅታዊ የቋንቋ እውቀትና ተግባቦታዊ ፍላጎት የሚመጥኑና በአንጻሩ አዲስነት ያላቸው እና (2) ቋንቋን የመማር ሂደትን ውስጥ-በስጥ የማያደርጉ ነገር ግን በመስራት መቻልን ታሳቢ ያደረጉ ግብአቶችን መምረጥ ተገቢ ነው።

2.1.5 የተግባር ተኮር ትምህርት ተግባቦታዊነት

ተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ በዋነኝነት ትኩረት የሚያደርገው በቋንቋ ተማሪዎች ተግባቦታዊ ችሎታ ላይ ነው። በማንኛውም የመጻፍ ትምህርት ውስጥ ተማሪዎቹ የሚከናወኗቸው ተግባራት፣ ተግባራዊ ድርጊቶችና ተግባቦታዊ ሂደቶች ላይ የተመሰረቱ መሆን አለባቸው። በዚህ መሰረት በማኅበረሰቡ ውስጥ ያሉ ዲስኩሶች የተለያዩ ተግባቦታዊ አላማ አሏቸው። ይህንንም በተመለከተ አማረ (2010) Cooper & Odell (2007)ን ጠቅሰው እንዳቀረቡት፣ የተለያዩ ጽሑፋዊ የዲስኩሶ አይነቶች አሉ። እነሱም ተውኔታዊ፣ ግለሰባዊ፣ ስነ-ምህርታዊ ጽሑፎች፣ የንግድ ጽሑፎች፣ ቴክኒካዊ ጽሑፎች፣ ልቦለዶች እና ግጥሞች ናቸው። እነዚህ የጽሑፋዊ ዲስኩሶ መገለጫዎች ተግባቦታዊ አውዶች ላይ የተመሰረቱ በመሆናቸው በመጻፍ ትምህርት ሂደት ውስጥ አወንታዊ ሚናቸው ከፍተኛ ነው። ለዚህም ንድፈሀሳብ ተግባቦታዊ ብልሃቶች የመጻፍ ትምህርቱን ለማሳለጥ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ስላላቸው ተግባራዊ ማድረግ እንደሚያስፈልግ ያስረዳሉ። በመሆኑም በተግባቦታዊ ንድፈሀሳብ፣ ዓላማ እና አንባቢው/አድማጩ ከግምት ውስጥ በማስገባት የመጻፍ ትምህርት ሂደቱ መከናወን እንዳለበት ይጠቁማል። በክፍል ውስጥ ተማሪዎች በዕለት ተዕለት ህይወታቸው ሊያጋጥሟቸው የሚችሉ (ለንደኛ ደብዳቤ መጻፍ፣ የሥራ ማመልከቻ መጻፍ እና የመሳሰሉት) የመጻፍ ተግባራት ላይ ትኩረት ሰጥተው እንዲለማመዱ ዕድል ይፈጥራል። በአጠቃላይ በዚህ ንድፈሀሳብ መሰረት ተማሪዎቹ የሚጽፉት ለመምህራቸው ለማሳየት ሳይሆን፣ ለእውነተኛ ዓላማ እና ለእውነተኛ አድማጭ /አንባቢ ይሆናል ማለት ነው።

2.1.6 በቋንቋ መማሪያ አውድ የተግባራት ትኩረትና እውናዊ ፋይዳ

በቋንቋ መማሪያ ክፍል ውስጥ ተግባር በአገልግሎት ላይ የሚውልባቸው ልዩ ልዩ አውዶች መኖራቸውን Lambert & Kormos (2014)፣ Ellis (2018) ይጠቁማሉ። እንደነዚህ ምሁራን ገለጻ ተግባርን በማስተማሪያ ግብአትነት መጠቀም የቋንቋ ተግባሩን ወደተማሪዎቹ በማድረስ ግንዛቤ ከማስጨበጥ ጎን ለጎን የቋንቋ ተግባሩን ከመማሪያ ክፍል ውጭ ባሉ ተግባቦቶች እውቀቱን አሸጋግረው እንዲጠቀሙበት የሚያስችል ተሞክሮ ያስጨብጣቸዋል። በመሆኑም የተግባር ሂደት የተማሪዎቹን ተሳትፎና ትብብራዊ መማር እንዲሁም በቋንቋ

ተግባሩ ሂደት የሚያጋጥሟቸውን ችግሮች ለማቃለል የሚረዳ የመረጃ ወይም ሀሳብ ልውውጥ ግንኙነት ያስፈልጋቸዋል።

በርከት ያሉ ጥናቶች (ለምሳሌ፡- Tsai, 2015፣ Markee, 2015፣ Chalak, 2015፣ Lee, 2016) አጽንኦት ሰጥተው እንዳመላከቱት፣ በቋንቋ መማሪያ አውድ የሚቀርቡ ተግባራት በእውነት አለም ተግባራት ላይ ተመርኩዘው መቅረብ ለማንበብ ችሎታ መጎልበት ከፍ ያለ ሚና ይኖረዋል። Chalak (2015) እንደገለጹት «ተግባር» በመማሪያ ክፍል ክንዋኔነቱ በተግባራዊ አላማዎች ላይ የተመሰረቱ የቋንቋ ግብአቶችን አደራጅቶ ማቅረብን ይጠይቃል። በEllis (2018) መሰረት ተግባር በቋንቋ አጠቃቀም ጉልህ ጠቀሜታ ያላቸውን ግብአቶች ትርጉም በሚሰጥ መንገድ አደራጅቶ ማቅረብን የግድ ይላል። Zheng & Borg (2014) እንዳመለከቱት ደግሞ ትምህርታዊ ተግባራት ሁለተኛ ቋንቋን በመማሪያ አውድ ቋንቋውን በተሻለ ሁኔታ ለመቅሰም ብሎም ያወቁትን ነገር በእውነት አለም በሚያጋጥሟቸው ተግባራት በራስ መተማመን ስሜት እንዲጠቀሙባቸው ማስቻል ላይ ትኩረት ማድረግ ይኖርበታል። ከፍ ሲል ከቀረቡት ሀሳቦች መረዳት እንደሚቻለው ተግባራት የቋንቋ ግብአቶችን በናሙናነት በመጠቀም ተግባራት ለማካሄድ የሚረዱ ይዘቶችን ከማስተማሪያ ዘዴ ጋር በማጣመር ተማሪዎች በመስራት መማርን እንዲለማመዱ የሚያደርግ ሂደት መሆኑን ነው።

Tsai (2015) በጥሩ ሁኔታ ተደራጅተው በቋንቋ መማሪያ አውድ የሚቀርቡ ተግባራትን ሁለንተናዊ ፋይዳ አስመልክተው የሚከተሉትን ነጥቦች አመለክተዋል።

- በቋንቋ መማሪያ ክፍል የሚቀርቡ የመጻፍና የመናገር ግብአቶችን ለመተንተና ለመግለጽ ይጠቅማሉ።
- በግንዛቤ ላይ የተመሰረቱ ትክክለኛ ማጠቃለያዎችን አስሶና አጥርቶ ለማቅረብ እንዲሁም በመረጃዎች ላይ የተገነቡ ውሳኔዎችን ለመወሰን ይጠቅማሉ።
- ትምህርታዊ ጽሁፎችን በማዘጋጀት፣ በማመንጨትና በመከለስ ከፍተኛ ወደሆነ የቋንቋ አጠቃቀም ብቃት እንዲደርሱ በቂ ተሞክሮ ያቀብላሉ።
- በጽሁፍ የቀረቡላቸውን ውህድ አሀዶች በራሳቸው አገላለጽ በአጭሩ በማጠቃለል ማቅረብን ለማለማመድ፣ አንብበው እንዲረዱ የተሰጧቸውን የምንባብ ግብአቶች፣

ትምህርታዊ መግለጫዎች እና ሌሎች ለእውነት አለም የቋንቋ ተግባራት የሚረዷቸው ነገሮች የማደራጀት ልምድ ያቀብላቸዋል።

- አስተማማኝ ወይም እውነተኛ ከሆኑ ምንጮች መረጃ በመሰብሰብ የቋንቋ መማር ተሞክሯቸውን እንዲያገለብቱ ያደርጓቸዋል።
- በማንበብ ያገኛቸውን ሃሳቦችና በውይይት ያዳበሯቸውን ግንዛቤዎች መሰረት በማድረግ ሀሳባቸውን ጥልቀትና ስፋት ባለው መልኩ የመጻፍና መልሰው የማንጸባረቅ ችሎታ ያቀዳጁቸዋል።
- ከአንድ ውህድ አሀድ ያገኙትን እውቀት ወይም ግንዛቤ ወደሌላ የጽሁፍ ምንጭ ለመሸጋገር እንደድልድይ በመገልገል ግለ-እውቀታቸውን አንብቦ በመረዳት ለማጎልበት ያነሳሳቸዋል።
- አንብቦ ከመረዳት ያገኙትን ግንዛቤ ህብር ያለውና በጥሩ ሁኔታ የተደራጀ ጽሁፍ ለማቅረብ ይጠቅማቸዋል።
- በመማሪያ ክፍል ውስጥና ከመማሪያ ክፍል ውጪ የቋንቋ ተግባራትን በራስ በመተማመንና በሚፈለገው መልኩ የማካሄድ ብቃት ላይ ያደርሳቸዋል (Tsai, 2015)።

በአጠቃላይ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ሞዴል መምህሩ በተግባራት ዙሪያ ዝግጅት አድርገው ክንውኖችን ለተማሪዎች አጠናቅረው በማቅረብ የትምህርቱን ሂደት በተግባር ተማሪዎቹ ራሳቸው እንዲቆጣጠሩት ለማድረግ የሚረዳ ዘዴ ነው። በዚህ መሰረት ተማሪዎቹ ተግባራቱን በማከናወን ጉልህ ተሳትፎ ያደርጋሉ፤ የቋንቋ ትምህርቱ ግቦችን በራሳቸው ንቁ ተሳትፎ ስለመጨበጥ ሃላፊነትም ይወስዳሉ። ተግባሩን ተለማምደው የሚደርሱበት እውቀትና ግንዛቤ ለገሃዱ አለም ተግባራቶቻቸው እውናዊ ጠቀሜታዎች ያሉት በመሆኑ ተግባሩ በራሱ እንደ ግብ የሚወሰድ ነው።

2.1.7 ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ከልማዳዊው ቋንቋ ማስተማር ያለው ልዩነት

ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ከተለመደው የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የሚለይባቸውን መሰረታዊ ጉዳዮች Ellis (2003) እና Ducker (2012) በሚከተለው መልኩ ያስቀምጣሉ።

1. የመማር ትኩረትን በተመለከተ፤ በተለምዶ የቋንቋ ማስተማር መዋቅር /ሰዎች/ ትኩረት ላይ የተወሰነ ሲሆን፤ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር በይዘት /ፍቺ/ ላይ ያተኩራል።
2. የቋንቋ ግብአትን በተመለከተ፤ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ተማሪዎቹ አውድ ላይ ተመስርተው በቋንቋው ልዩ ልዩ ጉዳዮችን ያፈልቃሉ። በተለምዶ የቋንቋ ማስተማር መምህሩ በቋንቋው ልዩ ልዩ ጉዳዮችን እንዲሁም የቋንቋውን ህግጋት በገለጻ መልክ ለተማሪዎቹ ያቀርባል።
3. የትምህርት ይዘትን በተመለከተ፤ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር የተማሪዎችን ፍላጎት መሰረት ያደረገ ይሆናል። በተለምዶ የቋንቋ ማስተማር የትምህርቱ ይዘት የሚወሰነው በመምህሩ ነው።
4. የትምህርት አተገባበርን በተመለከተ፤ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ሂደታዊ የሆነ የማስተማር ዘዴን ይከተላል። በአንጻሩ በተለምዶ የቋንቋ ማስተማር ውጤት ላይ የተመሰረተ የማስተማር ሂደትን ይከተላል።
5. የመማር ክንውኖችን በተመለከተ፤ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር የቋንቋ ክህሎች ተቀናጅተው ይቀርባሉ። በአንጻሩ መዋቅሮችን እየነጣጠሉ ለማስተማር ተግባር ላይ ይውላሉ።
6. የቋንቋ ትምህርት አቀራረብን በተመለከተ፤ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ሰፊ የሆነ ተፈጥሯዊ የቋንቋ አውድን ይዞ ይነሳል። በአኳያው በተለምዶ የቋንቋ ማስተማር የቋንቋ መዋቅሮችን በመነጣጠል ለትምህርቱ ሂደት እንዲቀርቡ ይደረጋል።

2.1.8 የተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ሞዴል መረጣ

ተግባር ተኮር መማር ቀዳሚ ትኩረቱ በቋንቋና ተግባር ላይ የተመሰረተና ተማሪዎቹ በሚፈጽሟቸው ክንውኖች ላይ የተኮረ ነው። ተግባሩ ተማሪዎቹ በታላላቅ ቋንቋ ተጠቅመው የሚያከናውኑት ድርጊት ሲሆን፤ ክንዋኔው የሚያንጸባርቀው በእውነት አለም በሚፈጸሙ ድርጊቶችና ተማሪዎቹ በቋንቋው ተጠቅመው ነጻ በሆነ ሁኔታ በራሳቸው መንገድ እንዲገልጹ በሚፈለገው ትርጉም ላይ ነው። በዚህ መሰረት ጨዋታ ማካሄድ፣ ችግሮችን ማቃለል፣ መረጃ ወይም ልምድ መለዋወጥ የመሳሰሉት ክንውኖች የተግባር

አስፈላጊና እውናዊ ይዘቶች ሆነው ሊቀርቡ ይችላሉ። በተግባር ተኮር ትምህርት ተማሪዎቹ እንዲማሯቸው የሚቀርቡ ቃላት እውነተኛ ተግባር (genuine task) ተደርገው አይወሰዱም። ጨዋታ ብቻ ማካሄድ ችግር ፈቺ ልምምዶችን በውስጡ አካትቶ ካልቀረበና ተማሪዎቹ በቋንቋ ትምህርቱ ይደርሱበታል ተብሎ የሚታሰብ አላማ ከሌለው እንደ እውነተኛ ተግባር ሊቆጠር አይችልም። በበርካታ ሚና የመጫወት ተግባራት ተማሪዎቹ የተወሰነ ሚና ወስደው እንዲወጡ ማድረግ ይቻላል። ለምሳሌ፡- ተማሪዎች የካምፓኒ ዳይሬክተር ሆነው ሚና ሲያቀርቡ ለካምፓኒው የተወሰነ ችግር መፍትሄ በማቅረብ ሚናቸውን የመወጣት ልምምድ ካደረጉ ይህ እንደ እውነተኛ ተግባር ይቆጠራል (Willis & Willis, 1996)። ከዚህ እንደምንረዳው ተግባር ተኮር ማስተማር ዘዴ አውድ የሚቀርቡ ክንውኖች የቋንቋ መማር አላማዎችን መሰረት በማድረግ ከእውነት አለም ተግባራዊ ፍላጎቶች በመነጨ ተግባራት ማእቀፍ ውስጥ ተማሪዎቹ እንደ እውነት አለም ተግባራት የሚፈጽሟቸውን ተግባራት በክፍል ውስጥ መማር ነው።

በዚህ መሰረት በScrivener የተቃኙ ተግባር ተኮር ክንውኖችን Willis & Willis (1996) እንደሚከተለው አቅርበዋል። በዚህ መሰረት እያንዳንዱ ተግባር የሚደራጀው በሚከተለው መንገድ ነው።

- ቅድመ-ተግባር ክንውን፡- በዚህ ጊዜ ተማሪዎቹ ከሚያከናውኑት ተግባር ምንነት ጋር እንዲተዋወቁ ይደረጋል።
- የተግባር ሂደት፡- ማቀድና የታቀደውን ተግባር የመግለጽ ክንዋኔን ያካትታል።
- በቋንቋ ላይ ትኩረት የማድረግና የምጋቤ ምላሽ አውድ መፍጠር።

በዚህ መሰረት ማንኛውም ተግባር በርቱኦ መንገድ (fluency) ተግባሩ ላይ በማትኮርና ከተግባሩ መፈጸም በኋላ በምጋቤ ምላሽ ወቅት ትኩረት በሚደረግበት ትክክለኛነት (accuracy) መሃል የተመዘነ ትኩረት መስጠትን ይጠይቃል።

ይህም ቀደም ሲል በልማዳዊ ቋንቋ መማሪያ ክፍል ለተማሪዎች ትምህርት የሚቀርብበትን መግለጽ (presentation)፣ መለማመድ (practice) እና ማመንጨት (production) በሚሉ አቀራረቦች ላይ አጽንኦት የሚያደርገውንና መምህሩን የቋንቋ ትምህርቱን የመጻፍ ወይም የመናገር ይዘት አቅራቢ ከሚያደርገው ዘዴ የተለየና ተማሪዎቹን የትምህርቱ ይዘት

አመንጪ ለማድረግ ጉልህ አስተዋጽኦ ያለው ነው። በመሆኑም ተማሪዎቹ መጻፍና መናገርን ተቆጣጥረው በራሳቸው ነጻ መንገድ እንዲተገብሩ ለማድረግ ያስችላል።

በተግባር ተኮር መማር ዘዴ ላይ የሚሰነዘረው ትችት በግልጽ የተቀመጡ ሰዎች ይዘቶችን ከማቅረብ ይልቅ በዘፈቀደ ተማሪዎቹ በሚያከናውኗቸው ድርጊቶች ላይ አጽንኦት ያደርጋል፤ በቋንቋ መማር ፍላጎቶች ላይ እምብዛም የነጠረ ትኩረት አይሰጥም የሚል ነው (Krashen, 1996)። እውነታው ግን በተግባሩ መጨረሻ ላይ በቋንቋ ላይ ትኩረት ለማድረግ የሚረዳ የምጋቤ ምላሽ አውድ በቋንቋው ሰዎች ጉዳዮችን የመማር ፍላጎቶች ላይ የሚያተኩርና ትክክለኛነት የቀረበበትን መንገድ የሚገመግም መሆኑ ነው (Scrivener, 2005)።

የተግባር ተኮር መማር ዘዴ አቢዩ ጠቀሜታ ቋንቋን መማሩ የሚያተኩረው ከእውኑ አለም ወይም እውነተኛ ተግባራት አላማ ጋር ተያይዞ መሆኑ ነው። በመሆኑም ተማሪዎቹ ስላከናወኑት ተግባር ሪፖርት በሚያቀርቡበት ደረጃ ላይ ስለተጠቀሙበት የቋንቋ ግብአት ለክፍሉ ተማሪዎች የሚገልጹት ነገር ሁሌም አለ። በተግባር ተኮር መማር ተማሪዎች የሚያተኩሩባቸው ራሳቸውን የቻሉ ተግባራትን Scrivener (2005)፣ እንዲሁም አማረ (2010) Richards (2001)ን በመጥቀስ እንደሚከተለው አቅርበዋል።

Scrivener (2005)፣ እንዲሁም አማረ (2010) የተጠቀሱት Richards (2001) ተግባራትን በአምስት ክፍለው ይመለከቷቸዋል። እነዚህም ተግባራት ከዚህ በታች እንደሚከተለው ቀርበዋል።

- የተለያዩ ታሪኮችን በቡድን የመገጣጠም ተግባራት (Jigsaw Tasks):- ይህ ተግባር በተለያዩ መረጃዎች ላይ የተመሰረቱ ታሪኮችን ወደአንድ ማቀናጀትን የሚጠይቅ ነው። ለምሳሌ ሶስት ተማሪዎች ወይም ቡድኖች፣ ተቆራርጠው የቀረቡ ታሪኮች እንዲሰጣቸው ከተደረገ በኋላ ወደአንድ ወጥ ታሪክ እንዲያመጡ የሚደረግበት ተግባር ነው።
- የኅደለን መረጃ የማሟላት ተግባር (Information Gap Task):- በአንድ ክፍል ውስጥ የሚማሩ ተማሪዎች በግል ወይም በቡድን ጅምር መረጃ እንዲሰጣቸው ይደረጋል። እንዲሁም በሌላ ግል ወይም ቡድን የሚገኙ ተማሪዎች ጅምር መረጃውን ሊያሟላ

የሚችል መረጃ ይደርሳቸዋል። በመቀጠል ተማሪዎቹ በግል- በግል ወይም ቡድን - ለቡድን ሀሳብ በመለዋወጥ የጎደለውን መረጃ እንዲያሟሉ በማድረግ የተግባር ሂደቱ ይከናወናል።

- **ችግር ፈቺ ተግባራት (Problem Solving Tasks)** ተተኳሪ ለሆኑት ተማሪዎች ችግሮች ላይ የተመሰረቱ መረጃዎች ይሰጣቸዋል። በመቀጠል ተማሪዎቹ በችግሮቹ ዙሪያ ውይይት በማድረግ በመፍትሄ መልክ ሊቀርቡ የሚችሉ ሀሳቦችን ይሰነዝራሉ።
- **ውሳኔ ሰጪ ተግባራት (Decision making Tasks)**:- ተማሪዎች ከተለያዩ ችግሮች በመነሳት ውይይት እና ድርድር በማድረግ ውሳኔ እንዲያስተላልፉ የሚጠይቅ ተግባር ነው።
- **የግል አስተያየት የሚሸጥ ተግባራት (Opinion Exchange)**:- ተማሪዎች በተለያዩ ርዕስ ጉዳዮች ላይ ትኩረት በማድረግ የግል አስተያየታቸውን በመስጠት ሀሳብ እንዲለዋወጡ ይደረጋል። በዚህ የተግባር ሂደት ተማሪዎች ወደ አንድ ስምምነት እንዲደርሱ ከማስቻል ይልቅ፣ የግል አስተያየቶቻቸውን ብቻ እንዲለዋወጡ ማድረግ ላይ መመስረት አስፈላጊ ነው።

ከፍ ሲል በቀረቡት ልዩ ልዩ የተግባራት አይነቶች ውስጥ በዋነኝነት ትኩረት የተሰጠው አንድ መሰረታዊ ጉዳይ አለ። ይኸውም፣ ተግባራቱ በጥንድ እና በቡድን መሥራትን የሚደግፉ እና አዕምሯዊ፣ ስሜታዊ እንዲሁም ተራክቧዊ ክንውኖች ላይ መሰረት ያደረጉ እንደሆኑ ነው። በዚህ መሰረት በዚህ ጥናት ከፍ ሲል የቀረቡትን የተግባር ተኮር መማሪያ ሞዴሎች በተለዋዋጭ መንገድ ከመጻፍ ክሂል ተግባራዊ አውዶች ጋር አስማምቶ በማቅረብ ለተማሪዎቹ የመጻፍ ችሎታና የመጻፍ ተነሳሽነት የሚያበረክቱትን አስተዋጽኦ ለመፈተሽ ጥረት ይደረጋል።

2.1.9 የቋንቋ ትምህርት ተግባራት ዓይነቶች

Ellis (2018) እንዳቀረቡት ገለጻ መምህሩ የመማሪያ ክፍሉ አመራር ሰጪ በሆነበት መማሪያ አውድ ተግባር በሶስት አበይት መለዩዎች ይታወቃል። አንደኛው በተግባራት ፍረጃ መሰረት ተማሪዎች ይደርሱበታል ተብሎ የሚታሰበው የመጨረሻው ተግባባታዊ

ችሎታ መዳበር የቋንቋ ትምህርቱ ግብ ተደርጎ የሚወሰድ መሆኑ ሲሆን፤ ሁለተኛው የተግባር መለዩ የትምህርቱን ሂደት አቻዊ ተሳትፎ እንዲኖራቸው የሚጠበቁት የክፍሉ ተማሪዎች በዋንኛነት ተግባሩን የሚቆጣጠሩት መሆናቸው ነው። በዚህ መሰረት ተማሪዎቹ የተግባር ተኮር መማሪያ ክፍሉ ክንዋኔዎች ቁልፍ ተዋናዮች ናቸው ማለት ነው። ሌላው የተግባር ተኮር መማሪያ አውድ በአጫጭር ድርጊቶች ገለጻ (scenarios) ላይ ለተመሰረቱ ርእሰ ጉዳዮችና ክንውኖች ትግበራ ቀዳሚ ትኩረት የሚሰጥ መሆኑ ነው።

ከEllis (2018) በተጨማሪ Zheng & Borg (2014)፣ Thomas (2015) እንደገለጹት ለሁለተኛ እና የውጪ ቋንቋ መማሪያ አውዶች ተስማሚ የሆኑ የተግባራት አይነቶች እንዳሉ ጠቁመው፤ የጅግሶው ተግባራት (jigsaw tasks)፣ የመረጃ ክፍተትን የመሙላት ተግባራት (information-gap tasks)፣ ችግር ፈቺ ተግባራት (problem-solving tasks)፣ ውሳኔ መስጠትን የሚሹ ተግባራት (decision-making tasks)፣ የሀሳብ ልውውጥ ተግባራት (opinion exchange task) እና ሌሎችም እንዳሉ ገልጸዋል። አነዚህ የተግባራት አይነቶች በጥቅሉ ስነ-ትምህርታዊ ተግባራት (pedagogical tasks) እና የእውኑ አለም ተግባራት (real-world tasks) በመባል እንደሚከፈሉም ገልጸዋል።

አማረ (2010) በስፋት እንዳቀረቡት፤ የተለያዩ ምሁራን በቋንቋ ትምህርት ውስጥ የሚውሉ ተግባራትን በተለያዩ መልክ ሲመለከቷቸው ይስተዋላል። እነዚህም ተግባራት በትምህርቱ ሂደት ሲቀርቡ እንደሚተኮርበት የቋንቋ ክሂል ሊተገበሩ የሚችሉ ናቸው። ከዚህ በታች የቀረቡትም የተግባራት ዓይነቶች በተለያዩ ምሁራን ሲመደቡ የሚያሳይ ነው ካሉ በኋላ እነዚህን የተግባራት ዓይነቶች በመዘርዘር እርስ በርስ ስለሚጋሯቸው ተግባራት አጠር አጠር ባለ መልኩ ማብራሪያ ሰጥተዋል።

የPrabhu ተግባራት

የPrabhu (1987) ተግባራት ቀደም ሲል በባንጋሎር ፕሮጀክት ውስጥ በመተግበር ለተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ መምጣት አስተዋጽኦ እንዳደረጉ መታመኑን ጠቅሰው፤ ከዚህ በታች የቀረቡት ዝርዝር ተግባራት በባንጋሎር ፕሮጀክት ውስጥ ተግባር ላይ የዋሉ

የተግባራት አይነቶች ናቸው በማለት አማረ (2010) Nunan (2004)ን ዋቢ ጠቅሰው ገልጸዋል። እነዚህ የተግባራት አይነቶችም፡-

የኃይለን መረጃ የማሟላት ተግባር፡- ከአንድ ግለሰብ ወደሌላ ግለሰብ ወይም ከአንድ ስፍራ ወደሌላ ስፍራ መረጃዎችን በማስተላለፍ ወይም በመቀበል የሚከናወን ተግባር ነው። ለምሳሌ በጥንድ-በጥንድ ለተቀመጡ ተማሪዎች በአንድ ታሪክ ላይ የተመሰረተ የተጓደለ ታሪክ በመስጠት ከሌላው ጥንድ ቡድን ጋር እየተወያዩ እንዲያሟሉ ማድረግን የሚጠይቅ ተግባር ነው።

ምክንያት ፈላጊ ተግባር፡- የቀረበን መረጃ መነሻ በማድረግ ተጠየቃዊ በሆነ መልኩ አዳዲስ ሃሳቦችን የማፍለቅ እና ማጠቃለያ የመስጠት ተግባርን የሚጠይቅ ነው።

የግል አስተያየትን የሚሹ ተግባራት፡- ከተሰጡ ልዩ ልዩ ሁኔታዎች በመነሳት ተማሪዎች የግል ስሜቶቻቸውን እና አመለካከታቸውን ለክፍል ጓደኞቻቸው እንዲያጋሩ የሚጠይቁ ተግባራት ናቸው። ለምሳሌ ያልተቋጩ ታሪኮችን የማሟላት እንዲሁም ማህበራዊ ጉዳዮች ላይ ሀሳብ በማንሳት የግል አስተያየት መስጠትን ይመለከታል (አማረ፣ 2010)።

የWillis ተግባራት

በአማረ (2010) የቀረበው ሌላው የተግባራት ዝርዝር የየWillis (1996)ን ተግባራት ያካተተ ነው። በአማረ እንደተገለጸው የWillis (1996) ተግባራት፣ Prabhu (1987) በሶስት ከከፈሏቸው ተግባራት ሌሎች የተግባራት አይነቶችን አካተው በስድስት አበይት አዕምሯዊ ክንውኖች ከፍሏቸዋል። እነሱም፡- መዘርዘር፣ በቅደም ተከተል ማደራጀት፣ ማወዳደር፣ ችግሮችን መፍታት፣ ልምድ መለዋወጥ፣ እና ፈጠራዊ ተግባራት ናቸው ብለዋል።

መዘርዘር፡- በአማረ (2010) እንደተገለጸው ይህ ዓይነቱ ተግባር ተማሪዎቹ ልዩ ልዩ ጉዳዮችን እንዲዘረዝሩ የሚያደርግ ሲሆን፣ የማስታወስ እና የግንዛቤ ችሎታቸውን እንዲያሳድጉ ያስችላቸዋል። የሰዎችንና የቦታዎችን ስም መጥቀስ እንዲሁም የዕለት ተዕለት ህይወትን መዘርዘር ለዚህ ተግባር ማሳያ ሊሆን የሚችል ነው። ለምሳሌ ተማሪዎች በጥንድ በመሆን በአሁኑ ዘመን በተለያዩ የሙያ ዘርፎች ካሉ ታዋቂ ሰዎች ቢያንስ አንድ

ሰው ምክንያታዊ ሆነው እንዲመርጡ ማድረግን የሚጠይቅ ተግባር ነው። ከዚህም በተጨማሪ ከተነበበ ወይም ከተደመጠ መረጃ ተነስተው ዝርዝሮችን መልሰው አስታውሰው እንዲጽፉ ወይም እንዲወያዩበት አለም ስለተመረጠው ታዋቂ ግለሰብ ሌሎች ምንጮችን አስሰው አንብበው የተጠናከረ መረጃ እንዲያቀርቡ ማስቻል በዚህ ተግባር ውስጥ የሚካተት ነው (አማረ፣ 2010)።

ቅደም ተከተል ማስያዝ፡- ይህ የተግባር ዓይነት ተማሪዎች ከተለያዩ ሁኔታዎች በመነሳት ቅደም ተከተል እንዲያስተካክሉ፣ ደረጃ እንዲሰጡ ወይም እንዲከፋፍሉ የሚያደርግ ክንዋኔን የሚጠይቅ ሊሆን ይችላል። ለምሳሌ በዚህ ደረጃ ተማሪዎች ታዋቂ ናቸው ብለው በምክንያት ከዘረዘሯቸው ሰዎች ውስጥ ደረጃ በደረጃ እንዲያስቀምጡ ወይም በሙያ ዘርፎቻቸው እንዲከፋፍሉ በማድረግ ተግባሩን ማከናወን ይቻላል። ከዚህም በተጨማሪ ቅደም ተከተልን የሚጠይቁ ተግባራት (ለምሳሌ፣ የቡና አፈላል፣ የዶሮ ወጥ አሠራር፣ ወዘተ...) ላይ በመመስረት የተሰጣቸውን ተግባር በጽሑፍ ወይም በንግግር እንዲገልጹ ማስቻልን የሚጠይቅ ነው።

ማወዳደር፡- በዚህ ተግባር፣ ተማሪዎች ልዩ ልዩ ሁኔታዎችን እንዲያዛምዱ ወይም ተመሳሳይ እና ተቃራኒ ፍቺን እንዲለዩ ይደረጋል። ለምሳሌ ተማሪዎች ስማቸው ስላልተጠቀሰ ታዋቂ ሰዎች ጽሑፍ ቀርቦላቸው ከቀረቡ ምስሎች ውስጥ ተስማሚ ነው የሚሉትን እንዲያዛምዱ በማድረግ ተግባሩን ማከናወን ይቻላል። ወይም ተመሳሳይ ታሪኮች ላይ ያተኮሩ ልዩ ልዩ ጽሑፎችን ለተማሪዎቹ በመስጠት አንድነታቸውን እና ልዩነታቸውን እንዲያወጡ በማስቻል የተግባር ሂደቱን መከወን ይቻላል (አማረ፣ 2010)።

ችግር ፈቺ ተግባራት፡- ከስሙ መረዳት እንደሚቻለው ለተማሪዎቹ በእውኑ አለም ላይ ከሚፈጠሩ ችግሮች በመነሳት በምክንያት ላይ የተመሰረቱ የመፍትሄ ሀሳቦችን እንዲያስቀምጡ ወይም ውሳኔ እንዲያስተላልፉ በማድረግ የተግባር ሂደቱ የሚከናወንበት ነው። ይህ ዓይነቱም ተግባር ችግሮችን የመፍታት እና ውሳኔ የመስጠት ችሎታን ተማሪዎቹ እንዲያዳብሩ አመቺ ሁኔታን ይፈጥራል። ለምሳሌ ለተማሪዎቹ ጅምር ታሪኮችን በመስጠት እንዲያሟሉ ማድረግ ይቻላል (አማረ፣ 2010)።

ልምድ መለዋወጥ፡- የመግለጽ፣ የመተረክ፣ የማብራራት፣ ወዘተ... ተግባርን በቡድን ልምድ እንዲለዋወጡ ማድረግን የሚጠይቅ ነው። በዚህ ተግባር ተማሪዎቹ ከተለያዩ ሁኔታዎች በመነሳት ሀሳብ እንዲለዋወጡ የሚደረግበት ነው። ተግባሩም ተማሪዎቹ እውቀታቸውን እና ልምዳቸውን ለሌሎች በማካፈል እርስበርስ እንዲረዳዱ አመቺ ሁኔታ ይፈጥራላቸዋል። ለምሳሌ ከዚህ ቀደም ስለጎበኛቸው ስፍራዎች፣ በቴሌቪዥን ስልተመለከቷቸው ልዩ ልዩ ክስተቶች፣ ወዘተ... አስተታየታቸውን እንዲሰጡ ማስቻልን የሚጠይቅ ተግባር ነው (አማረ፣ 2010)።

የNunan ተግባራት

የNunan (1999) ተግባራት፣ በPrabhu (1987) እና በWillis (1996) ከተቀመጡ የተግባራት አይነቶች ጋር ሲነጻጸር በርካታ ተግባራትን በአበይት እና በንዑስነት ደረጃነት በዝርዝር ያስቀመጠ ነው። Nunan (2004) Nunan (1999)ን በመጠቀስ በቋንቋ ትምህርት ውስጥ የሚውሉ ልዩ ልዩ ተግባራትን አዕምሯዊ፣ ተራክቧዊ፣ ቋንቋ ነክ፣ ስሜታዊ እና ፈጠራዊ በማለት በአምስት የከፈሏቸው ሲሆን፣ በእያንዳንዳቸው ውስጥም ሊካተቱ የሚችሉ ሌሎች ተግባራትም እንዳሉ አሳይተዋል። ከዚህ በታች የተዘረዘሩትም በእያንዳንዱ ተግባር ውስጥ የሚካተቱ ተግባራትን የሚያሳዩ መሆናቸውን አማረ (2010) አቅርቦዋል።

ሀ. አዕምሯዊ ተግባራት

መመደብ፡- ተመሳሳይ የሆኑ ነገሮችን በአንድ ወገን የመመደብ ተግባርን የሚመለከት ነው። ለምሳሌ፡- በአንድ ጽሑፍ ውስጥ የተዘረዘሩ ስሞችን ካጠናችሁ በኋላ ከጾታ አንጻር ወንድ እና ሴት በማለት መመደብ ይህን ተግባር የሚወክል ነው።

መተንበይ፡- በእያንዳንዱ ሁኔታ ውስጥ ተማሪዎች ከሚቀርብላቸው ጽሑፍ በመነሳት እንዲተነብዩ ማስቻል ነው። ለምሳሌ፡- ከዕለቱ የትምህርት ርዕስ ወይም ዓላማ በመነሳት ስለምን እንደሚማሩ ወይም ከቀረበ አንድ የምንባብ ርእስ በመነሳት ይዘቱ ስለምን ሊያወሳ እንደሚችል እንዲገምቱ ተማሪዎቹን መጠየቅ ይህን ተግባር ይመለከታል።

መገንዘብ፡- ተማሪዎች የቋንቋው መዋቅር ላይ ትኩረት አድርገው እንዲገነዘቡ የሚጠይቅ ተግባር ነው።

ማስታወሻ መውሰድ፡- ተማሪዎች ካነበቡት ውህድ አሀድ በመነሳት በራሳቸው አረዳድ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን እንዲጽፉ ማስቻልን የሚጠይቅ ተግባር ነው።

የጽንሰ ሀሳብ ካርታ ማዘጋጀት፡- ባነበቡት ጽሑፍ ወይም ባዳመጡት ንግግር ውስጥ ዋና ሀሳብን በመረዳት በካርታ መልክ ማስፈርን የሚጠይቅ ነው።

ማመልከት፡- በመግር ማስተማሩ ሂደት ተማሪዎቹ በማንበብ ያገኙትን አዲስ ነገር ወይም መረጃ እንዲመለከቱ ማድረግን የሚጠይቅ ተግባር ነው።

መለየት፡- ባነበቡት ውህድ አሀድ ውስጥ የቀረቡ ዋና ሃሳብ እና ዝርዝር መረጃዎችን እንዲለዩ ማድረግን ይመለከታል።

በሥዕላዊ መግለጫ ማሳየት፡- ባነበቡት ውህድ አሀድ ውስጥ ከሚቀርቡ መረጃዎች በመነሳት በስዕላዊ መግለጫዎች ማሳየትን የሚጠይቅ ነው (አማረ፣ 2010)።

ለ. ተራክቧዊ ተግባራት

ትብብር መፍጠር፡- ሀሳቦችን መለዋወጥ እንዲሁም ከሌሎች ተማሪዎች ልዩ ልዩ ትምህርቶችን መውሰድ መቻልን ይመለከታል። ለምሳሌ፡- “በቡድን ሆናችሁ የቀረበውን ጽሑፍ በማንበብ ከዚህ በታች የቀረበውን ሰንጠረዥ ሙሉ” የሚል ተግባር ቢኖር ተማሪዎች ትብብር ፈጥረው ሀሳብ እየተለዋወጡ የተሰጣቸውን ተግባር ያከናውናሉ ማለት ነው።

ሚና ጨዋታ፡- ይህ የተግባር አይነት በቋንቋ መማሪያ አውድ በተለያዩ ክሂሎች የሚቀርብና በሰፊው የሚታወቅም ነው። ተማሪዎች ካነበቡት ውህድ አሀድ ወይም ከተለያዩ ሁኔታዎች በመነሳት ልዩ ልዩ ገጸባህሪያትን ተላብሰው ተግባሩን እንዲያከናውኑ የሚያስችል ነው (አማረ፣ 2010)።

ሐ. ቋንቋ ነክ ተግባራት

ውይይታዊ ቋንቋ ነክ ተግባር፡- የተለያዩ የቋንቋ አገላለጾችን በመጠቀም ውይይት ማካሄድን የሚጠይቅ ነው። ለምሳሌ በአንድ ባነበቡት ውህድ አሀድ ውስጥ በቀረቡ የተለያዩ አገላለጾች መነሻነት ውይይት እንዲያካሂዱ በማድረግ የቋንቋ ተግባራቸውን እንዲያበለጽጉ ማድረግ ይቻላል።

ልምምድ ማካሄድ፡- ዝግ መልመጃዎችን (Controlled Exercises) ለተማሪዎቹ በመስጠት እውቀታቸውን እና ክህሎታቸውን እንዲያሻሽሉ የሚደረግበት ነው። ለምሳሌ፡- የተለያዩ

ምንባቦችን አካሂደው ወይም ውይይቶችን አዳምጠው ከክፍል ጓደኞቻቸው ጋር ልምምድ እንዲያደርጉ በማስቻል ተግባሩን መከወን ይቻላል።

አውድን መጠቀም፡- ተማሪዎች በአካባቢያቸው የሚገኙ አውዶችን ተጠቅመው ለማያውቋቸው ቃላት አውዳዊ ፍቺያቸውን እንዲለዩ ማስቻልን የሚጠይቅ ተግባር ነው።

ማጠቃለል፡- ተማሪዎች ባነበቧቸው ውህድ አሀዶች መነሻነት ዋና ዋና ሃሳቦች ናቸው ብለው የሚያስቡትን በማጠቃለያ መልክ ማቅረብን የሚመለከት ነው።

መርጦ ማንበብ / ማዳመጥ፡- ተማሪዎች ሁሉንም ቃላት ለመረዳት ከመሞከር ይልቅ ቁልፍ መረጃዎች ላይ ብቻ ትኩረታቸውን አድርገው ፍቺያቸውን እንዲገነዘቡ ማስቻልን የሚጠይቅ ተግባር ነው።

የገረፍታ ንባብ ማካሄድ፡- የቀረበላቸውን ጽሑፍ በፍጥነት በማንበብ አጠቃላይ ሀሳቡ ምን እንደሆነ መገንዘብ መቻልን የሚጠይቅ ነው።

መ. ስሜታዊ ተግባራት

የግል ልምድን መለዋወጥ፡- ተማሪዎች ከቀረበላቸው ምንባብ በመነሳት ሀሳባቸውን፣ ስሜታቸውን እንዲለዋወጡ ማድረግን ይመለከታል።

ራስን መገምገም፡- ለመማሪያነት የቀረቡ ተግባራትን ተማሪዎቹ መረዳት አለመረዳታቸውን በመገንዘብ ለራሳቸው ውጤት የሚሰጡበት ተግባር ነው።

ጽብረታ፡- ተማሪዎች በምን ዓይነት መልኩ ቢማሩ የተሻለ እንደሆነ የሚያስቡበት ብሎም ያነበቡትን ጽሁፍ የተገነዘቡበትን መንገድ ለሌሎች እንዲያስረዱ የሚደረግበት ተግባር ነው።

ሠ. ፈጠራዊ ተግባር

የማሳሰል ተግባር፡- ተማሪዎች አዳዲስ ቃላት ወይም ርዕሰ ጉዳይ እንዲያሰቡ የሚያደርግ የተግባር አይነት ነው።

በአጠቃላይ በNunan (1999)ን ጠቅሰው አማረ (2010) ያቀረቧቸው ዝርዝር ተግባራት አዕምሯዊ፣ ተራክቧዊ፣ ቋንቋ ነክ፣ ስሜታዊ እና ፈጠራዊ ተብለው የተከፈሉ ሲሆን፣ በእያንዳንዳቸው ውስጥም ሌሎች ዝርዝር ተግባራት ተካተዋል። በዚህ ውስጥ የተካተቱ የተግባር አይነቶች ሲታዩ Willis (1996) ከመደቧቸው ተግባራት ጋር የሚመሳሰሉበት

ሁኔታ አለ። ለምሳሌ፡- በWillis (1996) የመዘርዘር ተግባር በNunan (1999) አዕምሯዊ ተግባር ውስጥ ከተካተተው የመመደብ ተግባር ጋር ተመሳሳይነት ይስተዋልበታል። በተጨማሪም ልምድ የመለዋወጥ ተግባር በሁለቱ ምሁራን ውስጥ ትኩረት ከተደረገባቸው የተግባር አይነቶች ውስጥ የሚጠቀስ ነው።

2.1.10 በተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር የመምህሩና የተማሪዎቹ ሚና

Ellis (2003) እንዳቀረቡት፣ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር አዲሱን (ወቅታዊውን) የተግባቦታዊ ቋንቋ ማስተማር ዘዴን መሰረት ያደረገ ነው። በመሆኑም በመማር ማስተማሩ ሂደት እያንዳንዱ ተግባር ሰፊ ትኩረት ተሰጥቶት ተግባቦታዊ በሆነ መልኩ እንዲቀርብ ይደረጋል። ለትምህርቱ ሂደትም የሚቀርቡት ተግባራት ዕውናዊ የቋንቋ አጠቃቀም ሂደትን በተከተለ መልኩ ነው። በአጠቃላይ በሶስቱም የተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ደረጃዎች (ቅድመ፣ ሂደተ እና ድኅረ) ተማሪዎቹ ይዘት (ፍቺ) ላይ ትኩረት አድርገው በትምህርቱ ሂደት ላይ ተሳታፊ እንደሚሆኑ ገልጸዋል።

2.1.10.1 የመምህሩ ሚና

በተግባር ተኮር መርህ ትምህርት የመምህሩ ሚና ክፍሉን መቆጣጠር እና መምራት ብቻ ሳይሆን፣ በተማሪዎች ፍላጎት ላይ የተመሰረተ ርዕሰ ጉዳይ መርጦ ያዘጋጃል፤ እንዲሁም በውይይቱ ሂደት መሪ ይሆናል፤ በዚህም ጊዜ ውይይቱ ወደሌላ አቅጣጫ አፈንግጦ እንዳይሄድ የመቆጣጠር ሥራ እና ውይይቱ በታለመለት ሰዓት እንዲቋቋም ያደርጋል። ይህ ሁሉ ሲከናወን ግን መምህሩ ክፍሉን ተጭኖ ይቆጣጠራል ማለት ሳይሆን፣ ሁኔታዎችን የማመቻቸት ኃላፊነትን ይወጣል ማለት ነው (Ellis 2003)።

እንደ እኚህ ምሁር ገለጻ፣ የመምህሩ ሚናዎች የሚከተሉትን ጉዳዮች መፈፀም ይሆናል።

- 1- የተቆጣጣሪነት ሚና :- ምን? መቼ? እንደሚናገሩ ገደብ የመስጠት ሚና ነው።
- 2- የተከታታይነት ሚና :- ተማሪዎቹ በክፍል ውስጥ ስራ ሲሰሩ መከታተል መስራት አለመስራታቸውን ማየት ያስፈልጋል።
- 3- የማደራጀት ሚና :- ተማሪዎች ከሚሰሩት ነገር አንፃር በቡድን፣ በጥንድ፣ በግል ድርሻቸውን እንዲወጡ ያደርጋል።

- 4- የአነቃቂነት ሚና:- ብዙውን ጊዜ ተማሪዎች የቡድን ስራ ተሰጥቷቸው ዝም ሊሉ ይችላሉ መቀስቀስ፣ ማነቃቀት፣ ወደ ስራው እንዲገቡ ማድረግ የመምህሩ ድርሻ ነው።
- 5- የአሳታፊነት ሚና :- ተማሪዎች በቡድን ሲሰሩ የአንድ ቡድን አባል በመሆን የመሳተፍ ተግባር ይፈጽማሉ።
- 6- የመረጃ ምንጭነት ሚና :- መምህሩ ተማሪዎቹ ሲፈልጉት ያልገባቸውን ነገር በመጠየቅ መምህሩ ያግኛቸዋል።
- 7- የገምጋሚነት ሚና :- ተማሪዎቹ በሚሰሩት ስራ መጋቢ ምላሽ የመስጠት ሀላፊነት አለበት (Ellis 2003፣ 53)።

በተጨማሪም መምህሩ በክፍል ውስጥ የቋንቋ ትምህርት ትግበራ ሂደት ለተማሪዎች ሰፊ ጊዜን በመስጠት ከላይ የተጠቀሱትን ሚናዎች በመጫወት ክፍለጊዜውን ተማሪዎቹ ሞቅ ባለ ተሳትፎ ሂደት እንዲፈጽሙ ማመቻቸት ይጠበቅበታል።

በተለይ ከአንቀጽ መጻፍ ጋር ተያይዞ ተማሪዎች የሚኖሯቸው ተግባራት በPrabhu (2012) ከዚህ ቀጥሎ ቀርበዋል።

- ተማሪዎች በቅድመ ተግባር ጊዜ ከተረዱት ሀሳብ በመነሳት በየግላቸው በአስተዋጽኦ ውስጥ መካተት ስለሚኖርባቸው ርዕሰ ጉዳዮች እንዲያሰላስሉ ማድረግ።
- ተማሪዎቹ በግል ያመነጨትን ሀሳብ በጥንድ ካወያዩ በኋላ አስተዋጽኦ እንዲያዘጋጁ ማድረግ።
- ተማሪዎቹ በጥንድ በመሆን የመጀመሪያ ረቂቅ እንዲነድፉ ማድረግ።
- ተማሪዎቹ ያዘጋጁትን ረቂቅ ከሌላው ጥንድ ጋር ተቀያይረው ሀሳብ አስተያየት እንዲለዋወጡበት ማድረግ።
- ከሌሎች ጥንድ ተማሪዎች ከተሰጣቸው አስተያየት በመነሳት ረቂቁን በድጋሚ እንዲጽፉ ማድረግ።

ተማሪዎቹ ያዘጋጁትን ጽሑፍ ለክፍል ጓደኞቻቸው እንዲያቀርቡ ዕድል መስጠት (Prabhu, 2012፣ 16)።

2.1.10.2 የተማሪዎቹ ሚና

እያንዳንዱ ተማሪ ባንድ ጉዳይ ላይ ይብዛም ይነስ ዳራዊ እውቀት ይኖረዋል። ከዚህ እውቀት ጋር የማይጣጣም /አዲስ ነገር/ ሲያጋጥመው ይከራከራል፣ ይወያያል፣ ሲቻል ወደ

አንድ መደምደሚያ ይመጣል። በመሆኑም የተማሪ ሚና በተሰጠው ተግባር ተኮር ይዘት ላይ በግል በጥንድና በቡድን መስራትን ብሎም ክፍል ውስጥ ስለተሰሩት ክንውኖች በመናገር መሳተፍን ጭምር ያካትታል። በመሆኑም በተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ሂደት ተማሪዎች የተለያዩ ሚናዎች ይኖራቸዋል። ለምሳሌ የሚቀርቡላቸውን ግብዓቶች የማንበብ፣ ማስታወሻ የመውሰድ፣ አሳጥሮ የማቅረብ፣ አንቀጽና ድርሰት የመጻፍ፣ በተግባራቱ ላይ ንቁ ተሳታፊ መሆን እና በመጨረሻም ከሚጠበቀው ውጤት አንጻር ጥሩ አድርጎ ጽፎ የማቅረብ እና በአጻጻፍ ደረጃቸውም የተካኑ መሆን ይጠበቅባቸዋል። ከዚህም በተጨማሪ በተግባር ተኮር የመማር ሂደት የሚሰጣቸውን አመራር ተከትለው በመለማመድና በማፍለቅ ክንዋኔዎች የሚጠበቁባቸውን የግልና የጋራ ተሳትፎዎች በማሳለፍ፣ ተግባቦታዊ ሂደቶች ውስጥ ንቁ ተሳትፎ በማድረግ በተነሳሽነት ስለመማር የግልና የጋራ ኃላፊነታቸውን ይወጣሉ (Ellis 2003)።

በሌላም በኩል፣ ተማሪዎች በተግባር ተኮር ቋንቋ ትምህርት ክፍለጊዜ አስፈላጊ የሆነ ተሳትፎ ማድረግ ይጠበቅባቸዋል የሚሉት Ellis (2003) አክለው ስለ ተማሪዎች ሚና የሚከተለውን ይገልጻሉ።

- ተማሪዎች የሚማሩትን ትምህርት ይዘት በመምረጥ፣ በጥንድና በቡድን ተግባራት በውይይት፣ በክርክር፣ በመጠየቅና በመመለስ፣ መረጃ በማሰስ፣ በማንበብ፣ እርስ በርስ በመደማመጥ፣ የትምህርቱን ይዘት ከአካባቢያቸው ማህበረ-ባህላዊ ሁኔታዎች ጋር በማዛመድ ንቁ ተሳትፎና የክፍል ውስጥ ተራክቦዎችን ራሳቸው የመምራት ድርሻቸውን ይወጣሉ።
- በጥንድ ስራ ተማሪዎች ጥንድ ሆነው ሲሰሩ ከአንዱ አንደኛው የተሻለ ከሆነ መተጋገዝ ይኖራል። ሁሉም ዝም ቢሉ ዝምታው የሚረዝም ከሆነ መምህሩ በተሳታፊነት ስሜት ወደ ስራው እንዲገቡ ማድረግ ይኖርበታል።
- የቡድን ስራ በተለያዩ ቁጥር መምህሩ በተለዋዋጭ ምድብና ተግባራዊ ተሳትፎ ሊያደራጃቸው ይገባል። የቡድን መሪ ሆነው በመስራት እያንዳንዱ የቡድን አባላት እንዲሳተፉ በማድረግ ተማሪዎቹ እርስ በርስ መስተጋብራቸው እንዲጠናከር ያደርጋል።

በተለይ ከአንቀጽ መጻፍ ጋር ተያይዞ ተማሪዎች የሚኖሯቸው ተግባራት በPrabhu (2012፣ 13) ከዚህ ቀጥሎ ቀርበዋል።

- ተማሪዎች በቅድመ ተግባር ጊዜ ከተረዱት ሀሳብ በመነሳት በየግላቸው በአስተዋጽኦ ውስጥ መካተት ስለሚኖርባቸው ርዕሰ ጉዳዮች ያሰላስላሉ።
- ተማሪዎቹ በግል ያመነጩትን ሀሳብ በጥንድ ካወያዩ በኋላ አስተዋጽኦ ያዘጋጃሉ።
- ተማሪዎቹ በጥንድ በመሆን የመጀመሪያ ረቂቅ ይነድፋሉ።
- ተማሪዎቹ ያዘጋጁትን ረቂቅ ከሌላው ጥንድ ጋር ተቀያይረው ሀሳብ አስተያየት ይለዋወጣሉ።
- ከሌሎች ጥንድ ተማሪዎች ከተሰጣቸው አስተያየት በመነሳት ረቂቁን በድጋሚ ይጽፋሉ።
- ተማሪዎቹ ያዘጋጁትን ጽሑፍ ለክፍል ጓደኞቻቸው ያቀርባሉ (Prabhu, 2012:16)።

2.1.11 በቋንቋ ማስተማር ሂደት የተግባራት አቀራረብ

በቋንቋ ትምህርት ሂደት ተግባራት በሁለት ዓይነት መንገድ አገልግሎት ላይ ሊውሉ ይችላሉ። በ Crookes & Long (2006)፣ Ellis (2003) መሰረት፣ የመጀመሪያው ተግባራቱን በተለመደው /በመደበኛው የቋንቋ ማስተማር ሂደት ውስጥ እንደደጋፊ በማቅረብ የሚከናወን ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ ለተግባራቱ ሰፊ ትኩረት በመስጠት እንደማስተማሪያ ዘዴ የሚጠቀሙበት መንገድ ነው። ይህንንም በተመለከተ Crookes & Long (2006)፣ Ellis (2003) ሁለት መክፈያዎችን አቅርበዋል። አንደኛው ተግባርን እንደ ደጋፊ የመጠቀም ሂደት ሲሆን ሁለተኛው ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ነው።

በቋንቋ ማስተማር ውስጥ ተግባርን እንደደጋፊ የመጠቀም ሂደት የተግባቦታዊ ቋንቋ ማስተማር የድሮ ገጽታን መሰረት ያደረገ ነው። በዚህ የቋንቋ መማር ማስተማር ሂደት ተግባር እንደደጋፊ በመሆን ይቀርባል እንጂ እንደዋና የማስተማሪያ መንገድ ሆኖ ለተማሪዎቹ አይቀርብም። የትምህርቱ ሂደት አቅርቦት--ልምምድ- አፍልቆት የሚለውን መርህ የሚከተል በመሆኑ የተነሳ በእያንዳንዱ ደረጃ ላይ የቋንቋው ሰዎቻቸው ህጎች ላይ በመመስረት ትምህርቱ እንዲቀርብ ይደረጋል። በአቅርቦት እና በልምምድ ሂደት የቋንቋው ልዩ ልዩ ገጽታዎችን (መዋቅሮችን) ምሳሌ በማስደገፍ ተማሪዎቹ እንዲለማመዱ ሲደረግ፣ በአፍልቆት ጊዜ ደግሞ ተማሪዎቹ የሚያከናውኑት ተግባር ላይ ተመስርተው የተሰጣቸውን ተግባር ከቋንቋው መዋቅር አኳያ እያገናዘቡ የሚማሩበት ሁኔታ ይፈጠራል (Crookes & Long, 2006፣ Ellis, 2003)።

በአጠቃላይ በቋንቋ ማስተማር ውስጥ ተግባራት እንደደጋፊ ይቀርባሉ ሲባል በዋነኝነት ከፍቺ ይልቅ ቅርጽ ላይ ተመስርቶ የትምህርቱ ሂደት እንደሚቀርብ ያመለክታል። በመሆኑም የትምህርቱ ሂደት ከአቅርቦት ጀምሮ እስከአፍልቆት ባለው ደረጃ ሲከናወን ተማሪዎቹ ለቋንቋው ልዩ ልዩ መዋቅሮች ትኩረት ሰጥተው እንዲማሩ የሚደረግበት መንገድ ነው።

በሌላ በኩል፣ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር አዲሱን (ወቅታዊውን) የተግባቦታዊ ቋንቋ ማስተማር ዘዴን መሰረት ያደረገ ነው። በመሆኑም በመማር ማስተማሩ ሂደት እያንዳንዱ ተግባር ሰፊ ትኩረት ተሰጥቶት ተግባቦታዊ በሆነ መልኩ እንዲቀርብ ይደረጋል። ለትምህርቱ ሂደትም የሚቀርቡት ተግባራት ዕውናዊ የቋንቋ አጠቃቀም ሂደትን በተከተለ መልኩ ነው (Crookes & Long, 2006; Ellis, 2003)።

በአጠቃላይ በሶስቱም የተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ደረጃዎች (ቅድመ፣ ሂደተ እና ድገረ) ተማሪዎቹ ፍቺ (ተግባቦት) ላይ ትኩረት አድርገው በትምህርቱ ሂደት ላይ ተሳታፊ ይሆናሉ ማለት ነው። በዚህ መሰረት ይህ ጥናት መጻፍን በማስተማር ውስጥ ተግባርን እንደደጋፊ ከመጠቀም ሂደት ይልቅ ተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር የሚከተለውን መርህ ይከተላል። ምክንያቱም ተግባርን እንደደጋፊ የመጠቀም ሂደት የትምህርቱ ሂደት ከአቅርቦት ጀምሮ እስከአፍልቆት ባለው ደረጃ ሲከናወን ተማሪዎቹ ለቋንቋው ልዩ ልዩ መዋቅሮች ትኩረት ሰጥተው እንዲማሩ የሚደረግበት መንገድ እንጂ ለተግባራት ሰፊ ትኩረት በመስጠት ተማሪዎቹን ለገሃዱ አለም ተግባቦቶች በሚረዷቸው ክንውኖች ዙሪያ በበቂ ሁኔታ ተሳትፎ ወይም ተራክቦ እንዲያደርጉ ለማድረግ ያለው ጠቀሜታ ያነሰ በመሆኑ ነው።

በመሆኑም የመጻፍ ክህሎት ትምህርት በሚተገበርበት ክፍል ውስጥ የቋንቋ ትምህርት መምህሩ የተለያዩ ጥያቄዎችን በመመለስ ትምህርቱን ማቀድ ይኖርበታል። Ellis (2003) በመምህራን መመለስ ያለባቸውን ጥያቄዎች አስመልክተው የሚከተሉትን ጥቆማዎች አቅርቦዋል።

- ተማሪዎቹ እነማን ናቸው?
- ከምን አይነት ማህበረ ባህላዊ አውድ የመጡ ናቸው?
- ካሁን በፊት የተጋለጡበት ቋንቋ ምንድነው?
- የትምህርት ደረጃቸው ምን ይመስላል?
- የመጡበት አካባቢ ማህበረ ባህላዊም ሆነ ኢኮኖሚያዊ ሁኔታ ምን ይመስላል?
- የቤተሰቦቻቸው ሁኔታስ?
- የሚማሩበት አላማስ ምንድነው?

እነዚህንና እነዚህን የሚመስሉ ከቋንቋ መማር ጋር የተያያዙ የሰብእና ጉዳዮችንና የተማሪዎችን ስነልሳናዊ ዳራ ማወቁ ተገቢ የትምህርት መሳሪያ ለመምረጥና የመማር ማስተማሩ ሂደት ውጤታማ ለማድረግ ያግዛል (Ellis, 2003)።

2.1.12 ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ከመጻፍ ክሂል ጋር ያለው ግንኙነት

ሁለተኛ ቋንቋን በማስተማር ዙሪያ የሚነሱ ችግሮች በአንድ በኩል ከቋንቋ መምህሩ በሌላ በኩል ከተማሪዎቹ ጋር እንደሚያያዙ ጥናቶች ይጠቁማሉ። ከመምህራኑ ጋር የሚያያዙ ችግሮች በአብዛኛው ከተገቢ የቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ አመራረጥ ጋር የተያያዙ እንደሆኑ (Lochana & Deb, 2006) ይጠቁማሉ። Lochana & Deb እንደጠቆሙት የሁለተኛ ቋንቋ መምህራን በተለይ የመጻፍ ክሂልን ከቋንቋ ተግባር (language use) ይልቅ በገለጻ ዘዴና በሰዋሰው ህግጋት ላይ አጽንኦት በማድረግ ማስተማራቸው ለተማሪዎች የመጻፍ ክሂል ችሎታ ጉልህ አስተዋጽኦ እንዳያደርጉ ገደቦች ፈጥሯል። ይህ ሁኔታ በተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ላይ አጽንኦት በማድረግ የመጻፍ ክሂልን ተግባራዊ በሆነ መንገድ ለማስተማር መነሻ ሆኗል።

በ Ruso (2007) መሰረት፣ ተማሪዎች በመጻፍ ክሂል ማስተማሪያ አውድ ሰፊውን ጊዜ በመቆጣጠር በገለጻ ዘዴ የሚያካሂዱት ክንውን ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታቸውን በልምምድ እንዲያዳብሩ ያለው አስተዋጽኦ በጣም ውሱን ነው። ተማሪዎቹ ለመጻፍ እንዲነሳሱ

አያበረታታም፤ ምክንያቱም የመጻፍ ተሳትፏቸውን የሚገድብና አዳማጭ እንዲሆኑ የሚያደርግ ነው። በዚህ ምክንያት የተማሪዎቹ የጽህፈት ግብአቶች ውሱን እንዲሆኑም ያደርጋል። እንደ Ruso ገለጻ ተማሪዎች በቋንቋ መማሪያ አውዱ ጉልህና የነቃ ተሳትፎ እንዲኖራቸው ከተፈለገ የመጻፍ ክህሉን ለተግባቦት በሚረዳ መልኩ ማቅረብ አስፈላጊ ይሆናል።

Xiao (2009) እንደገለጹት፤ ሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ በመጻፍ ክህሉ ራሳቸውን እንዲችሉ ከተፈለገ ተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴን በመተግበር ተማሪዎቹ መጻፍን ልክ በእውኑ አለም እንደሚያካሂዱት ተግባቦታዊ ተግባር ማከናወን ያስፈልጋቸዋል። ቋንቋን መማር በትክክል ሊተገበር የሚችለው መምህሩ ሁሉንም የመጻፍ ክንዋኔዎች በራሱ ከመምራት ይልቅ ተማሪዎቹ የመማሩን ሂደት በዋናነት እንዲቆጣጠሩትና በሰፊ የመጻፍ ልምምድ እንዲታገዙ በማድረግ ነው። በመሆኑም የቋንቋ መምህራን ልማዳዊ የማስተማሪያ ዘዴን በማስቀረት የመጻፍ ክህሉን ለተማሪዎቹ የእውኑ አለም ተግባቦት በሚጠቅሙ ተግባራት ላይ ያተኮሩ ክንውኖችን ማቅረብ ተገቢ ነው።

በርካታ ጥናቶች እንዳረጋገጡት፤ ተግባር ተኮር መማሪያ ዘዴ የመጻፍ ክህሉን ለተማሪዎች በማስጨበጥ ረገድ ቀደም ሲል የገጠሙ ችግሮችን ለማቃለል የሚያስችል ነው። Lochana & Deb, (2006) እንደጠቆሙት፤ ተግባር ተኮር መማሪያ ዘዴ የመጻፍ ክህሉ መማሪያ አውድን አነቃቂና አስደሳች አውድ በማድረግ ተማሪዎች በመጻፍ ተግባር ሰፊ ሚናዎች እንዲኖራቸውና በግልና በጋራ የመጻፍ ክንውንን እንዲቆጣጠሩ ለማድረግ ያስችላል። ይህም በክፍል ውስጥ ለሚከናወኑ የመጻፍ ልምምዶች ተጋላጭነትን፣ የእርስ በእርስ መደጋገፍና ሀሳብ ለሀሳብ መለዋወጥን በማስፈን ለተማሪዎቹ የመጻፍ ችሎታ መጎልበት ጉልህ ድርሻ ይኖረዋል። Ruso (2007) እንደጠቆሙት፤ የተግባር ተኮር ማስተማሪያ ሞዴልን ከተግባር ተኮር የመጻፍ ክህሉ ማስተማር ጋር አቀናጅቶ ማቅረብ ለተማሪዎቹ ሰፊ የመጻፍ ተጋልጦ አውድና እድል ይፈጥራል። የመጻፍ ክንዋኔን በራሳቸው መንገድ እንዲቆጣጠሩት ያደርጋል። በመጻፍ ክህሉ የተደገፉ ተራክቦዎችን እንዲያካሂዱም ሁኔታዎችን ያመቻቻል።

ለማጠቃለል በመጻፍ ክሂል መማሪያ አውድ ተማሪዎች የመምህሩን ንግግር ከማዳመጥ ይልቅ ሆን ተብለው በታቀዱ ትምህርታዊ ተግባራት ላይ እንዲያተኩሩ ማድረግ አስፈላጊ ነው። በመሆኑም በተግባር ተኮር ማስተማር ዘዴ መምህሩ የመጻፍ ተግባራትን ማመቻቸትና ተማሪዎች በሚያከናውኗቸው ተግባር ተኮር ክንውኖች የሚገጥሟቸውን ለማቃለል የሚረዱ ብልሃቶችን በማቅረብ ተማሪዎቹ በመጻፍ ሂደት እንዲመሰጡና እንዲበረታቱ ከማድረግ ገለጻና ማብራሪያ በማቅረብ የተማሪዎቹን የመጻፍ ጊዜ ለመሻማት አይሞክርም ማለት ነው።

2.1.13 የጥናቱ ንድፈ ሀሳባዊ ማእቀፍ

የቋንቋ መማር ንድፈሀሳብ በዋነኝነት ስነልቦናዊ እና ማህበረ ሰላላዊ ተብሎ ይከፈላል። ስነልቦናዊ ንድፈሀሳብ ተግባር፣ ከግንዛቤ ወይም ከአዕምሯዊ ሂደት ጋር የተቆራኘ እንደሆነ የሚያምን ነው። ይህም ንድፈሀሳብ በውስጡ ተራክቧዊ መላምት፣ ግንዛቤያዊ መላምት እና ተግባራዊ ውጤታማነት የሚሉትን ይዟል (Claros, 2008)።

እንደተራክቧዊ መላምት አተያይ፣ ግብዓት ለቋንቋ ትምህርት ወሳኝ ነው፤ ሆኖም ግብአቱ በተራክቦ ሊደገፍ ይገባል። በሌላ መልኩ ግንዛቤያዊ አቀራረብ አንዱ የስነልቦናዊ ቋንቋ ንድፈሀሳብ ሲሆን፣ የተማሪዎችን ችሎታ ከርቱዕነት፣ ከትክክለኝነት እና ከውስብስብነት አኳያ የሚያይ ነው። ርቱዕነት ተማሪዎች በዕውኑ አለም ውስጥ ተግባራት ለመፍጠር ያላቸውን አቅም/ችሎታ የሚመለከት ሲሆን፣ ትክክለኝነት ደግሞ ተማሪዎች የታላሚውን ቋንቋ ባህል በጠበቀ መልኩ የመጠቀም ችሎታቸውን የሚያሳይ ነው። ከዚህ በተጨማሪ ውስብስብነት በቋንቋ ትምህርት የሚኖሩ ተላውጦዎችን ይመለከታል። እነዚህ ሶስቱ መሰረታዊ ጽንሰ ሀሳቦች በቋንቋ ትምህርት ውስጥ የራሳቸው ተጽዕኖ ይኖራቸዋል። ለምሳሌ በቋንቋ ትምህርት ሂደት ርቱዕነት ላይ ትኩረት የሚደረግ ከሆነ ተማሪዎቹ ፍቺ ላይ እንዲያተኩሩ ማድረግ ያስፈልጋል። በሌላ መልኩ ትክክለኝነት እና ውስብስብነት ላይ እንዲተኮር ከተፈለገ መዋቅር ላይ ትኩረት ያደረገ ተግባር ላይ መመስረት ተገቢነት ይኖረዋል።

በሶስተኛ ደረጃ በስነልቦናዊ የቋንቋ ንድፈሀሳብ ውስጥ የሚካተተው የተግባራዊ ውጤታማነት አተያይ ሲሆን ያስተዋወቀው ደግሞ Yule (1997) ነው። በዚህ አተያይ

መሰረት የተግባር ሂደቶች ለተግባቦታዊ ውጤታማነት አስተዋጽኦ ያደርጋሉ። ሆኖም ግን ስነልቦናዊ የቋንቋ ትምህርት አተያይ ትኩረት የሰጠው በዋነኝነት ለውስጣዊ ሁኔታ እንጂ ለውጫዊ ሁኔታ አይደለም በማለት Vygotsky (1978) ትችት አንጻራቀዋል። ይህም ሁኔታ ለማህበራዊ ባህላዊ ንድፈሀሳብ ተጠናክሮ መምጣት ምክንያት ሊሆን ችሏል (Ellis, 2003)።

ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር የማህበረ ባህላዊ ትውረትን መሰረት ያደረገ እንደሆነ Ellis (2003) ይገልጻል። ይህ ጥናትም የማህበረ ባህላዊ (Socio-Cultural) ገጽታ የሆነውን የመዋቅራዊ የመማር ንድፈሀሳብን ይከተላል። በዚህ ንድፈሀሳብ መሰረት ሰዎች በአካባቢያቸው ከሚያዩዋቸው ነገሮች (እርስ በርስ ከሚፈጥሩት ተራክቦ) በመነሳት በአራሳቸው እውቀታቸውን እያሻሻሉ ይሄዳሉ (Brown, 2000)። ይህም በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ሲታይ ለመማር ማስተማሩ ሂደት የሚዘጋጁት ተግባራት የታላሚውን ቋንቋ ማህበረሰብ ባህል፣ እሴት፣ ወዘተ... መሰረት ተደርገው ይዘጋጃሉ። በትምህርቱ ሂደትም ተማሪዎች ከእውናዊ የቋንቋ አጠቃቀም በመነሳት ከክፍል ጓደኞቻቸው ወይም ከመምህራቸው ጋር የሚያከናውኗቸው መስተጋብሮች ለተፈላጊው ክህሎት መሻሻል አስተዋጽኦ ይኖረዋል። በዚህ ንድፈሀሳብ መሰረት፣ ትርጉም ያለው እውቀት የሚገኘው ሰዎች በአካባቢያቸው ከሚያገኙቸው ሰዎች ጋር እርስበርስ በሚያደርጉት የተራክቦ ሂደት ነው። ይህ የተራክቦ ሂደትም ግንዛቤን ለማግኘት እንዲሁም ትንታኔን ለመስጠት ያስችላል (Brown, 2000)።

በመሆኑም እውቀት ቀላል በሆነ መልኩ ከመምህራን ወደተማሪዎች የሚተላለፍ ሳይሆን፣ ተማሪዎቹ ራሳቸው በአዕምሯቸው ተጠቅመው በትምህርቱ ሂደት በንቃት እየተሳተፉ የሚሄዱበት ነው። ንድፈሀሳቡ በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ሲታይ ለመማር ማስተማሩ ሂደት የሚዘጋጁት ተግባራት የታላሚውን ቋንቋ ማህበረሰብ ባህል፣ እሴት፣ ወዘተ... መሰረት ተደርገው ይዘጋጃሉ። በትምህርቱ ሂደትም ተማሪዎች ከእውናዊ የቋንቋ አጠቃቀም በመነሳት ከክፍል ጓደኞቻቸው ወይም ከመምህራቸው ጋር የሚያከናውኗቸው መስተጋብሮች ለተፈላጊው ክህሎት መሻሻል አስተዋጽኦ ይኖረዋል። በመማር ማስተማር ሂደቱም ተማሪዎቹ ዋና ተዋናይ ሲሆኑ፣ መምህሩ ደግሞ የማመቻቸት ተግባርን ይወጣል። በዚህም መሰረት ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ መነሻ የሚያደርገው የማህበረሰቡን የቋንቋ አጠቃቀም

መሆኑ እና ተማሪዎቹ ሂደታዊ በሆነ መልኩ እንዲለማመዱ ዕድል መፍጠር መቻሉ፣ ይህ ጥናት የማህበረ ባህላዊ ንድፈሀሳብን ላይ እንደተመሰረተ መገንዘብ ይቻላል።

2.2 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት

Chalakov (2015)፣ «The effect of task-based instruction on reading comprehension of Iranian EFL learners» ከዚህ ጥናት ጋር ባለው ተዛማጅነት የተቃኘ በእንግሊዝኛ ቋንቋ መማሪያ አውድ ላይ ያተኮረ ጥናት ነው። የChalakov ጥናት ያተኮረው ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማሻሻል ባለው አስተዋጽኦ ላይ ያተኮረ ሲሆን፣ የጥናቱ ዘዴ በኢስፋሃን (ኢራን) ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ከተለያዩ መማሪያ ክፍሎች የተውጣጡ እንስት ተማሪዎችን በከፊል ፍትነታዊ ዘዴ የጥናቱ ተሳታፊ በማድረግ በቁጥጥርና በሙከራ ቡድኖች በመክፈል፣ ቅድመ እና ድህረ ትምህርት ፈተናዎችን መሰረት ያደረገ ጥናት ነው። በሁለቱ ቡድኖች መካከል የቅድመ ትምህርት ፈተናው ውጤት የተማሪዎቹን ተመሳሳይ የማንበብ ዳራዊ ችሎታ መኖር ያመለክተ ሲሆን በነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ማወዳደሪያነት የቀረበው የድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት ነጻ ተለዋዋጭ (ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ) ውጤታማ መሆኑን አጥኝው አመለካከቷል። የChalakov (2015) ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚመሳሰለው ሁለቱም ጥናቶች በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ላይ ማትኮራቸው ሲሆን Chalakov ከማንበብ ክሂል ችሎታ ጋር ያለውን ግንኙነት የቃኘ ሲሆን ይህ ጥናት በመጻፍ ክሂል አተኩሯል። እንዲሁም ሁለቱ ጥናቶች በተለያዩ ሀገሮችና ቋንቋዎች የተማሪዎች ባህርያት ላይ ያተኮሩ በመሆናቸው ይለያያሉ።

ሌላው Abdussalam እና ሌሎችም (2019)፣ «The Effectiveness of Task-Based Instruction on the Reading Comprehension Ability of EFL Students at the University of Tabuk» በሚል ርእስ ያቀረቡት ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር ባለው ተዛማጅነት የተዳሰሰ ጥናት ነው። እነ Abdussalam በዚህ ጥናታቸው ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የዩኒቨርሲቲ የእንግሊዝኛ ቋንቋ ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ በማሻሻል ረገድ ያለውን አስተዋጽኦ ፈትሸዋል። አጥኝዎቹ ለጥናቱ ሂደት 80 የእንግሊዝኛ ቋንቋ ተማሪዎችን በቀላል የእጣ ናሙና ዘዴ ከመረጡ በኋላ በቅድመ ትምህርት እና ድህረ ትምህርት መረጃዎች ላይ በመመርኮዝ የተገኙ መረጃዎችን ተንትነው አቅርበዋል።

በውጤቱም በሙከራ ቡድን ተሳታፊ የሆኑት የእንግሊዝኛ ቋንቋ ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ከተጣማሪዎቻቸው የቁጥጥር ቡድን ተሳታፊዎች የእንግሊዝኛ ቋንቋ ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ የበለጠና ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ውጤታማነትን ያመላከተ መሆኑን አቅርቦዋል። የእነ Abdussalam ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚመሳሰለው ሁለቱም ጥናቶች ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ እና በቋንቋ ክሂል መካከል የሚታዩ አዎንታዊ ግንኙነቶችን የፈተሹ በመሆናቸው ይዛመዳሉ። ይሁን እንጂ ሁለቱ ጥናቶች በተለያዩ ሀገሮችና ቋንቋዎች ተጨባጭ ሁኔታዎች ላይ የተመሰረቱ ከመሆናቸውም ሌላ የቀደመው የእነ Abdussalam ጥናት ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የአንብቦ መረዳት ችሎታን በማሻሻል ረገድ የሚያበረክተውን ፋይዳ ያካተተ ሲሆን ይህ ጥናት ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ድርሰት የመጻፍ ችሎታንና የመጻፍ ፍላጎትን በማሻሻል ረገድ ያለውን ጠቀሜታ የመረመረ መሆኑ የልዩነት ነጥቦች ናቸው።

አማረ (2010)፣ ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል እና ተነሳሽነት ለማሻሻል ያለው ተጽዕኖ በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ሙከራዊ ጥናት በዚህ ጥናት ተዳስሷል። ይህ ጥናት ዋናኛ ዓላማ አድርጎ የተነሳው በከፊል ሙከራዊ የጥናት ንድፍ በአማራ ክልል ሰሜን ሸዋ ዞን በሚገኘው የሸዋሮቤት አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል እና ተነሳሽነትን ከማሻሻል አንጻር ያለውን ተጽዕኖ በፈተና፣ የጽሑፍ መጠይቅ እና ምልክታ መረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች መፈተሽ ነው። በቅድመ ፈተና እና በቅድመ የጽሑፍ መጠይቅ የተገኙ ውጤቶች በባለብዙ ልይይት ትንተና ዘዴ እንዲሁም በድኅረ ፈተና እና በድኅረ የጽሑፍ መጠይቅ የተገኙ ውጤቶች በህብር ልይይት ትንተና ዘዴ እንዲዳሰሱ ተደርጓል። ይህ ጥናት ከአማረ ጥናት ጋር በአማርኛ ቋንቋ ላይ በቀጥታ በማትኮራቸው፣ በርእሰ ጉዳይነት በሚያነሱባቸው ጉዳዮች እና በሚከተሏቸው የአጠናን ስልቶች ከሞላ ጎደል ተመሳሳይነት የሚታይባቸው ናቸው። ይሁንና በድኅረ ፈተና (ይዘት፣ አደረጃጀት፣ ቃላት፣ የቋንቋ አጠቃቀም እና ሥርዓተ አጻጻፍ) እና በድኅረ የጽሑፍ መጠይቅ (ግለ ግንዛቤ፣ ግለ ብቃት እና ግለ መር) ለሚሉ ጉዳዮች አማረ ሰፊ ባለ መልኩ አጽንኦት ሰጥተዋል። ይህ ጥናት ከፍ ሲል አማረ ካቀረበው ይዘት በተለየ በተግባር ተኮር የቋንቋ መማሪያ አውድ የመጻፍ ችሎታን በአንቀጽ አጻጻፍ መርሆዎች ላይ በማትኮር የሚያቀርብ በመሆኑ ይለያያሉ። በሌላ በኩል ሁለቱ ጥናቶች ባተኮሩበት ማህበረ ባህላዊ

አካባቢ ይለያያሉ። አማራ በአማራ ክልል ሰሜን ሸዋ ዞን በሚገኘው የሸዋሮቢት አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ እና መሰናዶ ትምህርት ቤት ላይ ያተኮሩ ሲሆን ተጠኝዎቻቸው አማርኛን አፍ መፍቻ ቋንቋ ያደረጉ ተማሪዎች ናቸው። ይህ ጥናት በአሮሚያ ክልል በሲግሞ ወረዳ በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ላይ ያተኮረ መሆኑ እና ተግባር ተኮር ዘዴው የተማሪዎቹን የመጻፍ ፍላጎት በማሻሻል ያበረከተውን አስተዋጽኦ የመረመረ በመሆኑ ተለይቷል።

በሌላ በኩል በሀገር ውስጥ ከተደረጉ ጥናቶች ውስጥ ሌላው የTagesse (2008) ጥናት የሚጠቀስ ነው። የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ተግባር ተኮር ትምህርት አተገባበሩ ምን እንደሚመስል መፈተሽ ነው። ከተደረገው ጥናት የተገኘው ውጤት እንደሚያሳየው በተመረጡት ኮሌጆች ተግባር ላይ የተመሰረተ የቋንቋ ትምህርት ውስን በሆነ ሁኔታ ይተገበራል፤ እንዲሁም በአተገባበሩ ሂደት ከተግባር ተኮር መሰረታዊ መርሆች አንጻር የሚታዩ ክፍተቶች እንዳሉ በጥናቱ ውስጥ ለመጠቀም ችለዋል። የታገሰ ጥናት በከፍተኛ ትምህርት ተቋማት የሚማሩ ተማሪዎች ለተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ካላቸው አመለካከት ይልቅ በመምህራን አተገባበር ላይ የተመረከዘ በመሆኑ ነው። የኔ ጥናት የቋንቋ መምህራንን ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ላይ ጉልህ አጽንኦት ያደርጋል /አያደርጉም ከሚለው ይልቅ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት ለማጎልበትና የመጻፍ ተነሳሽነታቸውን ለማሻሻል ይረዳል /አይረዳም የሚለውን ጉዳይ በሙከራ በተደገፈ ሁኔታ መፈተሽ ላይ ያተኮረ መሆኑ ከታገሰ (2008) ጥናት የተለየና አዲስ ያደርገዋል።

ሌላው ከተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ጋር የተያያዘው ጥናት የYeshimebet (2009) ጥናት ነው። የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በአርባ ምንጭ መምህራን ኮሌጅ የሚገኙ መምህራን እና ተማሪዎች ለተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ያላቸውን ግንዛቤ እና የአተገባበር ሂደታቸውን መፈተሽ መቻል ነው። ከተሰበሰቡት መረጃዎች መረዳት የተቻለው፣ አብዛኞቹ መምህራን እና ከግማሽ በላይ የሚሆኑ ተማሪዎች ስለተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ግንዛቤ ያላቸው እንደሆነ ነው። ሆኖም ግንዛቤው ቢኖራቸውም በአተገባበር ሂደት የሚፈጠሩ ችግሮች እንዳሉ በጥናቱ ተጠቁሟል። የየሺመቤት ጥናት ከእኔ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው ሁለቱም ጥናቶች ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴን ከቋንቋ ማስተማሪያ አውድ አንጻር የተመለከቱ መሆናቸው ነው። ይሁንና የሺመቤት ተግባር ተኮር

የማስተማሪያ ዘዴን በተመለከተ በኮሌጅ መምህራንና ተማሪዎች የተያዘው ግንዛቤና የአተገባበር ሂደትን መፈተሽ ላይ ያተኮሩ ሲሆን ምርምሩን ያካሄዱበት የክፍል ደረጃና የቋንቋ መማሪያ አውድ እንግሊዝኛ ቋንቋ መሆንም ከኔ ጥናት የተለየ ያደርገዋል። በሌላ በኩል የሺመቤት ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴን በተመለከተ በሰፊው የተለመዱትን መረጃ መሰብሰቢያዎች -- የጽሁፍ መጠይቅ፣ ቃለመጠይቅ -- የተከተሉ ሲሆን፤ ይህ ጥናት በዋናነት በቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት በሙከራና ቁጥጥር በድኖች በማስተማሪያ ዘዴዎች ተለዋዋጮች ላይ የተመሰረቱ የፈተና መረጃዎች ላይ የሚመረከዝ በመሆኑ ከየሺመቤት የተለየ ተግባራዊ ጥናት በመሆኑ ይለያል።

ከላይ የተጠቀሱት የሁለተኛ ዲግሪ ጥናቶች፣ ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስላቸው ዋናው ነጥብ ተግባር ተኮር የቋንቋ ትምህርት ላይ ትኩረት ማድረጋቸው ነው። ሆኖም ቀደም ሲል የተካሄዱት ከፊሎቹ ጥናቶች የYeshimebet (2009)፣ የTagesse (2008) ጥናቶች አሰላሳ ምርምርን የተከተሉ እና በጥቅል የቋንቋ ትምህርት ላይ ተመስርተው አተገባበር እና ግንዛቤን ለመፈተሽ የሞከሩ ናቸው። ስለሆነም ጥናቶቹ የነጻ ተለዋዋጩን (ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ) አተገባበርን በተለያዩ የቋንቋ ክሂሎች ላይ ተመስርተው በጥቅል የቋንቋ ትምህርት ትግበራ እና ግንዛቤ ላይ ያተኮሩ ጥናቶች ናቸው። ይህ ጥናት ግን ከተካሄዱ ጥናቶች በመነሳት የምርምር ዓይነቱን ወደከፊል ፍትነታዊ ዘዴ በመቀየር ተማሪዎች በተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ መማራቸው በመጻፍ ችሎታ እና ተነሳሽነት ላይ የሚኖረውን ተጽዕኖ ለመፈተሽ የተካሄደ ነው።

ምዕራፍ ሦስት

የጥናቱ ንድፍ እና ዘዴ

3.1 የጥናቱ ንድፍ

ይህ ጥናት መጠናዊ ሲሆን የተከተለው የአጠናን ዘዴ ከፊል ሙከራዊ (Quasi-experimental) ጥናታዊ ንድፍ ነው። ጥናቱ በዋናነት በቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት ፈተና ላይ በመመርኮዝ በቁጥጥር ቡድንና በሙከራ ቡድን የተመደቡ የጥናቱ ተሳታፊዎች በየአንጻራቸው በልማዳዊ የማስተማሪያ ዘዴና በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ አንቀጽ የመጻፍ ክሂል ለ8 /ስምንት/ ሳምንታት እየተማሩ እንዲቆዩ በማድረግ ሁለቱ በሌሎች ተላውጦዎች አንጻራዊ ተቀራራቢነት ያላቸው ነገር ግን በማስተማሪያ ዘዴ ተላውጦ (ተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ መተግበርና አለመተግበር) ምክንያት በመጻፍ ችሎታቸው ላይ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለመፈተሽ ከፊል ሙከራዊ ጥናት ንድፍን ተግባራዊ ማድረግ አስፈልጓል። በሌላ በኩል ይህ ጥናት ሙሉ በሙሉ በመጠናዊ የመረጃ ትንተና ስልት ላይ አትኩሯል። ይህ እንዲሆን ያስፈለገበት ምክንያት ጥናቱን ለማካሄድ የተሰበሰቡት መረጃዎች በፈተና ውጤትና በጽሁፍ መጠይቅ የተገኙ በመሆናቸው አይነታዊ መረጃዎች ባለመካተታቸው ነው።

3.2 የመረጃ ምንጮች /ተጠኚዎች/

የዚህ ጥናት የመረጃ ምንጮች በቅድመ-ትምህርት እና ድህረ-ትምህርት ፈተና እንዲሁም በጽሁፍ መጠይቅ አማካኝነት ተሳትፎ ያደረጉ የሮቤ ሁለተኛ ደረጃ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው።

3.3 የትምህርት ቤት ናሙና አመራረጥ

ይህ ጥናት የተከናወነው በጅም ዞን በሲግሞ ወረዳ በሚገኝ በአመቺ ንሞና ዘዴ በተመረጠ ሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2013 ዓ.ም. የትምህርት ዘመን ትምህርታቸውን የተከታተሉ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ነው። በመሆኑም ጥናቱን በአንድ ትምህርት ቤት መገደብ ያስፈለገበት ምክንያት ከበርካታ ትምህርት ቤቶች በናሙናነት በሚመረጡ ተጠኚዎች ላይ መመርኮዝ ለሙከራዊ ጥናት አመቺ ባለመሆኑ ነው። በአመቺ ንሞና ዘዴ

ወቅት ከጥናቱ አካላይ መመረጥ የሚኖርባቸውን የናሙና አባላትን የሚወስኑት ተመራማሪው ራሱ፤ የምርምሩና የጥናቱ አካላይ ባህሪ ይሆናል (ያለው 2004)። በዚህ መሰረት አጠኝሞ ባለፉት ረዘም ያሉ አመታት በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ስታስተምር የቆየችና አሁንም በማስተማር ላይ የምትገኝ በመሆኗ የሙከራ ጥናቱ የሚጠይቀውን ተጠኝ ተማሪዎችን ጊዜ ወስዶ በቅርበት የማሰልጠን፣ መረጃዎችን በሚገባ ተቆጣጥሮ የመሰብሰብ የተሻለ አመቺ ሁኔታ እንደሚኖራት በማሰብ ያደረገችው ምርጫ ነው።

3.4 የክፍል ደረጃ አመራረጥ

በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2013 ዓ.ም. የትምህርት ዘመን በሶስት የክፍል ደረጃዎች 9ኛ፣ 10ኛ እና 11ኛ ክፍሎች የሚማሩ ተማሪዎች አሉ። በዚህ መሰረት በአመቺ ንሞና ዘዴ በመመርኮዝ በተጠኝዎች ምርጫ ረገድ በዚህ ጥናት በአላማ ተኮር ዘዴ የጥናቱ ተተኳሪ የተደረጉት የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው። የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎችን መምረጥ ያስፈለገበት ምክንያት የመጻፍ ትምህርትን አስመልክቶ የተደረጉ ጥናቶች በመካከለኛ የክፍል ደረጃዎች ላይ በርካታ ሥራዎች ቢሠሩ ተማሪዎቹ እያደጉ በሚሄዱበት ጊዜ ችሎታቸውን እያሻሻሉ ይሄዳሉ የሚል እምነት በመኖሩና አጥኝሞ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎችን የምታስተምር በመሆኑ ሁለት ቡድኖችን በማስተማር ላይ ያተኮረውን የመረጃ አሰባሰብ ሂደት በተሻለ ሁኔታ ለመቆጣጠር የሚያስችላት በመሆኑ ነው።

በ2013 ዓ.ም በትምህርት ቤቱ በ9ኛ ክፍል ትምህርታቸውን የሚከታተሉ 445 ተማሪዎች የሚገኙ ሲሆን፣ ከእነዚህ መካከል 232 ወንድ፣ 213 ሴት ተማሪዎች ናቸው። የምርምሩ ባህሪ ከፊል ሙከራዊ /ፍትነታዊ/ በመሆኑ፣ በአንድ ትምህርት ቤትና በአንድ የክፍል ደረጃ የሚማሩ ሁለት የ9ኛ ክፍሎች ተማሪዎችን በቀላል እጣ ናሙና ዘዴ በመምረጥ የአንዱን መማሪያ ክፍል ተማሪዎች የሙከራ ቡድን፣ የሁለተኛውን መማሪያ ክፍል ተማሪዎች የቁጥጥር ቡድን በማድረግ ላይ ያተኮረ ነው። በዚህ መሰረት በእጣ የተመረጠው የሙከራውን ቡድን የመጻፍ ክሂልን በተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ አስደግፎ፣ የቁጥጥር ቡድኑን በልማዳዊ ዘዴ መማሪያ ክፍል አሳትፎ ለ8 ሳምንት በተመሳሳይ ይዘት አስተምሮ ለሁለቱ ናሙናዎች የመጻፍ ክሂል ፈተና በማቅረብ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ በተጠኝዎቹ የመጻፍ ክሂል ያመጣው መሻሻል ተፈትሷል።

3.5 የተጠኚዎች አመራረጥ

በሙከራዊ ጥናት የአንድ መማሪያ ክፍል ተማሪዎችን እንዳለ ወስዶ በቀላል እጣ ንሞና ዘዴ ወይም በሌላ መስፈርት ሁለት ቦታ በመክፈል መስራት ሁለቱ ከአንድ መማሪያ ክፍል የተውጣጡ ተማሪዎች በተለያዩ ጊዜ ስለሚማሩ ሊከሰት የሚችለውን የጊዜ ብክነት ለመቆጣጠር ሲባል፤ እንዲሁም ተማሪዎቹ ስለተማሩት ነገር መረጃ ሊለዋወጡ ይችላሉ የሚለውን ስጋት ለማስወገድ፤ ተገቢ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎችን ከሁለት በቀላል እጣ ንሞና ዘዴ በተመረጡ መማሪያ ክፍሎች ተወስደዋል። በዚህ መሰረት በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2013 ዓ.ም. የትምህርት ዘመን በስድስቱ የዘጠነኛ መማሪያ ክፍሎች ትምህርታቸውን ከሚከታተሉ ተማሪዎች መካከል በቀላል እጣ የንሞና ዘዴ በመደገፍ የ«9B1» እና የ«9B2» እንዲሁም የ«9E1» እና «9E2» ክፍል ተማሪዎች ተመርጠዋል። ይህ መክፈያ የተፈጠረው በኮቪድ ክስተት የተነሳ የአንድ ክፍል ተማሪዎችን ሁለት ቦታ ክፍል ለማስተማር ሲባል ነው። በዚህ መሰረት በጥናቱ ተተኳሪ የ«9B» መማሪያ ክፍል ውስጥ ወንድ 40፣ ሴት 36፣ በድምሩ 76 ተማሪዎች እንዲሁም በ«9E» መማሪያ ክፍል ውስጥ ወንድ 38፣ ሴት 34 በድምሩ 72 ተማሪዎች ይገኛሉ።

እነዚህን የሁለት መማሪያ ክፍል ተማሪዎች በመውሰድ በያሉበት ክፍል የሙከራ ወይም የቁጥጥር ቡድን አድርጎ መሰየም በማስፈለጉ፤ ከሁለቱ መማሪያ ክፍሎች አንዳንድ ተማሪዎች /ተወካዮች/ በማውጣት «ቁጥጥር» እና «ሙከራ» የሚሉ ስያሜዎች የተጻፉባቸው እጣዎች አንዲያነሱ ተደርጎ፤ በእጣው መሰረት የ«9B» መማሪያ ክፍል ተማሪዎች የቁጥጥር ቡድን፤ «9E» ክፍል ተማሪዎች ደግሞ የሙከራ ቡድን ሆነው ተሰይመዋል።

የሙከራ ጥናት በባህሪው ተገቢ ቁጥር ባላቸው ውሱን ተማሪዎች ላይ ተመርኩዞ የሚካሄድ እንደመሆኑ መጠን፤ ቀጣዩ ተግባር ከሙከራ ቡድኑ (72 ተማሪዎች) እና የቁጥጥር ቡድኑ (76 ተማሪዎች) መካከል ከእያንዳንዳቸው ሃምሳ ሃምሳ ብቻ በአላማ ተኮር የናሙና ዘዴ በመምረጥ የጥናቱ ተሳታፊዎች ማድረግ ነው። ለዚህ እንዲረዳ በቅድመ-ትምህርት ፈተና ላይ በመደገፍ ከሙከራ እና ቁጥጥር ቡድኑ አጠቃላይ ተማሪዎች ተከታታይ አብላጫ ውጤት ያላቸውን ሃምሳ ሃምሳ በድምሩ 100 ተማሪዎች ብቻ ከሁለቱ ክፍሎች መካከል በእኩል እድል በመምረጥ በተቀራራቢ ደረጃ ላይ መገኘታቸው በቅድመ-ትምህርት ፈተና

ተረጋግጦ የጥናቱ ተተኪዎች ተደርገዋል። በዚህ መሰረት የቁጥጥር ቡድኑ ተሳታፊዎች ቅድመ-ትምህርት በ3 አራሚዎች ተገምግሞ የተገኘው ዝቅተኛው አማካይ ውጤት 5.67፣ ከፍተኛው አማካይ ውጤት 11.33 ሲሆን በአኳያው የሙከራ ቡድኑ ተሳታፊዎች ቅድመ-ትምህርት በ3 አራሚዎች ተገምግሞ የተገኘው ዝቅተኛው አማካይ ውጤት 6.0፣ ከፍተኛው አማካይ ውጤት 11.67 መነሻ ነጥብ (bench-mark) በማድረግ የተሳታፊዎቹ ምርጫ ተከናውኗል።

በኮቪድ ፕሮቶኮል መሰረት በእየክፍሉ የሚገኙ ተማሪዎች በሁለት መማሪያ ክፍሎች ተመድበው እንዲማሩ በመደረግ ላይ ሲሆን፣ ጥናቱን አስቀድሞ በታቀደው መሰረት ለማካሄድ ሲባል የተመረጡትን ተጠኚዎች ማስክ መጠቀምና ርቀት መጠበቅ ሳይዘነጋ 50 /ሃምሳ/ ተጠኚዎች በአንድ ክፍል እንዲማሩ ተደርጓል። ይህም በሙከራና በቁጥጥር ቡድን የተካተቱትን ተጠኚዎች እንደገና ሁለት ቦታ ከመክፈል ይልቅ በየቡድናቸው አንድ ላይ ማስተማር በጊዜ እና በማስተማር ሂደት ተላውጦ ሊደርሱ የሚችሉ ተጽእኖዎችን ለመቆጣጠር ሲባል የተደረገ ምርጫ ነው።

3.6 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

በዚህ ጥናት ውስጥ ሁለት የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች በስራ ላይ ውለዋል። አንደኛው መረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ቅድመ-ትምህርት (በሁለቱ ቡድኖች መካከል ሃምሳ ሀምሳ ተተኪዎችን ለመምረጥ ጭምር ያገለገል) እና ድህረ-ትምህርት ፈተና ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ የጽሁፍ መጠይቅ ነው።

3.6.1 ፈተና

በዚህ ጥናት የአንቀጽ መጻፍ ፈተናዎች ለሙከራና ለቁጥጥር ቡድኑ አባላት ቀርበዋል። አንደኛው ፈተና ቅድመ-ትምህርት ፈተና ሲሆን ይህ ፈተና በሙከራና በቁጥጥር ቡድን የተሳተፉትን ሃምሳ ሃምሳ ተጠኚዎችን ለመወሰንና በየተመደበላቸው መማሪያ ክፍል፣ የመቆጣጠሪያ ቡድኑ አባላት በልማዳዊ (ቅርጽ ወይም ሰዋሰውና መዋቅር ተኮር) ማስተማሪያ ክፍል፣ የሙከራ ቡድኑ አባላት ደግሞ በተግባር ተኮር (ይዘትንና የመጻፍ ሂደትን መሰረት ባደረገ) መማሪያ ክፍል በየአንጻራቸው የሚሰጣቸውን ትምህርት ከመከታተላቸው በፊት በመጻፍ ክሂል ያላቸውን የችሎታ ተመሳሳይነት ለመፈተሽ

ቀርቦላቸዋል። በዚህ መሰረት የቅድመ-ትምህርት የመጻፍ ክህሎት ፈተናው አላማ በሙከራና ቁጥጥር ቡድን ከታቀፉት መማሪያ ክፍሎች እያንዳንዱ ቡድን ሃምሳ ሃምሳ አንጻራዊ ተመሳሳይ ችሎታ ያላቸውን ተማሪዎች ለይቶ ለማውጣት ካለው ጠቀሜታ ባሻገር፤ የሁለቱን ቡድኖች አንቀጽ የመጻፍ ችሎታ ዳራ በመፈተሽ የመጻፍ ክህሎት ፈተናውን ውጤት ለዋናው ጥናት መነሻ ነጥብ (bench-mark) ለማድረግ አገልግሏል።

በሌላ በኩል የድህረ-ትምህርት ፈተናው የቁጥጥር ቡድኑ አባላትና የሙከራ ቡድኑ አባላት በየአንጻራቸው በልማዳዊ (ቅርጽ ወይም ሰዋሰውና መዋቅር ተኮር) የመጻፍ ክህሎት ማስተማሪያ ክፍል እና በተግባር ተኮር (ይዘትንና የመጻፍ ሂደትን መሰረት ባደረገ) መማሪያ ክፍል ለ8 ሳምንታት የተሰጣቸውን ትምህርት ከተከታተሉ በኋላ፤ እነዚህ በቅድመ-ትምህርት ፈተና ውጤታቸው ተመሳሳይነት የሚታይባቸው ነገር ግን በልማዳዊና ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ተላውጦ ብቻ የሚለያዩ ተማሪዎች በመጻፍ ክህሎት ችሎታቸው ሊታይባቸው የሚችሉ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለመፈተሽ የረዳ ነው። በመሆኑም በቅድመ-ትምህርትም ሆነ በድህረ-ትምህርት ለመቆጣጠሪያና ለሙከራ ቡድኑ ተሳታፊዎች የቀረበላቸው የመጻፍ ክህሎት ፈተና በይዘቱ ተመሳሳይ ነበር።

የፈተናዎቹን አዘገጃጀት በተመለከተ በቅድመ-ትምህርትና በድህረ-ትምህርት ለሁለቱ ቡድኖች የቀረበላቸው ፈተና በአንቀጽ መጻፍ ላይ ያተኮረ ነው። የቁጥጥር ቡድኑ በልማዳዊ ዘዴ የቀረበላቸውን ይዘት እንዲማሩ የተደረጉ ሲሆን፤ የሙከራ ቡድኑ የተለያዩ ታሪኮችን በቡድን የመገጣጠም ተግባራት፣ የጎደለን መረጃ የማሟላት ተግባር፣ ውሳኔ ሰጪ ተግባራት፣ የግል አስተያየት የሚሸጡ ተግባራት ተግባር ተኮር ማስተማሪያ ሞዴሎች ተደግፈው እንዲማሩ ተደርገዋል።

የአንቀጽ መጻፍ ፈተናዎቹ በቅድመ-ትምህርት እና ድህረ-ትምህርት በተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ላይ እንዲያተኩሩ አልተደረገም። ከዚህ ይልቅ ጥናቱ ያተኮረው አንድን የፈተና ይዘት ደግሞ የመፈተን ስልት ነው። የአንቀጽ መጻፊያውን ርዕሰ ጉዳይ አጥኝቶ የተማሪዎቹን የችሎታ ዳራ፣ የቋንቋ እና ባህል መሰረታዊ ግንዛቤ መሰረት በማድረግ ተማሪዎቹ ሊገነዘቧቸው በሚችሉባቸው 5/አምስት ቀለል ያሉ አማራጭ ርዕሶች ላይ ተመርኩዛ አዘጋጅታለች። እነዚህም፡- (1) የቤት እንስሳት፣ (2) ትምህርት ቤቱ፣ (3) የደብዳቤ አጻጻፍ፣ (4) አውዳመትና (5) ንደኝነት የሚሉ አማራጭ ርዕሶቹን በትምህርት

ቤቱ አማርኛ ቋንቋ ለሚያስተምሩ ሁለት መምህራን እንዲሁም ለሁለት ሌሎች በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር ሁለተኛ ዲግሪ ላላቸው መምህራን በማቅረብ በሰጧት አስተያየትና የማሻሻያ ሀሳብ ተመርኩዛለች። በዚህ መሰረት አንቀጽ ለመጻፍ ለሁሉም ተጠኝዎች ተመሳሳይ ገጠመኝ ሊሆን በሚችለው አንዱ «ትምህርት ቤቱ» ርእሰ ጉዳይ ብቻ ለቅድመ-ትምህርት እና ድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አቅርባለች። (አባሪ ቅጽ «ለ»ን ይመለከቷል።) የሚሻሻሉ እና የሚለወጡ ጉዳዮችን አስተካክላ እና ለውጣ በማቅረብ በመጨረሻ የጥናቱ አማካሪ የሰጧትን አስተያየት መሰረት በማድረግ የቅድመ-ትምህርት እና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎቹን ለመከራ እና ቁጥጥር ቡድኖቹ አቅርባለች።

የቅድመ ትምህርት እና ድህረ-ትምህርት ፈተናዎቹ የተሰጡት ለሁለቱ ቡድኖች በተዘጋጁ የተለያዩ ክፍሎች በተመሳሳይ ሰአት ሲሆን፤ የጊዜ ተላውጦ በመጻፍ ክህሎት ፈተናዎቹ ውጤቶች ላይ የሚያስከትለውን ተጽእኖ ለመቆጣጠር ሲባል በቅድመ እና ድህረ ትምህርት አንጻራዊ ሰፊ ያለ 1:30 ሰአት ለሁለቱም ቡድኖች ተሰጥቷቸው አንቀጽ የመጻፍ ፈተናዎቹን አከናውነው እንዲያጠናቅቁ ተደርጓል። አጥኝዎ በቅድመ-ትምህርትም ሆነ በድህረ-ትምህርት ፈተና ወቅት የመከራ ቡድኑን አባላት አፈታተን ሂደት የተቆጣጠረች ሲሆን፤ ሌላ አንድ የአማርኛ ቋንቋ መምህርት የቁጥጥር ቡድኑን አባላት የፈተና ሂደት እንዲቆጣጠሩላት አድርጋለች።

የፈተና አስተራረምን በተመለከተ የቅድመ-ትምህርትና የድህረ-ትምህርት ፈተና እርማቱ የተከናወነው በተመሳሳይ መንገድ ሲሆን አጥኝዎን ጨምሮ በሶስት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን እርማት ተካሂዷል። በቅድመ-ትምህርት ፈተና ወቅት የመከራ ቡድኑ እና የመቆጣጠሪያ ቡድኑ የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ወረቀቶች በቅደም ተከተል ከ1-148 መለያ (ኮድ) በመስጠት የተሻሉ 100/መቶ/ ወረቀቶች ከሁለቱ መማሪያ ክፍሎች ተመርጠዋል። ቀጥሎም በድህረ-ትምህርት ፈተና ሁለቱ ቡድኖች 100/መቶ/ ተሳታፊዎች ብቻ ስለነበሯቸው የፈተና ወረቀቶቹን ከ1-100 ኮድ ለመከራ እና ቁጥጥር ቡድኑ ተሰጥቷቸው ታርመዋል። በሁለቱም ጊዜያት የፈተናዎቹ መልስ ወረቀቶች በፎቶ ኮፒ በሶስት ቅጂ እንዲዘጋጁ ከተደረገ በኋላ አጥኝዎና ሁለቱ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በየግላቸው እንዲያርጧቸው ተደርጓል። በዚህ መሰረት የእርማቱን አስተማማኝነት የተሻለ ለማድረግ የአንድ ተፈታኝ የፈተና ወረቀት በሶስት አራሚዎች ተደጋግሞ ታርሞ ከ20 የሰጧቸው

ማርኮች ተደምረው አማካዩ ለእያንዳንዱ ተፈታኝ ተቀምጧል። (አባሪ ቅጽ «ሐ»ን እና «መ»ን ይመለከታል።)

የእርማት መስፈርቶች በ Hedge (2005) ቀደም ሲል በአንቀጽ መጻፍ ዙሪያ የትኩረት ነጥቦች ተደርገው የቀረቡ ሲሆኑ ለዚህ ጥናት በሚመች መልኩ አሳጥሮና አስማምቶ (adoption) በመውሰድ፤

1. የኃይለ ቃል አጠቃቀም፤
2. ለመጻፍ የተፈለገውን ርእሰ ጉዳይ ጠንቅቆ ማወቅ፤
3. በመግቢያ፣ ሀተታና መደምደሚያ በተገቢው ሁኔታ መደገፍ፤
4. የአንቀጽ አንድነት፤
5. የአንቀጽ ተያያዥነት፤
6. አያያዥ ቃላትን በአግባቡ መጠቀም፤
7. ስርአተ ነጥቦችን በአንቀጽ ውስጥ በተገቢ ሁኔታ መጠቀም፤
8. የሰዋሰው አጠቃቀም፤
9. የቃላትን ትክክለኛ ጠቀሜታ ማወቅ፤
10. የፊደላትና የቃላት ግድፈት ላይ ትኩረት ተደርጓል።

በዚህ መሰረት አጥኚዎች ሁለቱ ተባባሪ አራሚዎች ከፍ ሲል የቀረቡትን መስፈርቶች መሰረት አድርገው ለእያንዳንዱ መስፈርት 2 /ሁለት/ ነጥብ በመስጠት የእርማቱን ክንዋኔ በየግላቸው አከናውነው አጠናቀዋል። ስለ ፈተናው አላማና አስተራረሙ ስለሚያስፈልገው ጥንቃቄ ለሁለቱ አራሚዎች ገለጻና ማብራሪያ አስቀድሞ የተሰጣቸው ከመሆኑ በቀር በፈተና አስተራረሙ ሂደት አንዳቸው የሌላቸውን እርማት አልተመለከቱም። ሶስቱ አራሚዎች በቀረቡት መስፈርቶች ላይ በየግላቸው ያካሄዱትን እርማት ከ20 አጠናቀው ለተማሪዎቹ ስሞች በተወከሉ ኮዶች መሰረት የፈተና ውጤቶችን ሞልተው ለአጥኚዎ አስረክበዋል። አጥኚዎ የሶስቱን አራሚዎች ማርኮች ደምራ ለሶስት በማካፈል የተጨመቀ ማርክ ከ20 ሞልታለች።

3.6.2 የጽሁፍ መጠይቅ

የጽሁፍ መጠይቅ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴው አላማ ከሙከራ ቡድኑ አባላት በአንድ አይነት መጠይቅ ሁለት ጊዜ መረጃ መሰብሰብ ነው። በዚህ መሰረት በጽሁፍ መጠይቅ ላይ የተመረከዘ መረጃ የተሰበሰበው በቅድመ-ትምህርት እና ድህረ-ትምህርት ከሙከራ ቡድን ተጠኝዎች ብቻ ነው። የጽሁፍ መጠይቁ ከዚህ ቀደም በአማረ (2010ዓ.ም) በተመሳሳይ ጥናት መረጃ ለመሰብሰብ አገልግሎት ላይ ውሎ ውጤታማነቱ የተረጋገጠውን የጽሁፍ መጠይቅ መረጃ መሰብሰቢያ ለዚህ ጥናት እንዲስማማ (adopt) አድርጎ በመውሰድና ሌሎች አንቀጽን ለማስተማር ያገለገሉ አላባዎችን በማካተት በጠቅላላው 20 የመጠይቅ ጥያቄዎች ተካተው ቀርበዋል።

መጠይቁ አስቀድሞ የቀረበበት መንገድ አጠቃላይ የመጻፍ ክህሎትን የሚመለከቱ አስተያየቶች የወከሉ ጥያቄዎችን ብቻ ነበር። የጥናት አማካሪዎች በሰጧት አስተያየት በመደገፍ አንቀጽ መጻፍ ላይ ያተኮሩ ተግባራትን ከNunan (1999) ሞዴል ጋር በማጣጣም የመጠይቅ ጥያቄዎቹ፡-

- 1) ስለ ተግባር አጠቃላይ ግንዛቤን የሚመለከቱ 10 ጥያቄዎች፤
- 2) ተራክቦአዊ ተግባራትን የሚመለከቱ 6 ጥያቄዎች፤
- 3) ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖችን የሚመለከቱ 4 ጥያቄዎች ተካተዋል። (አባሪ ቅጽ «ሀ»ን ይመለከቷል።)

ይህም የጽሁፍ መጠይቁን አቀራረብ የተሻለ ለማድረግ ረድቷል። ተጠኝዎቹ የጽሁፍ መጠይቁን ከመሙላታቸው በፊትም ስለ መጠይቁ አላማና እንዴት መሙላት እንዳለባቸው ገለጻቸው ተሰጥቷቸዋል።

በዚህ መሰረት የጽሁፍ መጠይቅ መረጃ መሰብሰቢያው ሙሉ በሙሉ ዝግ የሆኑ 20 ጥያቄዎችን በሊከርት ስኬል የአጠያየቅ ስልት ይዞ የቀረበ ሲሆን በባለ አምስት ነጥብ የመልስ አቀራረብ ዝቅተኛው 1 = «ፈጽሞ አልሰማም» እስከ ከፍተኛው 5 = «ሙሉ በሙሉ እስማማለሁ» አማራጮችን ያካተተ ነው። የጽሁፍ መጠይቁ ለሙከራ ቡድኑ ሃምሳ ተሳታፊዎች ወደ ተግባር ተኮር ትምህርቱ አውድ ከመግባታቸው በፊት እና በተግባር ተኮር ትምህርቱ የስልጠና ሂደት ለ8 ሳምንታት ተከታታይ ትምህርት

ከቀረበላቸው በኋላ እንዲሞሉት ተደርጓል። ከዚህ በመነሳት የሙከራ ቡድኑ ተሳታፊዎች በቅድመ እና ድህረ ተግባር ተኮር ትምህርት ስለ አንቀጽ መጻፍ ትምህርት ያላቸውን ተነሳሽነትና ተግባር ተኮር ትምህርቱ ያስከተለው አዎንታዊ ለውጥ መኖር አለመኖሩን ለመፈተሽ ረድቷል።

3.7 የማስተማሪያ መሳሪያ ዝግጅት

የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ ለ8 ሳምንታት (8 ክፍለ ጊዜያት) የሚማሩት በመጻፍ ክሂል በተለይም በአንቀጽ መጻፍ ግብአቶች ላይ የተመሰረቱ ይዘቶችን በ9ኛ ክፍል መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ በመምረጥ ቀርቧል። በዚህ መሰረት በሁለቱ ቡድኖች የሚተኮርባቸው በHedge (2005) ቀደም ሲል በአንቀጽ መጻፍ ዙሪያ የትኩረት ነጥቦች ተደርገው የቀረቡ ይዘቶች ተመርጠዋል። በሰንጠረዥ 1 (ከሥር) የትምህርቱን ይዘት አደረጃጀት፣ የክፍለ ጊዜ ድልድልና የትምህርት መርጃ መሳሪያ አካትቶ ለማቅረብ ተሞክሯል።

ሰንጠረዥ 1: የማስተማሪያ ጽሑፎች ይዘት ዝግጅትና የክፍለ ጊዜ ድልድል

ተ.ቁ	የትምህርት ይዘትና አደረጃጀት	የክፍለ ጊዜ ድልድል	የትምህርት መርጃ መሳሪያ
1	የኃይለ ቃል አቀራረብና መገኛ ስፍራ	1 ክፍለ ጊዜ	የሃይለ ቃል መገኛ ቻርት
2	ለመጻፍ የተፈለገውን ርእሰ ጉዳይ ጠንቅቆ ማወቅ፣ አስተዋጽኦ ማዘጋጀትና ተግባራዊ ልምምድ	1 ክፍለ ጊዜ	የአስተዋጽኦ አጻጻፍ ሞዴል
3	የአንቀጽ አንድነትና ተያያዥነት እንዴት እንደሚጠበቅና ተግባራዊ ልምምድ	1 ክፍለ ጊዜ	የአንቀጽ አንድነትን የጠበቁና ያልጠበቁ ናሙና ጽሑፎች
4	በመግቢያ፣ ሀተታና መደምደሚያ በተገቢው ሁኔታ መደገፍና ገላጭና አስረጂ ጽሑፎችን ናሙናዎች ልምምድ	1 ክፍለ ጊዜ	ስለመግቢያ፣ ሀተታና መደምደሚያ አቀራረብ እንዲሁም ገላጭና አስረጂ ድርሰት ሞዴሎች

5	አያያዥ ቃላትን በአግባቡ ስለመጠቀምና ተግባራዊ ልምምድ	1 ክፍለ ጊዜ	የአያያዥ ቃላትና ሃረጎች ዝርዝሮች
6	የስርአተ ነጥቦች ተገቢ አገልግሎትና የአጠቃቀም ልምምድ	1 ክፍለ ጊዜ	የስርአተ ነጥቦች አይነቶችና ጠቀሜታ የያዘ ፎቶ ኮፒ
7	የአማርኛ ቋንቋን ሰዋሰዋዊ ስርአትና መዋቅር በአግባቡ መከተልና ተግባራዊ ልምምድ	1 ክፍለ ጊዜ	-----
8	የፊደላትና የቃላት ግድፈትን ማጣራት አስፈላጊነትና ቃላትን በተገቢ አውድ የመጠቀም ልምምድ	1 ክፍለ ጊዜ	በፊደላትና ቃላት ግድፈቶች የተሞሉ ናሙና ጽሁፎች ኮፒ

ከፍ ሲል ተጠቃሎ በቀረበው የይዘትና የክፍለ ጊዜ ድልድል ቻርት መሰረት ለቁጥጥር ቡድኑ የቀረበው ትምህርት በተመሳሳይ የማትኮሪያ ነጥቦች ላይ በተመሳሳይ አጽንኦት መጠን በ8 ክፍለ ጊዜያት የቀረቡ ናቸው። በአንቀጽ መጻፍ ግብአቶች ላይ የተመሰረቱ ይዘቶችን ከገላጭና አስረጂ አንቀጾች ጋር በማያያዝ በ9ኛ ክፍል መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡ ልምምዶች ላይ አትኩራዋል።

በሌላ በኩል የሙከራ ቡድኑ ተጠኝዎች የመማሪያ መጽሐፉን ዝግጅት በመከተል አንቀጽ መጻፍን ከተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ጋር በማቀናጀት ለማቅረብ የረዱ ይዘቶች ተካተው ቀርበውላቸዋል። ግብአት የተደረጉላቸው ተግባራትና ዝርዝር ክንዎኔዎች

1. የመጻፍ ክሂልን በተግባር ማስተማር ማለት ምን ማለት ነው?
2. ተግባር ከመልመጃ ጋር ያለው አንድነት እና ልዩነት
3. የአንቀጽ ምንነትና አላባውያን
- 4 የቋንቋ ትምህርት ተግባራት ይዘቶች ዓይነቶች፡-

መዘርዘር (Listing)፣ ቅደም ተከተል ማስያዝ (Ordering)፣ ተዘበራርቀው የቀረቡ ቃላትን ቅደም ተከተል ማስያዝ፣ ተዘበራርቀው የቀረቡ አረፍተነገሮችን ቅደም ተከተል ማስያዝ፣ ማወዳደር (Comparing)፣ ልምድ መለዋወጥ (Sharing Experience)፣ ፈጠራዊ ተግባራት (Creative Tasks) ከበቂ ተግባራትና ክንውኖች ጋር ቀርበዋል።

5. ውጤት የማቅረብ ክንውኖች ላይ ያተኮሩ ተጨማሪ የአንቀጽ መጻፊያ ግብአቶች፣ የቀረበው መረጃ ላይ በመመስረት መረጃዎቹን ማሟላት፣ የህይወት ታሪክ ግብአቶችን ተጠቅሞ አንቀጾችን መጻፍ፣ የቀረበውን የአስተዋጽኦ አወቃቀር በመከተል በቡድን በቡድን ሆነው አስተዋጽኦ በማዘጋጀት ወደ አንቀጽ መለወጥ እና የስርአተ ነጥቦች አጠቃቀምን የሚመለከቱ በቂ ተግባራት ቀርበውላቸዋል። የሙከራ ቡድኑ ተጠኚዎች በመጻፍ ሂደት፣ በይዘትና ተራክቦ ላይ ተመርኩዘው ተግባራቱን በውይይት፣ በክርክር፣ በጥያቄ እንዲያዳብሩ የሚያደርጉ እድሎች ተፈጥረውላቸዋል። (አባሪ ቅጽ «ሠ»ን ይመለከቷል።)

3.8 የማስተማር ትግበራ

በዚህ ጥናት ሂደት የማስተማር ትግበራው ለ8 ሳምንታት (8 ክፍለ ጊዜያት) ተካሂዷል። አማረ (2010)፣ Cortazzi and Jin (1996)ን ጠቅሰው እንዳቀረቡት፣ ብዙውን ጊዜ መምህራን ከአዳዲስ የማስተማሪያ ዘዴዎች ጋር ራሳቸውን አስማምተው መጠቀም አለመፈለጋቸው እና በለመዱት የማስተማር ዘዴ ላይ ብቻ ትኩረት አድርገው ማስተማራቸው በአተገባበር ሂደት ከሚታዩ ችግሮች ውስጥ የሚጠቀስ ነው። ይህ ደግሞ አዳዲስ የማስተማሪያ ዘዴዎች ላይ ተመስርተው ተፈላጊውን ክሂል በሚፈለገው መልኩ እንዳያስተምሩ እና ውጤታማነቱን እንዳያረጋግጡ ያደርጋቸዋል ብለዋል። በዚህ የተነሳ የማስተማሪያ ዘዴ ተላውጦ በትምህርት አሰጣጡና በጥናቱ ውጤት ሊያስከትል የሚችለውን ተጽእኖ ለመቆጣጠር ሲባል አጥኚዎ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኖቹን በተለያየ ሰአት ራሷ አስተምራለች።

የመጻፍ ክሂልን በተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሩት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የአተገባበር ሂደቱ በሚከናወንበት ጊዜ ልዩ ልዩ ደረጃዎችን ማለፍ ይጠይቃል። በቅድመ ተግባር ደረጃ ተማሪዎች ከሚማሩት ርዕሰ ጉዳይ ጋር እንዲተዋወቁ በማድረግ፣ ከዚያም ተግባራቱን ለተማሪዎቹ በማቅረብ የተግባሩን ዓላማዎች ወይም ጭብጦች የማሳወቅ እና ተማሪዎቹ የሚያከናውኗቸውን ተግባር ላይ በጥንድ/ በቡድን ውይይት እንዲያካሂዱ አውዶች እንዲመቻቹ ተደርጓል። ሁለተኛው የተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ደረጃ የተግባር ጊዜ የሚባለው ሲሆን፣ ተማሪዎች በሰፊው ልምምድ የሚያደርጉበት ደረጃ ነው። በዚህም ሂደት ተማሪዎች በቅድመ ተግባር ጊዜ ከተረዱት ሀሳብ በመነሳት በየግላቸው በአስተዋጽኦ ውስጥ መካተት ስለሚኖርባቸው ርዕሰ ጉዳዮች ያሰላስላሉ፤ በግል

ያመነጨትን ሀሳብ በጥንድ በመሆን ውይይት በማድረግ የአንቀጽ መጻፊያ አስተዋጽኦ ያዘጋጃል፤ በጥንድ ሆነው የመጀመሪያ ረቂቅ ይነድፋሉ፤ ያዘጋጁትን ረቂቅ ከሌላው ጥንድ ጋር ተቀያይረው ሀሳብ አስተያየት ይለዋወጣሉ፤ ከሌሎች ቡድኖች ከተሰጣቸው አስተያየት በመነሳት ረቂቁን በድጋሚ ይጽፋሉ፤ እንዲሁም ያዘጋጁትን ጽሑፍ ለክፍል ጓደኞቻቸው ያቀርባሉ። በዚህ ሂደታዊ ተግባር ተማሪዎቹ በተመረጡ ይዘቶችና ግብአቶች ልምምዶችን እንዲያካሂዱና ተግባራቱን እንዲቆጣጠሩዋቸው፤ እርስ በእርስ በመደጋገፍ እንዲማማሩና ልምድ እንዲለዋወጡ፤ አሳታፊና ተራክቧዊ ሁኔታዎች ቀርበውላቸዋል። ከትምህርቱ በኋላም መምህርቷ ስለ ተግባሩ ጥንካሬና ከሚቀጥለው የትምህርት ጊዜ መሻሻል በሚያስፈልጋቸው ጉዳዮች ግብረ-መልስ እና የማዳበሪያ ሐሳቦች እያቀረቡት ትምህርቱ ተካሂዶ ተገባዷል።

3.8 የመረጃ አተናተን ዘዴ

ይህ ጥናት በቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት ከሙከራና ቁጥጥር ቡድኑ የመጻፍ ክሂል አንቀጾች ፈተናዎች መረጃዎች፤ እንዲሁም በጽሁፍ መጠይቅ ከሙከራ ቡድኑ ሁለት ጊዜ የተሰበሰቡ መረጃዎችን በመልክ በመልካቸው አደራጅቶ በመተንተን ላይ ተመርኩዟል። በዚህ መሰረት በሙከራ እና በቁጥጥር ቡድኑ ውስጥ የሚገኙ ተማሪዎች እያንዳንዳቸው በቅድመ ትምህርትና ድህረ-ትምህርት የመጻፍ ክሂል አንቀጽ አላባውያን ባስመዘገቧቸው ውጤቶች መሰረት የተሰበሰቡ የፈተና መረጃዎች በሁለቱ ቡድኖች አማካይ ውጤቶች፤ መደበኛ ልይይቶች እንዲሁም በነጻ ናሙናዎች ቲ-ቴስት (independent samples t-test) ተተንትኖ ቀርቧል። በሁለቱ ቡድኖች የፈተና ውጤቶች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማወቅ የተገኘው ውጤት በዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት (Paired-samples t-test) ተተንትኖ ቀርቧል። ይህም ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል ለማጎልበት አስተዋጽኦ ይኖረው ይሆን? የሚለውን የጥናቱን መሰረታዊ ጥያቄ ለመመለስ እንዲሁም «በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኚዎች የመጻፍ ችሎታ በልማዳዊ ዘዴ ከተማሩ የቁጥጥር ቡድን አቻዎቻቸው መሻሻል አያሳይም።» የሚለውን አልቦ መላምት ለመፈተሽ ረድቷል።

በሌላ በኩል የሙከራው ቡድን ተማሪዎች ቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት የመጻፍ ክሂል ተነሳሽነትን በተመለከተ በጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰበው መረጃ በገላጭ ስታትስቲክስ

አማካይ ውጤትና መደበኛ ልዩይት እንዲሁም በነጻ ናሙናዎች ቲ-ቴስት (independent samples t-test) ተተንትኖ ቀርቧል። በተጨማሪም የሙከራ ቡድኑ ተጠኚዎች በቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት በሞላቸው የጽሁፍ መጠይቅ መረጃዎች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማወቅ ከመጠይቅ የተገኘው ውጤት በዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት (Paired-samples t-test) ተሰልቷል። ይህም ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ ጉልህ ሚና ይኖረው ይሆን? የሚለውን የጥናቱን መሰረታዊ ጥያቄ ለመመለስ እንዲሁም «በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኚዎች የመጻፍ ተነሳሽነት በልማዳዊ ዘዴ ከተማሩ የቁጥጥር ቡድን አቻዎቻቸው ጉልህ ልዩነት አይታይበትም።» የሚለውን አልቦ መላምት ለመፈተሽ ረድቷል።

ሌላው በዚህ ጥናት የቀረበው ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ «ፒርሰን ፕሮዳክት ሞመንተም» የተባለው የውጤት ተዛምዶ መለኪያ ነው። የግንኙነት መጠን መለኪያ ዋጋዎች በ -1.0፣ 0.0 እና በ 1.0 መካከል የሚዋኸቁ ናቸው (Beglar, Hunt እና Kite, 2012)። ወደ1.0 በእጅጉ የሚጠጋ ዋጋ በሁለቱ ቡድኖች የአንቀጽ መጻፍ ችሎታ መካከል በጣም ጠንካራ የሆነ ግንኙነት እንዳለ አመለካከት ሲሆን፣ በአንጻሩ 0.0 የሆነ ተዛምዶ በሁለቱ ቡድኖች የውጤቶች ተዛምዶ መካከል ምንም አይነት ግንኙነት እንደሌለ ማሳያ ነው። በአንጻሩ ወደ -1 ሲጠጋ አሉታዊ በቡድኖቹ የፈተና ውጤቶች መካከል ያለው ተዛምዶ አሉታዊ መሆኑን የሚያሳይ ይሆናል። አዎንታዊ ግንኙነት አለ ለማለት የሚያስችለው የአንደኛው ቡድን ውጤት ሲጨምር የሌላኛው ቡድንም በዚያው መጠን የሚጨምር፣ በተቃራኒው አንደኛው ሲቀንስ ሌላኛውም የሚቀንስ ሲሆን ነው። በሌላ አገላለጽ ሁለቱም ቡድኖች በመጨመርም ሆነ በመቀነስ በተመሳሳይ አቅጣጫ የቀረቡ እንደሆነ አዎንታዊ ግንኙነት አለ ለማለት ያስችላል።

ምዕራፍ አራት
የጥናቱ መረጃ ትንተናና ማብራሪያ

የዚህን ጥናት ዓላማ ለማሳካት ሁለት የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች ተግባር ላይ ውለዋል። አንደኛው የመረጃ መሰብሰቢያ በቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት ላይ ያተኮረ አንቀጽ የመጻፍ ፈተና ሲሆን፤ ሁለተኛው ደግሞ በቅድመ-ትምህርት እና ድህረ-ትምህርት ለሙከራ ቡድኑ ተጠኝዎች የቀረበ የጽሁፍ መጠይቅ ነው። የጽሁፍ መጠይቁ የሙከራ ቡድኑ ተተካሪዎች በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴው ከመማራቸው በፊትና በኋላ በድርሰት መጻፍ ዙሪያ ያላቸው ተነሳሽነት መሻሻል ማሳየቱን ለማወቅ የሚያስችል መረጃ ለመሰብሰብ አገልግሏል። በዚህ መሰረት ቅድመ-ትምህርት ፈተናው ከ2 /ሁለት/ የ9ኛ መማሪያ ክፍሎች ከየክፍላቸው እንዳሉ ለመጠቀም ተማሪዎች ቀርቦ እንዲፈተኑ ከተደረገ በኋላ፤ አንጻራዊ የተሻለ ውጤት ያመጡት ከየክፍሉ 50 /ሃምሳ/ ተመርጠዋል። ቀጥሎም በቀላል እጣ ንሞና አንዱን ክፍል የሙከራ፤ ሌላኛውን ክፍል የቁጥጥር ቡድን በማድረግ የዋናው ጥናት ተሳታፊ ተደርገዋል። በቅድመ-ትምህርት ፈተናው በተመረጡት የሙከራውና የቁጥጥር ቡድኑ ተጠኝዎች መካከል የውጤት ልዩነት አለመኖሩም መነሻ ተደርጓል። ድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተናው ደግሞ በተለያዩ የማስተማሪያ ዘዴዎች (ልማዳዊ እና ተግባር ተኮር) ለስምንት ሳምንታት ተለያይተው የመጻፍ ክሂል ትምህርት ከመማራቸው በቀር በሌሎች ተላውጦዎች የጎላ ልዩነት የማይታይባቸውን የቁጥጥርና የሙከራ ቡድን ተማሪዎች የችሎታ ልዩነት ለመፈተሽ ያስቻለ ነው።

በዚህ ምዕራፍ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተጠኝዎቹን የመጻፍ ክሂል ለማዳበር እንዲሁም የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ አስተዋጽኦ ማበርከት አለመቻላቸውን ለመለካት ዋነኛ የትንተና መሳሪያ የሆኑት የአንቀጽ መጻፍ ፈተናዎች በገላጭ ስታቲስቲክስ እና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ ተተንትነው ቀርበዋል። ገላጭ እስታቲስቲክስ የሙከራና እና የቁጥጥር ቡድኑን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተናዎችን ውጤቶች በአማካይ ውጤት እና በመደበኛ ልይይት ተንትኖ ለማቅረብ፤ እንዲሁም የድምዳሜ ስታቲስቲክስ ዘርፍ የሆኑት ነጻ ናሙና ቴ-ቴስት (independent samples t-test) በሁለቱ ተጠኝ ቡድኖች መካከል የፈተና ውጤቶችን ልዩነት የጉልህነት

ልኬት ለመመዘን አገልግለዋል። በተጨማሪም የውጤቶች ተዛምዶ ጉልህነት ደረጃን ለመወሰን «ፒርሰን ፕሮዳክት ኮሌሽን» ተግባራዊ ተደርጓል።

በሌላ በኩል በአማካይ ውጤት እና በመደበኛ ልይይት እንዲሁም የዳግም ልኬታ ናሙናዎች ቲ-ቴስት (paired samples t-test) በቅድመ-ትምህርትና በድህረ-ትምህርት ለሙከራ ቡድኑ ሁለት ጊዜ ለቀረበላቸው አንቀጽ የመጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ የሰጡት ባለ 5 /አምስት ነጥብ/ የሊከርት ስኬል ምላሽ ተንትኖና የምላሽ ልዩነት የጉልህነት ልኬትን መዝና ለማቅረብ ረድተዋል። ከዚህ ቀጥሎ ከቁጥጥርና የሙከራ ቡድኑ በቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የተሰበሰበው መጠናዊ መረጃ እንዲሁም ከሙከራ ቡድኑ ብቻ በቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የሞሉት መጠይቅ መረጃ በሰንጠረዥ እየተደገፈ ተተንትኖ ቀርቧል።

4.1 የጥናቱ የመረጃ ትንተና

የመጀመሪያው የትንተናው ክፍል ያተኮረው በቅድመ-ትምህርት ለጥናቱ የተመረጡት የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድን ተማሪዎች በየአንጻራቸው የቁጥጥር ቡድኑ በተለመደው የማስተማሪያ ዘዴ እና የሙከራ ቡድኑ በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የመጻፍ ክሂል ትምህርት ከመማራቸው በፊት በመጻፍ ክሂል ችሎታቸው መሰረታዊ ልዩነት ያላቸው መሆን አለመሆናቸውን በመፈተሽ ላይ ነው። በዚህ መሰረት መረጃው በገላጭ እና በድምዳሚያዊ ስታትስቲክስ ተተንትኗል። ውጤቱም በሰንጠረዥ 1፣ 2 እና 3 ከዚህ በታች ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 1:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታትስቲክስ ንጽጽር

ቡድን	የናሙና መጠን (n)	አጠቃ/ድምር	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	መደበኛ የስህተት አማካይ (Std. Error Mean)
የሙከራ ተጠኝ	50	423.98	8.479	1.46	.206
የቁጥጥር ተጠኝ	50	423.33	8.466	1.41	.199

ሰንጠረዥ 1 የቁጥጥሩንና የሙከራውን ቡድኖች የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አጠቃላይ ድምር፣ አማካይ ውጤቶችና መደበኛ ልይይቶች ያሳያል። በሰንጠረዥ ከሰፈረው መረጃ መረዳት እንደሚቻለው የሁለቱ ቡድኖች ውጤቶች አጠቃላይ ድምርና አማካይ ውጤቶቹ በንጽጽር ሲታዩ የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች ቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አጠቃላይ ውጤት (423.98) ከቁጥጥሩ ቡድን አጠቃላይ ውጤት (423.33) ጋር ተመሳሳይ መሆኑንና በ0.63 ብልጫ ብቻ በመካከላቸው ልዩነት እንዳለ እንመለከታለን። የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት (8.479) ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች ቅድመ-ትምህርት አንብቦ የመረዳት ፈተና አማካይ ውጤት (8.466) በ0.013 በልጦ ልዩነት አሳይቷል። ይህም በሁለቱ ቡድኖች የቡድን ውጤቶች መካከል ተቀራራቢነት መኖሩን ያመለክታል።

እንዲሁም የሙከራው ቡድን ተማሪዎች ቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና መደበኛ ልይይት (1.46) ከቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች ቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና መደበኛ ልይይት (1.41) በ0.5 በልጦ መጠነኛ ልዩነት አሳይቷል። ይሁን እንጂ የሁለቱም ቡድኖች ቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤት ከአማካይ ውጤቱ ያለው ርቀት ሲታይ የወጥነት ባህሪ የሚታይበት ወይም ተቀራራቢ ነው ለማለት ይቻላል።

በትንተናው መሰረት የሙከራ ቡድን ተማሪዎች ቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት ከቁጥጥር ቡድን ተማሪዎች ቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት በ0.013 እንደበለጠ ተረጋግጧል። በመካከላቸው ስላለው ልዩነት የጉልህነት ደረጃ እና የውጤት ተዛምዶ እርግጠኛ ለመሆን በድምዳሚያዊ ስታቲስቲክስ የነጻ ናሙናዎች ቲ-ቴስት እና ፒርሰን ፕሮዳክት ተዛምዶ መለኪያ ተግባራዊ ተደርጓል።

ሰንጠረዥ 2:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ንጽጽር

ቡድን	የናሙና መጠን (n)	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	የነጻነት ደረጃ (df)	የ«ቲ» ዋጋ	የጉልህነት ደረጃ (sig.2-tailed)
የሙከራ ተጠኝ	50	8.479	1.46	49	-.046	.888
የቁጥጥር ተጠኝ	50	8.466	1.41			

በሰንጠረዥ 2 የቀረበው መረጃ በቁጥጥርና በሙከራው ቡድኖች የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች መካከል ጉልህ ልዩነት አለመኖሩን ያሳያል። መረጃው በነጻ ናሙናዎች ቲ-ቴስት ተሰልቶ በሁለቱም ቡድኖች አማካይ ውጤቶች መካከል ጉልህ ልዩነት አለመኖሩን ውጤቱ ($t = -0.046$, $df = 49$, $p = 0.888$) አሳይቷል። ይህም ሁለቱ ቡድኖች በተለያዩ ዘዴዎች ከመማራቸው በፊት በአንቀጽ መጻፍ መሰረታዊ ችሎታቸው ጉልህ ልዩነት እንደሌላቸው ያመለክታል። ምክንያቱም $p = 0.888$ የጉልህነት ደረጃ ማጣቀሻ ከሆነው $p < 0.05$ ፓራሜትራዊ እኩልታ በልጦ በመገኘቱ ነው። በሁለቱ ቡድኖች አማካይ ውጤቶች መካከል ጉልህ የአማካይ ውጤት ልዩነት አለ ለማለት የሚቻለው የ«p» ዋጋ ከ(0.05) አንሶ ሲገኝ ነው።

ሰንጠረዥ 3:- የቁጥጥርና የሙከራው ቡድኖች የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት

የጥንድ ናሙና የተዛምዶ ልኬት

	N	Correlation (r)	Sig.
ሙከራ እና ቁጥጥር	50	.031	.888

«r» የፒርሰን የተዛምዶ ልኬት ምልክት

በተጨማሪም የፒርሰን ኮሪሌሽን ተዛምዶ ልኬት የሁለቱን ተጠኝ ቡድኖች የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤቶች ተዛምዶ $r = 0.031$ እና የጉልህነት ደረጃ (.888) ያሳያል። የተዛምዶ ልኬቱ በሁለቱ ውጤቶች መካከል አዎንታዊ የውጤት ተዛምዶ መኖሩንና የግንኙነቱ አይነት በሁለቱም ቡድኖች መካከል በተመሳሳይ ደካማ መሆኑን አሳይቷል።

የመጀመሪያው የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማጎልበት አስተዋጽኦ ይኖረዋልን? የሚል ሲሆን ይህም ሁለቱ የሙከራና የቁጥጥር ቡድኖች በየአንጻራቸው በተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ እና በተለመደው የማስተማሪያ ዘዴ ለስምንት ሳምንታት የአንቀጽ መጻፍ ትምህርት ከተማሩ በኋላ፤ በሙከራውና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች መካከል ጉልህ የአንቀጽ መጻፍ ችሎታ ልዩነት

መኖር አለመኖሩን መፈተሽ ላይ ያተኮረ ነው። በዚህ መሰረት ይህንን የጥናቱን መሰረታዊ ጥያቄ ለመመለስና «በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኝዎች የመጻፍ ችሎታ በልማዳዊ ዘዴ ከተማሩ የቁጥጥር ቡድን አቻዎቻቸው መሻሻል አያሳይም።» የሚለውን የጥናቱን መላምት ለመፈተሽ ስታቲስቲካዊ መረጃው በገላጭና በድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ ተተንትኗል። ውጤቱም በሠንጠረዥ 3፣ 4 እና 5 ተመልክቷል።

ሰንጠረዥ 4:- የቁጥጥርና የሙከራው ቡድን የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አጠቃላይና አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታቲስቲክስ ንጽጽር

ቡድን	የናሙና መጠን (n)	አጠቃ/ድምር	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	መደበኛ የስህተት አማካይ (Std. Error Mean)
የሙከራ ተጠኝ	50	569.19	11.384	2.799	.3958
የቁጥጥር ተጠኝ	50	451.33	9.026	1.423	.2013

በሰንጠረዥ 4 የቀረበው መረጃ የሙከራውና የቁጥጥር ቡድኖቹ በድህረ-ትምህርት አንቀጽ መጻፍ ፈተና ያመጡትን ውጤት አጠቃላይ ድምር፣ አማካይ ውጤት እንዲሁም መደበኛ ልይይት ያሳያል። ሁለቱ ቡድኖች በየተመደበላቸው መማሪያ ክፍል በተለያየ የማስተማሪያ ዘዴ የተሰጣቸውን የአንቀጽ መጻፍ ትምህርት ከተማሩ በኋላ በመጨረሻ በቀረበላቸው የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ባገኙት ውጤት መሰረት የሙከራው ቡድን ውጤት ከቁጥጥር ቡድኑ ውጤት ተሽሎ መገኘቱን መረጃው ያመለክታል። አንቀጽ የመጻፍ ስልጠናው በተግባር ተኮር መማሪያ ዘዴ የቀረበላቸው የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች ያመጡት አጠቃላይ ማርክ ድምር (569.19) አንቀጽ የመጻፍ ትምህርቱ በተለመደው ተዘውታሪ የማስተማሪያ ዘዴ ከቀረበላቸው የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች አጠቃላይ የማርክ ድምር (451.33) በ117.86 የአጠቃላይ ድምር የተሻለ መሆናቸውን እንመለከታለን። በሌላም በኩል የሙከራው ቡድን በድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና ያስመዘገቡት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት (11.384) ከቁጥጥር ቡድኑ አማካይ ውጤት (9.026) የ2.358 የአማካይ ውጤት ብልጫ አሳይተዋል።

እንዲሁም የሙከራ ቡድኑ የድህረ-ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት (2.799) ከቁጥጥር ቡድኑ የድህረ-ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት (1.423) የ1.376 የመደበኛ ልይይት ብልጫ አሳይቷል። ይህም የሚያሳየው የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች አንቀጽ የመጻፍ ትምህርቱን በተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ ከተማሩ በኋላ ያስመዘገቡት ውጤት ከአማካይ ውጤቱ ያለው ርቀት በመጠኑ ሰፊ ያለ መሆኑን ሲሆን፣ በሌላ በኩል የቁጥጥሩ ቡድን መደበኛ ልይይት ከአማካይ ውጤቱ በአንጻሩ ጠባብ መሆኑን ያሳያል። ይሁን እንጂ በሙከራው ቡድን እና በቁጥጥሩ ቡድን የሚታየውን የአማካይ ውጤት ልዩነት የጉልህነት ደረጃ ለማወቅ የነጻ ናሙና ቴ-ቴስት ተተግብሯል። ሰንጠረዥ 5 ይህንኑ አቅርቧል።

መደበኛ የስህተት አማካይ የሚጠቁመን የውጤት ስርጭቱ ከቡድን አማካይ ውጤቶቹ ያለውን ርቀት ሰፊ ወይም ጠባብ መሆኑን ሲሆን፣ መደበኛ የስህተት አማካይ ከፍ ማለት የአማካዮቹ ስርጭት ይበልጥ መስፋቱንና የተገኘው አማካይ ውጤት እውነተኛውን የጥናት አካላዮች አማካይ ውጤት (the true population mean) ሊወክል አለመቻሉን ይሆናል። በአንጻሩ ዝቅተኛ መደበኛ የስህተት አማካይ የልይይቱ (variance) ገጽታ ጠባብና የተገኘው አማካይ ውጤት እውነተኛውን የጥናት አካላዮች አማካይ ውጤት የሚወክል መሆኑን ያመለክታል። በዚህ መሰረት በሁለቱም ቡድኖች የተመዘገበው መደበኛ የስህተት አማካይ ከዜሮ በታች በመሆኑ የልይይቱ (variance) ገጽታ ጠባብና የተገኘው አማካይ ውጤት እውነተኛውን የጥናት አካላዮች አማካይ ውጤት የሚወክል ነው።

ሰንጠረዥ 5:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድን የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የነጻ ናሙና ቴ-ቴስት ንጽጽር

ቡድን	የናሙና መጠን (n)	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	የነጻነት ደረጃ (df)	የ«ቴ» ዋጋ	የጉልህነት ደረጃ (sig.2-tailed)
የሙከራ ተጠኝ	50	11.384	2.799	49	5.340	.000*
የቁጥጥር ተጠኝ	50	9.026	1.423			

የቲ- ስታቲስቲክ የሚነግረን የናሙናውን የአማካይ ውጤት ልዩነት ከመደበኛ አማካይ ስህተት አንጻር በማስተያየት ነው። በሌላ አገላለጽ የቲ- ዋጋ ማለት የአማካይ ውጤቶች ልዩነቱን ስሌት ከመደበኛ አማካይ ስህተት ትየዩ መግለጽ ነው። ከፍ ያለ የቲ-ዋጋ የውጤት ልዩነቱ የጉልህነት ደረጃ ሰፊ መሆኑን የሚያስገነዝብ ሲሆን፤ በአንጻሩ ዝቅተኛ የቲ-ዋጋ ከአልቦ መላ ምት ይልቅ ከአማራጭ መላምቶች ጋር ጠንካራ ተዛምዶ የሚታይበት መሆኑን ነው። በአጠቃላይ የቲ- ስታቲስቲክ 2.00 ከሆነ በተሰበሰበው መረጃ እና በአልቦ መላምት መካከል አዎንታዊ ጠንካራ ልዩነት መኖሩን አመላካች ቢሆንም ከ+2 (ከሁለት በላይ)ም ሆነ ከ- 2 (ከሁለት በታች) የሆኑ ዋጋዎችም ተቀባይነት አላቸው። ማንኛውም ከ+2 በላይ የሆነ የቲ-ዋጋ በመጣኙ መለኪያ (coefficient) ደረጃ ከፍ ያለ የውጤት አስተማማኝነት መኖሩን የሚጠቁም ሲሆን፤ በአንጻሩ ከ- 2 (ዝቅተኛ የቲ-ዋጋ) የተገኘው ውጤት በመጣኙ መለኪያ ከሚጠበቀው አንጻር ዝቅተኛ አስተማማኝነት የሚታይበት መሆኑን ጠቋሚ ነው።

ከላይ በቀረበው መረጃ መሰረት የሙከራው ቡድን በተግባራት የታዘዘ አንቀጽ የመጻፍ ልምምድ እድል በማግኘቱ ያስመዘገበው የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት በተለመደው ዘዴ አንቀጽ መጻፍ ሲማር ከቆየው የቁጥጥር ቡድን የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት ጉልህ ልዩነት ማሳየቱን ውጤቱ ($t= 5.340$, $df= 49$, $p= 0.000$) አሳይቷል። ይህም ሁለቱ ቡድኖች በተለያዩ ዘዴዎች አንቀጽ የመጻፍ ልምምድ ካካሄዱ በኋላ በአንቀጽ መጻፍ ችሎታቸው በ49 የነጻነት ደረጃ የጉልህነት ደረጃ $p= 0.000$ ጉልህ ልዩነት እንደታየ ያመለክታል። ምክንያቱም $p= 0.000$ የጉልህነት ደረጃ ማጣቀሻ ከሆነው ፓራሜትራዊ እኩልታ $p<0.05$ አንሶ በመገኘቱ ነው።

ሰንጠረዥ 6:- የቁጥጥሩና የሙከራው ቡድኖች የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት

የጥንድ ናሙና የተዛምዶ ልኬት

	N	Correlation	Sig.
ሙከራ እና ቁጥጥር	50	.015	.919

በተጨማሪም ከላይ በቀረበው የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት በሁለቱ ቡድኖች የድህረ-ትምህርት አንቀጽ መጻፍ ፈተናዎች መካከል የሚታየው $r = 0.015$ ተዛምዶ ከ0.0 እምብዛም ያልራቀ ነው። በፒርሰን ፕሮዳክት ሞመንተም የተዛምዶ ልኬት ማነጻጸሪያ መሰረት፣ $r=0.0$ የሆነ ተዛምዶ በሁለቱ ቡድኖች የውጤቶች ተዛምዶ መካከል ምንም አይነት ግንኙነት እንደሌለ ማሳያ ነው።

ቀጥሎ የሁለቱን ቡድኖች የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤቶች ከየራሳቸው የቅድመ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤት በምን መልኩ መሻሻል እንዳሳየ የሁለቱን ቡድኖች የቅድመ-ትምህርት እና የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤቶች በተናጠል በመውሰድ በገላጭና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ ተተንትነው ቀርበዋል። ስንጠረዥ 7፣ 8 እና 9 ይህንኑ የውጤት ትንተና ይዘው ቀርበዋል።

ስንጠረዥ 7:- የሙከራው ቡድን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አጠቃላይና አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታቲስቲክስ ንጽጽር

የፈተና ጊዜ	የናሙና መጠን (n)	አጠቃላይ ድምር	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	መደበኛ የስህተት አማካይ (Std. Error Mean)
ቅድመ-ትምህርት	50	423.98	8.479	1.458	.206
ድህረ-ትምህርት	50	569.19	11.384	2.799	.395

የሙከራውን ቡድን ተማሪዎች የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤቶች በአጠቃላይ ድምር እና በአማካይ ውጤት እንዲሁም በመደበኛ ልይይት ቀርቧል። መረጃው እንደሚያሳየው የሙከራው ቡድን ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ያስመዘገቡት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አጠቃላይ ድምር 569.19 ከራሳቸው የቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አጠቃላይ ድምር (423.98) በ145.21 ልዩነት አሳይቷል። በተጨማሪም የሙከራው ቡድን ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ያስመዘገቡት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት (11.384) ከራሳቸው የቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት (8.479) በ2.905 (ወደ3 የተጠጋ) የአማካይ ውጤት ብልጫ አሳይቷል።

ከዚህም ጋር የሙከራው ቡድን ተማሪዎች የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት (2.799) ከቅድመ-ትምህርቱ መደበኛ ልይይት (1.458) በ1.341 ብልጫ አሳይተዋል። ይህም የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ያስመዘገቡት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤት ከአማካይ ውጤቱ እየራቀ ወይም እየሰፋ መሄዱን በመካከላቸው የፈተና ውጤት ወጥነት እንደሌለ አመልካች ነው። በሙከራ ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የታየው የአማካይ ውጤት ልዩነት የጉልህነት ደረጃ ምን እንደሚመስል ለማወቅ የነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ተግባራዊ ሆኗል። ሰንጠረዥ 8 ይህንን ንጽጽር ይዞ ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 8:- የሙከራው ቡድን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ንጽጽር

የፈተና ጊዜ	የናሙና መጠን (n)	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	የነጻነት ደረጃ (df)	የ«ቲ» ዋጋ	የጉልህነት ደረጃ (sig.2-tailed)
ቅድመ-ትምህርት	50	423.98	8.479	49	8.980	.000
ድህረ-ትምህርት	50	569.19	11.384			

ከላይ የቀረበውን የድምዳሜ ስታቲስቲክስ መረጃ መሰረት በማድረግ መግለጽ እንደሚቻለው የሙከራው ቡድን በተግባር ተኮር ዘዴ አንቀጽ የመጻፍ ልምምድ ሲያካሂድ ቆይቶ ያስመዘገበው የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት ከቀደመው የቡድኑ የራሱ ውጤት ጉልህ ልዩነት ማሳየቱን ውጤቱ ($t = 8.980$, $df = 49$, $p = 0.000$) አሳይቷል። ይህም የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ አንቀጽ የመጻፍ ልምምድ ካካሄዱ በኋላ በአንቀጽ መጻፍ ችሎታቸው ጉልህ መሻሻል እንደታየ ያመለክታል። ምክንያቱም $p = 0.000$ የጉልህነት ደረጃ ማጣቀሻ ከሆነው $p < 0.05$ ፓራሜትራዊ ልኬታ አንሶ የሚገኝ ነው።

ሰንጠረዥ 9:- የሙከራው ቡድን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት

ሙከራ ቡድን	N	Correlation	Sig.
ቅድመ እና ድህረ-ትምህርት	50	.480	.000

የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት በሙከራው ቡድን የቅድመ እና የድህረ-ትምህርት አንቀጽ መጻፍ ፈተናዎች መካከል የሚታየው $r = 0.480$ ተዛምዶ ከ1.0 ከግማሽ ያነሰ ርቀት መኖሩን ያሳያል። በፒርሰን ፕሮዳክት ሞመንተም የተዛምዶ ልኬት ማነጻጸሪያ መሰረት፣ $r=1.00$ የሆነ ተዛምዶ በሁለቱ ቡድኖች የውጤቶች ተዛምዶ መካከል አዎንታዊ ግንኙነት መኖሩን ማሳያ ነው። በዚህ መሰረት $r = 0.480$ በሙከራ ቡድኑ ቅድመ እና ድህረ-ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤቶች መካከል አዎንታዊ ተዛምዶ መኖሩን የሚያመለክት ቢሆንም የተዛምዶው ልኬት ግንኙነቱ ደካማ እንጂ ጠንካራ እንዳልሆነ ይጠቁማል። በተመሳሳይ የሙከራ ቡድኑ ውጤት በተነጻጸረበት መንገድ የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና ውጤቶች በገላጭ እና በድምዳሜ ስታቲስቲክስ እንዲሁም በፒርሰን ፕሮዳክት የተዛምዶ ልኬት ተሰልቶ ከዚህ በታች ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 10:- የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አጠቃላይና አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታቲስቲክስ ንጽጽር

የፈተና ጊዜ	የናሙና መጠን (n)	አጠቃ/ድምር	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	መደበኛ የስህተት አማካይ (Std. Error Mean)
ቅድመ-ትምህርት	50	423.33	8.47	1.408	.199
ድህረ-ትምህርት	50	451.33	9.02	1.423	.201

ገላጭ ስታቲስቲክስ እንደሚያሳየው የቁጥጥር ቡድኑ ድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አጠቃላይ ድምር (451.33) ከራሱ ከቡድኑ የቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና ውጤት አጠቃላይ ድምር (423.98) በ27.98 የተሻለ ውጤት አስመዝግቧል። የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት (9.02) ከራሱ የቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት (8.47) በ0.55 የአማካይ ውጤት ብልጫ መጠነኛ ልዩነት አሳይቷል። ይሁንና በሁለቱ የቡድኑ አማካይ ውጤቶች

መካከል የሚታየውን ልዩነት የጉልህነት ደረጃ ለማወቅ የነጻ ናሙናዎች ቲ-ቴስት ተካሂዷል። ሰንጠረዥ 11 ይህን ያሳያል።

ሰንጠረዥ 11:- የቁጥጥር ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የነጻ ናሙና ቲ-ቴስት ንጽጽር

የፈተና ጊዜ	የናሙና መጠን (n)	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልዩይት (S.D.)	የነጻነት ደረጃ (df)	የ«ቲ» ዋጋ	የጉልህነት ደረጃ (sig.2-tailed)
ቅድመ-ትምህርት	50	8.47	1.408	49	-3.420	.098
ድህረ-ትምህርት	50	9.02	1.423			

የቀረበው ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ መረጃ እንደሚያሳየው የቁጥጥር ቡድኑ በድህረ-ትምህርት ያስመዘገበው የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት ጉልህ ልዩነት ያልታየበት መሆኑን ወጤቱ ($t = -3.420$, $df = 49$, $p = 0.098$) አሳይቷል። ምክንያቱም $p = 0.098$ የጉልህነት ደረጃ ማጣቀሻ ከሆነው $p < 0.05$ ፓራሜትራዊ እኩልታ በልጠ የሚገኝ በመሆኑ ጉልህ የአማካይ ውጤት ልኬት አለመኖሩን ያሳያል።

ሰንጠረዥ 12:- የቁጥጥሩ ቡድን የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤቶች የፒርሰን ተዛምዶ ልኬት

ቁጥጥር ቡድን	N	Correlation	Sig.
ቅድመ እና ድህረ-ትምህርት	50	.666	.098

የቁጥጥር ቡድኑ ቅድመ እና ድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተናዎች አማካይ ውጤቶች መካከል አዎንታዊ ተዛምዶ መኖሩን $r = 0.666$ ያመለክታል። ይህም በቁጥጥሩ ቡድኑ ቅድመ እና ድህረ-ትምህርት ፈተና አማካይ ውጤቶች መካከል ወደ 1.00 ቀረቤታ

ያለው አዎንታዊ ተዛምዶ መኖሩን የሚያመለክት ሲሆን የተዛምደው ልኬት ግንኙነቱ ጠንካራ መሆን በሁለቱ የአንቀጽ ፈተና ውጤቶች መካከል ጉልህ የሆነ መመሳሰል መታየቱን ይጠቁማል።

ሁለተኛው የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄ «ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ ጉልህ ሚና ይኖረዋል?» የሚል ሲሆን ይህን የጥናቱን መሰረታዊ ጥያቄ ለመመለስ ይቻል ዘንድ ከሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በቅድመ-ትምህርት እና በድህረ-ትምህርት ሁለት ጊዜ የተሰበሰበው ባለ አምስት ነጥብ የሊከርት ስኬል ምላሽ በገላጭ እና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ ተተንትኖ ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 13:- የሙከራ ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ አማካይ ውጤቶች የገላጭ ስታቲስቲክስ ንጽጽር

የጽሁፍ	የናሙና መጠን (n)	የአማካይ አጠቃላይ ድምር	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	መደበኛ የስዕተት አማካይ (Std. Error Mean)
ቅድመ-ትምህርት	50	40.50	2.025	.211	.0471
ድህረ-ትምህርት	50	73.84	3.692	.279	.0622

የቀረበው የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ ስታቲስቲካዊ መረጃ እንደሚያሳየው የሙከራ ቡድኑ በድህረ-ትምህርት የሚበረታታ የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት አሳይተዋል። ይህንንም የምንረዳው የሙከራ ቡድኑ በድህረ-ትምህርት ያስመዘገቡት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ የአማካይ አጠቃላይ ድምር 73.84 ከቅድመ-ትምህርቱ የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ የአማካይ አጠቃላይ ድምር 40.50 በ33.34 የአማካይ ድምር ብልጫ አጠቃላይ ተነሳሽነታቸው ተሻሽሎ ተገኝቷል። የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ አማካይ ውጤት (3.692) ከቅድመ-ትምህርቱ የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ (2.025) የ1.667 የአማካይ ውጤት ብልጫ አስመዝግቦዋል።

ከዚህም ጎን ለጎን የሙከራ ቡድኑ የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ የአማካይ ውጤቱ መደበኛ ልይይት (0.279) ከቅድመ-ትምህርቱ የአንቀጽ

መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ የአማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት (0.211) በ0.068 የመደበኛ ልይይት ብልጫ መጠነኛ ልዩነት አሳይቷል። ሆኖም መደበኛ ልይይቱ በጣም ጠባብ በመሆኑ የምላሽ አሰጣጡ ወጥነት ያለው ወይም ተቀራራቢ መሆኑን የሚጠቁም ነው። ይሁን እንጂ የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ተነሳሽነት መጠይቅ ምላሽ አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ የመጠይቅ ምላሽ አማካይ ውጤት ያለውን የልዩነት የጉልህነት ደረጃ ማወቅ ስለሚያስፈልግ የዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት ተግባራዊ ሆኗል። ሰንጠረዥ 14 ይህንን ያሳያል።

ሰንጠረዥ 14:- የሙከራ ቡድኑ የቅድመ እና ድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ አማካይ ውጤቶች የዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት ንጽጽር

የፊተና ጊዜ	የናሙና መጠን (n)	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	የነጻነት ደረጃ (df)	የ«ቲ» ዋጋ	የጉልህነት ደረጃ (sig.2-tailed)
ቅድመ-ትምህርት	50	2.025	.2105	49	-16.652	.077
ድህረ-ትምህርት	50	3.692	.2789			

ከላይ የቀረበው የዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት መረጃ እንደሚያመለክተው የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ ምላሻቸው አማካይ ውጤት ሲነጻጸር ለውጡ መካከለኛ (moderate) የጉልህነት ደረጃ ላይ መገኘቱን ውጤቱ ($t = -16.652$, $df = 49$, $p = 0.077$) አሳይቷል። ምክንያቱም የዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስቱ የጉልህነት መጠን $p = 0.077$ ፣ የጉልህነት ደረጃ ማጣቀሻ ከሆነው $p < 0.05$ በመጠኑ በልጠ የሚገኝ በመሆኑ ነው። በተጨማሪም የሙከራ ቡድኑ ቅድመ እና ድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ተነሳሽነት የመጠይቅ ምላሽ አማካይ ውጤቶች መካከል የሚታየው ተዛምዶ አዎንታዊ እና መካከለኛ መሆኑን $r = 0.511$ ያመለክታል።

በመጨረሻ የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ ከቀረቡላቸው ሦስት የተግባራት ተላውጦዎች -- የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ፣ ተራክቦአዊ ተግባራት እና

ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች -- መካከል በየትኛው ጉልህ የሆነ ተነሳሽነት እንዳሳዩ እና የት ጋ ተነሳሽነታቸው ዝቅተኛ እንደሆነ ለይቶ ማወቅ በማስፈለጉ፤ ይኸው በገላጭ እና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ በሰንጠረዥ 14 እና 15 ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 15:- የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርትና የድህረ-ትምህርት ተግባር ተኮር ክንውኖች የተነሳሽነት ዘርፎች አማካይ ውጤቶች ንጽጽር በገላጭ ስታቲስቲክስ

የተነሳሽነት ተላውጦ	የጽሁፍ መጠይቅ	የናሙና መጠን	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት	መደበኛ የአማካይ ስህተት
የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ	ቅድመ-ትምህርት	50	2.072	2 .2481	.078
	ድህረ-ትምህርት	50	3.838	.1157	.036
ተራክቦአዊ ተግባራት	ቅድመ-ትምህርት	50	2.073	0 .099	.0405
	ድህረ-ትምህርት	50	3.750	7 .058	.0235
ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች	ቅድመ-ትምህርት	50	1.835	.139	.0695
	ድህረ-ትምህርት	50	3.185	.096	.0478

ከላይ በገላጭ ስታቲስቲክስ የቀረበው መረጃ በሦስቱ የተነሳሽነት ተላውጦዎች የተገኘውን የተናጠል አማካይ ውጤት እና መደበኛ ልይይት ያሳያል። በቀረበው መረጃ መሰረት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ያሳዩት የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ የተነሳሽነት ተላውጦ (3.838) ከቅድመ-ትምህርቱ (2.072) በ1.766 በልጦ ልዩነት አሳይቷል። የተላውጦ ምድቡ የድህረ-ትምህርት አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት (0.1157) ከቅድመ-ትምህርቱ መደበኛ ልይይት (0.2481) በ0.1324 አንሶ ልዩነት አሳይቷል። ይህም የድህረ-ትምህርቱ ምላሽ ከአማካይ ውጤቱ ያለው ርቀት እየጠበበ መምጣቱን ያሳያል።

ቀጥሎም የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ያሳዩት የተራክቦአዊ ተግባራት የተነሳሽነት ተላውጦ (3.750) ከቅድመ-ትምህርቱ (2.073) በ1.677 በልጦ ልዩነት አሳይቷል። የተራክቦአዊ ተግባራት ተላውጦ ምድቡ የድህረ-ትምህርት አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት (0.058) ከቅድመ-ትምህርቱ መደበኛ ልይይት (0.099) በ0.041 አንሶ

ልዩነት አሳይቷል። ይህም የድህረ-ትምህርቱ ምላሽ ከአማካይ ውጤቱ ያለው ርቀት በጣም ጠባብ መሆኑን ወይም የምላሾቹን ወጥነት ያሳያል።

የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች የተነሳሽነት ተላውጦ ያሳዩት ተነሳሽነት (3.185) ከቅድመ-ትምህርቱ (1.835) በ0.65 በልጦ መጠነኛ ልዩነት አሳይቷል። የተላውጦ ምድቡ የድህረ-ትምህርት አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት (0.096) ከቅድመ-ትምህርቱ መደበኛ ልይይት (0.139) በ0.043 አንሶ ልዩነት አሳይቷል። ይህም የድህረ-ትምህርቱ ምላሽ ከአማካይ ውጤቱ ያለው ርቀት እየጠበበ መምጣቱንና የተማሪዎቹ ምላሽ ከአማካይ ውጤቱ ወጥ በሆነ መልኩ የቀረበ ወይም ተመሳሳይ መሆኑን ያሳያል። ሆኖም የተነሳሽነት ተላውጦዎቹ የአማካይ ውጤቶች የጉልህነት ደረጃ ማወቅ ስለሚያስፈልግ የዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት ተካሂዷል። ይኸው በአንጠረዥ 15 ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 16:- የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርትና የድህረ-ትምህርት የተግባር ተኮር ክንውኖች የተነሳሽነት ዘርፎች አማካይ ውጤቶች ንጽጽር በዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት

የተነሳሽነት ተላውጦ	የጽሁፍ መጠይቅ	የናሙና መጠን	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት	የነጻነት ደረጃ (df)	የ«ቲ» ዋጋ	የጉልህነት ደረጃ (sig.2 tailed)
የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ	ቅድመ-ትምህርት	50	12.31	2.89	49	-20.734	.056
	ድህረ-ትምህርት	50	14.89	3.36			
ተራክቦአዊ ተግባራት	ቅድመ-ትምህርት	50	5.47	1.82	49	-37.388	.063
	ድህረ-ትምህርት	50	7.73	2.22			
ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች	ቅድመ-ትምህርት	50	7.00	1.92	49	-17.477	.092
	ድህረ-ትምህርት	50	7.55	1.97			

ከላይ የሙከራ ቡድኑ በየትኛው የተግባር ተኮር መማር የተነሳሽነት ተላውጦ በድህረ-ትምህርት አንጻራዊ የተሻለ ተነሳሽነት እንዳሳዩ በየትኛው እንዳላሳዩ የዳግም ልኬት

ናሙናዎች ቴ-ቴስት መረጃው ተጠቃሎ ቀርቧል። በዚህ መሰረት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ያሳዩት የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ የተነሳሽነት ተላውጦ አማካይ ውጤት የጉልህነት ደረጃ ልኬት ($t = -20.734$, $df = 49$, $p = 0.056$) $p = 0.056$ ለ $p < 0.05$ አንጻራዊ የተሻለ ቀረቤታ ያለው ሲሆን፤ በአንጻሩ የተራክቧዊ ተግባራት የተነሳሽነት ተላውጦ አማካይ ውጤት የጉልህነት ደረጃ ልኬት ($t = -37.388$, $df = 49$, $p = 0.063$) $p = 0.063$ ለ $p < 0.05$ መካከለኛ (moderate) የጉልህነት ደረጃ ያለው መሆኑን ያመለክታል። ይሁንና የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች የተነሳሽነት ተላውጦ ያሳዩት የተነሳሽነት ለውጥ ልዩነት የጉልህነት ደረጃ ($t = -17.477$, $df = 49$, $p = 0.092$) ነው። $p = 0.092$ ከ $p < 0.05$ የጎላ ርቀት ያለው በመሆኑ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴው ተቀባይነት ያለው ውጤት በማቅረብ ክንውኖች ዙሪያ ተነሳሽነትን ለመፍጠር ያበረከተው አስተዋጽኦ ከሌሎቹ የተነሳሽነት ተላውጦዎች ያነሰ /ዝቅተኛ/ ነው።

ለማጠቃለል የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ በተደገፈ ሁኔታ አንቀጽ በመጻፍ ሂደታዊ ተግባራት የተሰጧቸውን ልምምዶች ካጠናቀቁ በኋላ በድህረ-ትምህርት በየትኞቹ የተነሳሽነት ተላውጦዎች (የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ፣ ተራክቧዊ ተግባራት፣ ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች) ምላሾቻቸው የአማካይ ውጤት ልዩነት የጉልህነት ደረጃ መሻሻል እንዳስመዘገቡ በትንተናው ተቃኝቷል። በዚህም መሰረት በድህረ-ትምህርቱ የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ «የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ» የሚለው የተነሳሽነት ተላውጦ ከቅድመ-ትምህርቱ በ1.766 በልጦ ልዩነት ያሳዩ ሲሆን፤ የድህረ-ትምህርቱ «ተራክቧዊ ተግባራት» የሚለው የተነሳሽነት ተላውጦ ከቅድመ-ትምህርቱ በ1.677 በመብለጥ ልዩነት አሳይቷል። ከሁሉም ያነሰው የድህረ-ትምህርት የተነሳሽነት አማካይ ውጤት የተመዘገበበት «ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች» የሚለው የተነሳሽነት ተላውጦ ሲሆን የድህረ-ትምህርቱ የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ በ0.65 ብቻ በመብለጥ ጠባብ /ደካማ/ የአማካይ ውጤት ልዩነት ማሳየቱን የትንተናው ውጤት አመልክቷል። በትይዩ የዳግም ልኬት ናሙናዎች ቴ-ቴስት ልኬቶች በቅድም ተከተል ለ«የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ» ($p = 0.056$)፣ ለ«ተራክቧዊ ተግባራት» ($p = 0.063$) እና ለ«ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች» ($p =$

0.092) የጉልህነት ደረጃ በተነሳሽነት የመሻሻል ልዩነቶች የተገኙ መሆኑን የመረጃ ትንተናው አመለካከቷል።

4.2 የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ

ይህ ጥናት ላቀረባቸው ሁለት የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄዎች ከቁጥጥርና የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በቅድመ-ትምህርት እና በድህረ-ትምህርት በአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤት መረጃዎች፣ እንዲሁም ከሙከራ ቡድኑ በቅድመ-ትምህርት እና በድህረ-ትምህርት በተነሳሽነት መለኪያ የጽሁፍ መጠይቅ ሁለት ጊዜ የተሰበሰቡ መረጃዎችን በገላጭና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ በስፋት ተንትኖ አቅርቧል። የተገኙት የትንተና ውጤቶች ጥናቱ ይዞ የተነሳቸውን፣ «ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማሳልበት አስተዋጽኦ ይኖረዋል?» እና «ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ ጉልህ ሚና ይኖረዋል?» የሚሉትን መሰረታዊ ጥያቄዎች እርስ በርስ ተገናዛቢና ተናባቢ በሆነ መንገድ ለመመለስ አስችለዋል።

የትንተናው ውጤት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በአንቀጽ መጻፍ ፈተና ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች በ117.86 የአጠቃላይ ማርክ ድምር እንዲሁም የ2.358 የአማካይ ውጤት ጉልህ የሆነ አብላጫ ውጤት ማስመዝገባቸውን ይጠቁማል። በዚህ መሰረት የቀረበውን የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ የውጤት ትንተና መሰረት በማድረግ መግለጽ እንደሚቻለው፣ በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ልምምድ ሲያካሂዱ የቆዩት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በተለመደው አንቀጽ የማስተማሪያ ዘዴ ሲማሩ ከቆዩት የቁጥጥሩ ቡድን ተጠኚዎች የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አጠቃላይና አማካይ ውጤታቸው ጉልህ መሻሻል ማሳየቱን ($t = 5.340$, $df = 49$, $p = 0.000$) ለማረጋገጥ ተችሏል። የትንተናው ውጤት በተጨማሪ እንዳመለክተው በሙከራውና በቁጥጥሩ ቡድን ተማሪዎች የድህረት ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ችሎታ አማካይ ውጤቶች መካከል ተዛምዶ አለመኖሩን ($r = 0.015$ ተዛምዶ ከ0.0 እምብዛም ያልራቀ መሆኑ) ጠቁሟል።

ይህ የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ከቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች ያሳዩት የአማካይ ውጤት መሻሻል በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ አንቀጽ መጻፍን በተግባራትና በሂደት ላይ አትኩረው ልምምድ ለማድረግ ባገኙት ሂደታዊ የመጻፍ ልምምድ የተገኘ

ውጤት ነው። ይህም McCurdy, Schmitz & Albertson (2010) እንደገለጹት፣ ሂደታዊ መጻፍ የጽሁፍ ውጤቱ ከመጠናቀቁ አስቀድሞ የሚከናወኑ እርስ በርስ ትስስር ባላቸው ተግባራት ላይ ያተኮረ በመሆኑ፣ በዚህ ሞዴል አተገባበር የቋንቋ መምህሩ ሚና የመጻፍ ሂደትን ማስተባበርና መምራት ሲሆን ተማሪዎቹ ተግባር ተኮር ሚናዎችን በትብብርና በተሳትፎ እንዲሁም በኃላፊነት ስሜት የሚያከናውኑ በመሆናቸው የተገኘ መሻሻል ነው። ከዚህም በመነሳት ጥናቱ ያነሳው፣ «ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማጎልበት አስተዋጽኦ ይኖረዋልን?» የሚለው መሰረታዊ ጥያቄ አዎንታዊ ምላሽ ያገኘ ሲሆን በአንጻሩ፣ «በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኚዎች የመጻፍ ችሎታ በልማዳዊ ዘዴ ከተማሩ የቁጥጥር ቡድን አቻዎቻቸው መሻሻል አያሳይም።» የሚለው አልቦ መላምት ውድቅ ተደርጓል።

በሁለቱ ቡድኖች የቅድመ እና የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተናዎች አማካይ ውጤቶች መካከል ምን አይነት የውጤት ገጽታ እንደታየ በተናጠል ለመፈተሽ በተደረገው ጥረት፣ የሙከራ ቡድኑ የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና ውጤት ከቡድኑ ከራሱ የቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና ውጤት ተነጻጽሯል። በዚህ መሰረት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አጠቃላይ ውጤት ድምር የ145.21 ብልጫ ልዩነት ሲያስመዘግቡ የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ-ትምህርት ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ ውጤት ተሽሎ የተገኘው በ27.98 አጠቃላይ ድምር ብቻ ነው። በተመሳሳይ መልኩ የሙከራ ቡድኑ የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ ፈተና አማካይ ውጤት በ2.905 የአማካይ ውጤት ብልጫ ልዩነት ያሳየ ሲሆን፣ በትይዩ የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና የአማካይ ውጤት ብልጫ 0.55 ብቻ ነው። የሙከራ ቡድኑ የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ ከፍ ያለ የጉልህነት ደረጃ ($t = -8.980$, $df = 49$, $p = 0.000$) ልዩነት መሻሻል ያሳየ ሲሆን፣ በአንጻሩ የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ፈተና አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ ተሽሎ የተገኘው በገቅተኛ ልዩነት የጉልህነት ደረጃ ($t = -3.420$, $df = 49$, $p = 0.098$) መሆኑን ጥናቱ ቃኝቷል። ይህም የሚያመለክተው የቁጥጥር ቡድኑ የድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና (ገቅተኛም ቢሆን) አዎንታዊ ለውጥ ሊመዘገብ የቻለበት ምክንያት ከትምህርቱ በኋላ የተማሩትን ወዲያው በመፈተናቸውና ቀድሞ በጻፉት ርእስ በድጋሚ የመጻፍ እድል

በማግኘታቸው ነው። የሙከራ ቡድኑ የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት ጉልህ መሻሻል ግን በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ በመጻፍ ሂደት እና ተግባራዊ ተግባራት ልምምድ ሲያካሂዱ በመቆየታቸው የተገኘ ለውጥ መሆኑን ጥናቱ አረጋግጧል።

ይህም የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች አንቀጽ የመጻፍ ተግባራትን በማከናወን ሂደት ከመጻፋቸው በፊት ለመጻፍ እንዲያስቡ፣ እንዲያሰላስሉ፣ ሃሳቦችን እንዲያንሸራሸሩ ቀጥሎም የተረዱትን ሀሳብ በአስተዋጽኦ መልክ አዘጋጅተው ዝርዝር ይዘቶችን በቅደም ተከተል በጽሁፋቸው ውስጥ እንዲያነሱና በመጨረሻም በምጋቤ ምላሽ የተደገፈ እርማት አከናውነው የመጨረሻውን የጽሁፍ ውጤት እንዲያቀርቡ በማድረግ በተግባር ተኮር የአንቀጽ መጻፍ ልምምድ በመደገፋቸው የተገኘ ለውጥ ነው።

የዚህ ጥናት ግኝት ከዚህ ቀደም ከቀረበው የአማረ (2010) የጥናት ውጤት ጋር በከፊል የሚስማማ ነው። በአማርኛ ቋንቋ ላይ በማትኮር አማረ (2010) በርእሰ ጉዳይነት ያነሳው ጉዳይ (ተግባር ተኮር ዘዴና የጽሁፊት ክሂል) እና የተከተላቸው የአጠናን ሂደቶች ከሞላ ጎደል ከዚህ ጥናት ሂደት ጋር ተመሳሳይነት የሚታይባቸው ከመሆናቸውም በላይ አማረ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ከማሻሻል ጋር አያይዞ የደረሰበት አዎንታዊ ውጤት ከዚህ ጥናት ግኝት ጋር የሚዛመድ ነው። ይሁንና አማረ (2010) በድገረ ፈተና (ይዘት፣ አደረጃጀት፣ ቃላት፣ የቋንቋ አጠቃቀም እና ሥርዓተ አጻጻፍ) እና በድገረ የጽሁፍ መጠይቅ (ግለ ግንዛቤ፣ ግለ ብቃት እና ግለ መር) ለሚሉ ጉዳዮች ሰፊ ባለ መልኩ አጽንኦት የሰጠ ሲሆን፣ ይህ ጥናት አማረ ካቀረበው ይዘት በተለየ በተግባር ተኮር የቋንቋ መማሪያ አውድ የመጻፍ ችሎታን በአንቀጽ አጻጻፍ መርሆዎችና በተነሳሽነት ተላውጦዎች ላይ በማትኮር ያቀረበ በመሆኑ ይለያያሉ።

የዚህ ጥናት ውጤት ከChalakov (2015) ጋር ተዛማጅነት ያለው ነው። የChalakov ጥናት ያተኮረው ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማሻሻል ባለው አስተዋጽኦ ላይ ሲሆን፣ በሁለቱ ቡድኖች መካከል የቅድመ ትምህርት ፈተናው ውጤት የተማሪዎቹን ተመሳሳይ የማንበብ ዳራዊ ችሎታ መኖር ያመላከተ ሲሆን በነጻ ናሙና ቴ-ቴስት ማወዳደሪያነት የቀረበው የድህረ ትምህርት ፈተና ውጤት ነጻ ተለዋዋጭ (ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ) ውጤታማ መሆኑን አጥኝው አመላክቷል።

በሌላም በኩል የዚህ ጥናት ውጤት Abdussalam እና ሌሎችም (2019) ካቀረቡት ጥናት ውጤት ጋርም ተዛማጅነት ይታይበታል። እነ Abdussalam በጥናታቸው ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የዩኒቨርሲቲ የእንግሊዝኛ ቋንቋ ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ በማሻሻል ረገድ ያለውን አስተዋጽኦ ፈትሸዋል። በውጤቱም በሙከራ ቡድን ተሳታፊ የሆኑት የእንግሊዝኛ ቋንቋ ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ከተጣማሪዎቻቸው የቁጥጥር ቡድን ተሳታፊዎች የእንግሊዝኛ ቋንቋ ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ የበለጠና ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ ውጤታማነትን ያመላክተ መሆኑን አቅርበዋል። የእነ Abdussalam ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚመሳሰለው ሁለቱም ጥናቶች ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ እና በቋንቋ ክህሎት መካከል የሚታዩ አዎንታዊ ግንኙነቶችን የፈተሹ በመሆናቸው ይዛመዳሉ። ይሁን እንጂ ሁለቱ ጥናቶች በተለያዩ ሀገሮችና ቋንቋዎች ተጨባጭ ሁኔታዎች ላይ የተመሰረቱ ከመሆናቸውም ሌላ የቀደመው የእነ Abdussalam ጥናት ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የአንብቦ መረዳት ችሎታን በማሻሻል ረገድ የሚያበረክተውን ፋይዳ ያካተተ ሲሆን ይህ ጥናት ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ድርሰት የመጻፍ ችሎታንና የመጻፍ ፍላጎትን በማሻሻል ረገድ ያለውን ጠቀሜታ የመረመረ መሆኑ የልዩነት ነጥቦች ናቸው።

የጥናቱ ውጤት ከTagesse (2008) ጥናት ጋርም በከፊል መመሳሰል ይታይበታል። Tagesse በክፍተኛ ትምህርት ተቋማት ተግባር ተኮር ትምህርት አተገባበሩ ምን እንደሚመስል መፈተሽን ያለመ ሲሆን የተገኘው ውጤት እንዳመለከተው በተመረጡት ኮሌጆች ተግባር ላይ የተመሰረተ የቋንቋ ትምህርት ውስን በሆነ ሁኔታ መተግበሩን እንዲሁም በአተገባበሩ ሂደት ከተግባር ተኮር መሰረታዊ መርሆች አንጻር የሚታዩ ክፍተቶች እንዳሉ በጥናቱ ውስጥ ለመጠቀም ሞክሯል። ይህ ወቅታዊ ጥናት ግን የቋንቋ መምህራን ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ ላይ ጉልህ አጽንኦት ያደርጋል /አያደርጉም ከሚለው ይልቅ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት ለማሳልበትና የመጻፍ ተነሳሽነታቸውን ለማሻሻል ያለውን አስተዋጽኦ በሙከራ በተደገፈ ሁኔታ በመፈተሹ ከታገሰ ይለያል።

ሌላው Yeshimebet (2009)፣ በአርባ ምንጭ መምህራን ኮሌጅ የሚገኙ መምህራን እና ተማሪዎች ለተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ያላቸውን ግንዛቤ እና የአተገባበር ሂደታቸውን ፈትሻ ከደረሰችበት ውጤት ጋርም በከፊል ተዛማጅነት አለው። Yeshimebet በውጤቷ አብዛኞቹ መምህራን እና ከግማሽ በላይ የሚሆኑ ተማሪዎች ስለተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ግንዛቤ ያላቸው መሆኑን አቅርቧል። የየሺመቤት ጥናት ውጤት ከዚህ ጥናት ውጤት ጋር በከፊል የሚያመሳስለው ገጽታ ተግባር ተኮር ጥናትነቱ ቢሆንም የሺመቤት ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴን በተመለከተ በኮሌጅ መምህራንና ተማሪዎች የተያዘው ግንዛቤና የአተገባበር ሂደትን መፈተሽ ላይ ያተኮረ ውጤት ያቀረበች ሲሆን፣ ይህ ጥናት በቅድመ-ትምህርትና ድህረ-ትምህርት በሙከራና ቁጥጥር ቡድኖች በማስተማሪያ ዘዴዎች ተለዋዋጮች ላይ የተመሰረቱ የፈተና መረጃዎች ላይ የተመረከዘ የተግባራዊ ጥናት ውጤት በማቅረቡ ይለያል።

በርካታ ጥናቶች እንዳረጋገጡት፣ ተግባር ተኮር መማሪያ ዘዴ የመጻፍ ክህሎት ለተማሪዎች በማስጨበጥ ረገድ ቀደም ሲል የገጠሙ ችግሮችን ለማቃለል የሚያስችል ነው። Lochana & Deb, (2006) እንደጠቀሙት፣ ተግባር ተኮር መማሪያ ዘዴ የመጻፍ ክህሎት መማሪያ አውድን አነቃቂና አስደሳች አውድ በማድረግ ተማሪዎች በመጻፍ ተግባር ሰፊ ሚናዎች እንዲኖራቸውና በግልና በጋራ የመጻፍ ክንውንን እንዲቆጣጠሩ ለማድረግ ያስችላል። ይህም በክፍል ውስጥ ለሚከናወኑ የመጻፍ ልምዶች ተጋላጭነትን፣ የእርስ በርስ መደጋገፍና ሀሳብ ለሀሳብ መለዋወጥን በማስፈን ለተማሪዎቹ የመጻፍ ችሎታ መጎልበት ጉልህ ድርሻ ይኖረዋል። Ruso (2007) እንደጠቀሙት፣ የተግባር ተኮር ማስተማሪያ ሞዴልን ከተግባር ተኮር የመጻፍ ክህሎት ማስተማር ጋር አቀናጅቶ ማቅረብ ለተማሪዎቹ ሰፊ የመጻፍ ተጋልጦ አውድና እድል ይፈጥራል። የመጻፍ ክንዋኔን በራሳቸው መንገድ እንዲቆጣጠሩ ያደርጋል። በመጻፍ ክህሎት የተደገፉ ተራክቦዎችን እንዲያካሂዱና በሂደታዊ መጻፍ ውጤታማ እንዲሆኑ ሁኔታዎችን ያመቻቻል ሲሉ ካቀረቡት ገለጻ ጋር የሚስማማ ውጤት ላይ ተደርጏል።

ሁለተኛውን «ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ ጉልህ ሚና ይኖረዋል?» የሚለውን የጥናቱን መሰረታዊ ጥያቄ መመለስ ያስችል ዘንድ የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በቅድመ-ትምህርት እና ድህረ-ትምህርት የሞሉት 20

ጥያቄዎች የተካተቱበት የተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ሦስት የተግባር ተኮር ተነሳሽነት ተላውጦዎችን የቃኘ ሲሆን እነሱም የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ (10 ጥያቄዎች)፣ ተራክቦአዊ ተግባራት (6 ጥያቄዎች) እና ተቀባይነት ያለው የጽሁፍ ውጤት የማቅረብ ክንውኖች (4 ጥያቄዎች) ያሏቸው ምላሾች በገላጭና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ ተተንትነዋል። በዚህ መሰረት የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች የድህረ-ትምህርት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ ከቅድመ-ትምህርት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ በ33.34 የአማካይ ድምር ብልጫ እንዲሁም በ1.667 የአማካይ ውጤት ብልጫ አጠቃላይ ተነሳሽነታቸው ተሻሽሎ መገኘቱን የትንተናው ውጤት አመልክቷል።

ከዚህ የጥናቱ ግኝት ጋር በሚገናዘብ መልኩ Tsai (2015) ባቀረቡት ገለጻ፣ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ሞዴል መምህሩ በተግባራት ዙሪያ ዝግጅት አድርጎ ክንውኖችን ለተማሪዎች አጠናቅቮ በማቅረብ የትምህርቱን ሂደት በተግባር ተማሪዎቹ ራሳቸው እንዲቆጣጠሩት ለማድረግ የሚረዳ ዘዴ ነው። በዚህ መሰረት ተማሪዎቹ ተግባራቱን በማከናወን ጉልህ ተሳትፎ ያደርጋሉ፣ የቋንቋ ትምህርቱ ግቦችን በራሳቸው ንቁ ተሳትፎ ስለመጨበጥ ሃላፊነትም ይወስዳሉ። ተግባሩን ተለማምደው የሚደርሱበት እውቀትና ግንዛቤ ለገሃዱ አለም ተግባቦቶቻቸውና የመማር ተነሳሽነታቸው እውናዊ ጠቀሜታዎች ያሉት በመሆኑ ተግባሩ በራሱ እንደ ግብ የሚወሰድ ነው (Tsai 2015)፣ ካሉት ጋር የሚጣጣም የመጻፍ ክሂል ተነሳሽነት መኖሩን ፍተሻው አረጋግጧል።

ሆኖም የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት ያሳዩት የአንቀጽ መጻፍ አጠቃላይ ተነሳሽነት ከቅድመ-ትምህርቱ የአንቀጽ መጻፍ አጠቃላይ ተነሳሽነት የልዩነት የጉልህነት ደረጃ የዳግም ልኬት ናሙናዎች ቲ-ቴስት ለውጡ መካከለኛ (moderate) የጉልህነት ደረጃ ላይ መገኘቱን የተገኘው ውጤት ($t = -16.652$, $df = 49$, $p = 0.077$) አሳይቷል። ይህ የጉልህነት መጠን ($p = 0.077$) ከጉልህነት ደረጃ ማነጻጸሪያ ($p < 0.05$) በጥቂቱ በልጦ የሚገኝ ሲሆን፣ የፒርሰን ፕሮዳክት ተዛምዶ ልኬቱም ($r = 0.511$) በሁለቱ ዙሮች አንቀጽ የመጻፍ አጠቃላይ ተነሳሽነት የመጠይቅ ምላሾች አማካይ ውጤቶች መካከል የሚታየው ተዛምዶ አዎንታዊ እና መካከለኛ መሆኑን የውጤት ትንተናው አመልክቷል። በአጠቃላይ የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች ከተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴ ትግበራ በኋላ በድህረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ተነሳሽነታቸው ተሻሽሎ ተገኝቷል ለማለት ቢቻልም በድህረ-

ትምህርት ያስመዘገቡት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የሚጠበቀውን የጉልህነት ደረጃ የያዘ ጠንካራ ነው ለማለት የሚያስችል አይደለም።

Ellis (2006) እና Ducker (2012)፣ ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ሂደታዊ ትምህርትን የሚከተል፣ የተማሪዎችን ፍላጎትና ተነሳሽነት መሰረት ያደረገ ይዘት ላይ የሚያተኩር፣ ተፈጥሯዊ የቋንቋ አውድን ይዞ የሚነሳ እንዲሁም የቋንቋ ክህሎቶችን እያቀናጁ ለማስተማር የሚያስችል ነው። በሌላ በኩል ተለምዷዊ የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ከፍቺ ይልቅ መዋቅር ላይ መመስረቱ፣ የትምህርቱ ይዘቶች በመምህሩ የሚወሰን መሆኑ፣ እንዲሁም በመማር ክንውን ሂደት መዋቅሮችን እየነጣጠሉ ማስተማር ላይ ማተኮሩ ከተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ እንደሚለይ የEllis (2006) እና Ducker (2012) ትንተና አስረጃ ነው።

ይሁን እንጂ በተነሳሽነት መለኪያ የጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰበውን መረጃ መሰረት በማድረግ ለማጠቃለል እንደሚቻለው ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴው ለሙከራ ቡድን ተማሪዎቹ የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት መሻሻል ያበረከተው አስተዋጽኦ «መካከለኛ» (moderate) የጉልህነት ደረጃ ያለው እንጂ «ከፍተኛ» ነው የሚባል አለመሆኑን የትንተናው ውጤት አረጋግጧል። በእርግጥ ተግባር ተኮር ዘዴው የመጻፍ ተነሳሽነትን ለማሻሻል ያበረከተው አዎንታዊ ሚና አለ። ነገር ግን በአንድ መልኩ ምናልባትም በሌሎች ከጥናቱ ውጪ በሆኑ እንደ የጽሁፈት ክህላት ውስብስብ ክንዋኔነት፣ የአንቀጽ ወይም ድርሰት መጻፍ ተጋልጦ ውሱንነት፣ ሁለተኛ ቋንቋ መማር ጋር የሚያያዙ የተነሳሽነት ችግሮች ሊኖሩ በመቻላቸው፣ ከተግባር ተኮር ዘዴው ትግበራ በኋላ የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት እንደታሰበው አመርቂ የጉልህነት ደረጃ ላይ እንዳይገኝ ምክንያት ሊሆን እንደሚችል አጥኝቶ ትገምታለች። በሌላ መልኩ ደግሞ ምናልባትም ከጥናቱ ሂደት ጋር በተዋረሱ ውሱንነቶች ማለትም ለአማርኛ ቋንቋ የተመደበውን በሳምንት አንድ ክፍለ ጊዜ ተከትሎ ተግባር ተኮር ማስተማሪያ ዘዴው ለ8 ሳምንታት ብቻ ወስኖ መተግበሩ በቂ ባለመሆኑ እንዲሁም ከተጠኝዎቹ ወቅታዊ የመማር ስሜት ጋር ተያይዞ የተፈጠረ የተነሳሽነት ክፍተት ሳይኖር እንዳልቀረ የትንተና መረጃውን መሰረት በማድረግ አጥኝቶ ግምት ወስዳለች።

ከፍ ሲል ከቀረበው ሀሳብ ጋር ተገናዛቢ በሆነ መልኩ Richards & Renandya (2002) እና Hanane (2014) በመጻፍ ትምህርት ሂደት ስለሚያጋጥሙ ችግሮች ሲገልጹ፤ የተማሪዎች የመጻፍ ብቃትና የመጻፍ አመለካከት እንደሚጠበቀው አዎንታዊ የማይሆንባቸው የተለያዩ ምክንያቶች አሉ። የተማሪዎች የመጻፍ ችግር በዋናነት የሚመነጨው ከማስተማሪያ ስልት ነው ካሉ በኋላ በማያያዝም፤ ተገቢ መጻፍን የማስተማሪያ ብልሃቶችን መምረጥ፤ ደጋግሞ ማለማመድ፤ ተማሪዎቹ ለመጻፍ ክንዋኔ አዎንታዊ አመለካከት እንዲይዙ ማበረታታት አስፈላጊ እንደሆነ ጠቁመዋል።

በሌላም በኩል ጥናቱ የደረሰበት ውጤት ከዚህ ቀደም Richards & Renandya, (2002)፤ Babalola (2012) እንደገለጹት፤ የመጻፍ ችሎታ እንደ ንግግር ቋንቋ የአንድ ቋንቋ ተናጋሪ ማህበረሰብ አባል በመሆን ወይም በተወሰነ አካባቢ በመቆየትና ሌሎች ሲግቡ በመመልከት ብቻ ሊለመድ የሚችል አይደለም። ከዚህ ይልቅ የተለያዩ ትእዛዛትን ተቀብሎ መተግበርንና በተደጋጋሚ መለማመድን የግድ ይላል። ይሁንና በተለያዩ አውዶች ተማሪዎች ሰፊ ያለ ጽሁፍ በመጻፍ ሀሳባቸውንና ግንዛቤያቸውን እንዲያቀርቡ ሲታዘዙ እምብዛም መደፋፈር (ተነሳሽነት) አያሳዩም (Richards & Renandya, 2002፤ Babalola 2012) ካሉት ጋር የሚገናዘብ ነው።

በአጠቃላይ መልኩ ሲጤን ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ በተማሪዎቹ አንቀጽ የመጻፍ ተነሳሽነት ላይ ያስከተለው ለውጥ «መካከለኛ» የጉልህነት ደረጃ ላይ የሚገኝ በመሆኑ አዲሱን የማስተማሪያ ዘዴ ውጤታማ የሚያደርገው ነው። ይሁንና ከቀረቡት የተግባር ተኮር የተነሳሽነት መለኪያ ተላውጦዎች መካከል አንጻራዊ ዝቅተኛ የተነሳሽነት የጉልህነት ደረጃ የተመዘገበው «ተቀባይነት ያለው የጽሁፍ ውጤት የማቅረብ ክንውኖች»ን በሚመለከተው የተነሳሽነት ተላውጦ ነው። ይህም የመጻፍ ክንዋኔ ውስብስብና ለበርካታ ተማሪዎች አዳጋች ክሂል ከመሆኑ ጋር የሚያያዝ የተነሳሽነት ክፍተት መኖሩን ማሳያ ነው። ከዚህ ውጤት በመነሳትም «በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኚዎች ድህረ-ትምህርት የመጻፍ ተነሳሽነት ከቅድመ-ትምህርት የመጻፍ ተነሳሽነት ጉልህ ልዩነት አይታይበትም።» የሚለው የጥናቱ መላምት በከፊል ተቀባይነት ያለው መሆኑን የትንተናው ውጤት አረጋግጧል።

ምዕራፍ አምስት

ማጠቃለያና የመፍትሄ ሐሳቦች ጥቆማ

ይህ ጥናት ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት በማጎልበት ረገድ ያለውን አስተዋጽኦ በጅም ዞን ሲግሞ ወረዳ በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎችን ተተኳሪ በማድረግ የተካሄደ ነው። ጥናቱን በተሳካ ሁኔታ ከዳር ለማድረስ ይረዳ ዘንድ ሁለት መሰረታዊ የጥናት ጥያቄዎች ከአልቦ መላ ምቶች ጋር በተጓዳኝ ቀርበዋል። ጥናቱ ያተኮረባቸው መሰረታዊ ጥያቄዎች (1) ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማጎልበት አስተዋጽኦ ይኖረዋል? (2) ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ ጉልህ ሚና ይኖረዋል? የሚሉ ሲሆኑ፤ የጥናቱን ከፊል ፍትነታዊ ባህሪ መሰረት በማድረግ የሚከተሉት የጥናቱ ተለዋጭ መላምቶችም በተገቢ ሁኔታ ተፈትሸዋል። እነዚህም፡-

- ❖ በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኝዎች የመጻፍ ችሎታ በልማዳዊ ዘዴ ከተማሩ የቁጥጥር ቡድን አቻዎቻቸው መሻሻል አያሳይም።
- ❖ በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኝዎች ድህረ-ትምህርት የመጻፍ ተነሳሽነት ከቅድመ-ትምህርት የመጻፍ ተነሳሽነት ጉልህ ልዩነት አይታይበትም።

የሚሉ አልቦ መላምቶች ላይ በማትኮር ጥናቱ ተካሂዷል። በምእራፍ አራት ከቁጥጥርና የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በቅድመ-ትምህርት እና በድህረ-ትምህርት በአንቀጽ መጻፍ ፈተና ውጤት መረጃዎች፣ እንዲሁም ከሙከራ ቡድኑ በቅድመ-ትምህርት እና በድህረ-ትምህርት በተነሳሽነት መለኪያ የጽሁፍ መጠይቅ ሁለት ጊዜ የተሰበሰቡ መረጃዎችን በገላጭና ድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ ተተንትነው ከውጤት ማብራሪያ ጋር ቀርበዋል። በትንተናው ከተገኘው ውጤት በመነሳት ጥናቱ ከሚከተለው ማጠቃለያ ላይ ደርሷል።

5.1 የጥናቱ ማጠቃለያ

የመጀመሪያው የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማጎልበት አስተዋጽኦ ይኖረዋልን? የሚል ሲሆን ይህም ሁለቱ የሙከራና የቁጥጥር ቡድኖች በየአንጻራቸው በተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ እና በተለመደው የማስተማሪያ ዘዴ ለስምንት ሳምንታት የአንቀጽ መጻፍ ትምህርት ከተማሩ በኋላ፤ በሙከራውና በቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች መካከል ጉልህ የአንቀጽ መጻፍ ችሎታ ልዩነት መኖሩ ተረጋግጧል። በጥናቱ ግኝት በመደገፍም «በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኚዎች የመጻፍ ችሎታ በልማዳዊ ዘዴ ከተማሩ የቁጥጥር ቡድን አቻዎቻቸው መሻሻል አያሳይም።» የሚለው የጥናቱ መላምት ውድቅ ሆኗል።

የሙከራው ቡድን በተግባራት የታገዘ አንቀጽ የመጻፍ ልምምድ እድል በማግኘቱ ያስመዘገበው የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት በተለመደው ዘዴ አንቀጽ መጻፍ ሲማር ከቆየው የቁጥጥር ቡድን የድህረ-ትምህርት ፈተና ውጤት እንዲሁም ከራሱ ከሙከራ ቡድኑ ቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ አማካይ ውጤት ጉልህ ልዩነት ማሳየቱን ውጤቱ ($t= 5.340, df= 49, p= 0.000$) የባለ ሁለት ጫፍ የጉልህነት ውጤት አመልክቷል። የጥናቱን ግኝት መሰረት በማድረግ ለማጠቃለል እንደተቻለው፤ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች አንቀጽ ወይም ድርሰት መጻፍ የመሳሰሉትን ውስብስብ አእምሮአዊ ተግባራት በማከናወን ሂደት ከመጻፋቸው አስቀድሞ ለመጻፍ እንዲያስቡ፤ እንዲያሰላሰሉ፤ ሃሳቦችን እንዲያንሸራሸሩ ቀጥሎም የተረዱትን ሀሳብ በአስተዋጽኦ መልክ አዘጋጅተው ዝርዝር ይዘቶችን በቅደም ተከተል በጽሁፋቸው ውስጥ እንዲያነሱና በመጨረሻም በምጋቤ ምላሽ የተደገፈ እርማት አከናውነው የመጨረሻውን የጽሁፍ ውጤት እንዲያቀርቡ ከማድረግ አንጻር ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ ጉልህ አስተዋጽኦ እንዳለው ተረጋግጧል።

ሁለተኛው የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄ «ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ተነሳሽነት በማሻሻል ረገድ ጉልህ ሚና ይኖረዋልን?» የሚል ነው። ይህን የጥናቱን መሰረታዊ ጥያቄ ለመመለስ ይቻል ዘንድ ከሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በቅድመ-ትምህርት እና በድህረ-ትምህርት ሁለት ጊዜ የተሰበሰበው መረጃ ትንተና ውጤት እንዳመለከተው የሙከራ ቡድኑ በድህረ-ትምህርት የሚበረታታ የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት

ማሳየታቸው በፍተሻው ተረጋግጧል። ሆኖም የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በድህረ-ትምህርት የአንቀጽ መጻፍ ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ጥቅል ምላሽ አማካይ ውጤት ከቅድመ-ትምህርቱ ምላሻቸው አማካይ ውጤት ሲነጻጸር ለውጡ መካከለኛ (moderate) የጉልህነት ደረጃ ላይ መገኘቱን ውጤቱ ($t = -16.652$, $df = 49$, $p = 0.077$) አመላክቷል።

በአጠቃላይ መልኩ ሲጠይቅ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ በተማሪዎቹ አንቀጽ የመጻፍ ተነሳሽነት ላይ ያስከተለው ለውጥ «መካከለኛ» የጉልህነት ደረጃ ላይ የሚገኝ በመሆኑ አዲሱን የማስተማሪያ ዘዴ ውጤታማ የሚያደርገው ነው። ይሁንና ከቀረቡት የተግባር ተኮር የተነሳሽነት መለኪያ ተላውጦዎች -- «የተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ»፣ «ተራክቦአዊ ተግባራት» እና «ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች» -- ያሳዩት የተነሳሽነት ለውጥ ልዩነት የጉልህነት ደረጃ በየአንጻራቸው ($t = -20.734$, $df = 49$, $p = 0.056$)፣ ($t = -37.388$, $df = 49$, $p = 0.063$) እና ($t = -17.477$, $df = 49$, $p = 0.092$) ነው። $p = 0.092$ ከ $p < 0.05$ የጎላ ርቀት ያለው በመሆኑ ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴው ተቀባይነት ያለው ውጤት በማቅረብ ክንውኖች ዙሪያ ተነሳሽነትን ለመፍጠር ያበረከተው አስተዋጽኦ ከሌሎቹ የተነሳሽነት ተላውጦዎች ያነሰ /ዝቅተኛ/ መሆኑ ተረጋግጧል። ይህም የመጻፍ ክንዋኔ ውስብስብና ለበርካታ ተማሪዎች አዳጋች ክሂል ከመሆኑ ጋር የሚያያዝ የተነሳሽነት ክፍተት መኖሩን ማሳያ ነው። ከዚህ ውጤት በመነሳትም «በተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሩ የሙከራ ቡድን ተጠኚዎች ድህረ-ትምህርት የመጻፍ ተነሳሽነት ከቅድመ-ትምህርት የመጻፍ ተነሳሽነት ጉልህ ልዩነት አይታይበትም።» የሚለው የጥናቱ መላምት በከፊል ተቀባይነት ያለው መሆኑን የትንተናው ውጤት አረጋግጧል።

5.2 የመፍትሄ ሀሳቦች ጥቆማ

ጥናቱ በደረሰባቸው አበረታች ግኝቶች በመደገፍ አጥኚዎ ጥቂት የመፍትሄ ሀሳቦችን ለመጠቀም ትወዳለች።

- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተግባር ተኮር የማስተማሪያ ዘዴን በሚገባ በመተግበር ረገድ ቁልፍ ሚና አላቸው። በመሆኑም የማስተማሪያ ዘዴው በተማሪዎቹ የመጻፍ ክሂል ችሎታ እና ተነሳሽነት ላይ የፈጠረውን አወንታዊ ተጽዕኖ በማሰብ አተገባበሩ ላይ ጥንቃቄ እንዲደርጉ ያስፈልጋል። በዚህም ሂደት መምህራን በእያንዳንዱ

የመጻፍ ተግባራት ላይ የተግባር ተኮር ቋንቋ ማስተማር ዘዴ የአከናወን ቅደም ተከተሎችን በትኩረት ቢተገብሩ ለተማሪዎች የመጻፍ ተነሳሽነት መሻሻል ጉልህ ሚና ይኖረዋል።

- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን የአማርኛ ቋንቋ የመጻፍ ክሂል ችሎታ ለማሳደግ በመጻፍ ክሂል ትምህርት የማስተማር ዘዴዎቻቸው ውስጥ ተማሪዎች ራሳቸውን ችለው መማርን ይከውኑ ዘንድ የሚረዷቸውን የተለያዩ በተግባር ተኮር ጽንሰሃሳቦችና ተግባራት ላይ ያተኮሩ ክንውኖችን በማስተዋወቅና ከመጻፍ ተግባር ጋር አያይዘው በማለማመድ ቢያስተምሩ የተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ የሚጎለብትበት ሁኔታ ይፈጠራል።
- በመጻፍ ትምህርት ሂደት ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴን ለመተግበር በቂ ጊዜን ይፈልጋል። በመሆኑም በማስተማሪያ ዘዴው ተፈላጊውን የትምህርት ዓላማ ከግብ ለማድረስ የሚቀርቡ የመጻፍ ተግባራት ስኬታማ በሆነ መልኩ እንዲከናወኑ ለማስቻል አንጻራዊ ሰፊ ጊዜን ይጠይቃል። ስለሆነም ተማሪዎቹ አንቀጽ ወይም ድርሰት እንዲጽፉ የሚያዝ ተግባራት ሲያጋጥም በአንድ ክፍለ ጊዜ አንዱን መልመጃ ብቻ መተግበር አስፈላጊ መሆኑን መምህራን ሊያስተውሉ ይገባል።

ዋቢ

አማራ ተሾመ (2010):: ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት እና ተነሳሽነት ለማሻሻል ያለው ተጽዕኖ (በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ሙከራዊ ጥናት):: አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የስነሰብዕ፣ የቋንቋዎች ጥናት፣ የጋዜጠኝነትና ተግባራት ኮሌጅ የአማርኛ ቋንቋ፣ ሥነጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል የድኅረምረቃ መርሀ ግብር::

Abdussalam, M. Aliia, K. & Yunus, M. (2019). The Effectiveness of Task-Based Instruction on the Reading Comprehension Ability of EFL Students at the University of Tabuk. The Faculty of Languages and Communication, Universiti Sultan Zainal Abidin, *Journal of Literature, Languages and Linguistics An International Peer-reviewed Journal*, Vol.54(2).

Adams, B. & Chen, C. (2003). Innovation in English language teaching in Hong Kong primary schools: One step forward, two steps sideways?. *Prospect*, Vol.18 (1), 27-41.

Alamirew G/Mariam (2005). *A study on the perception of writing, writing instruction and students' writing performance*. Unpublished doctoral dissertation, Addis Ababa University.

Babalola, H. A. L. (2012). Effects of process-genre based approach on the written English performance of computer science students in a Nigerian polytechnic. *Journal of Education and Practice*, 3(6), 1-7.

Brown, D. (2007). The Effectiveness of Using Picture Series to Improve the Students' Writing Skill Viewed from their Learning Motivation. Thesis submitted for Graduate degree in English Education, Sebelas Maret University.

----- (2000). *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Addison Wesley Longman.

- Candlin. C. N., (2011). Towards task-based language learning. In C. N. Candlin and Murphy (eds.). *Luncheon Practical Papers in English Language Education*. Vol. 7. *Language Learning Tasks*, 5-22. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Chalak, A. (2015). The effect of task-based instruction on reading comprehension of Iranian EFL learners. *Applied Research on English Language*, 4(1), 19-30.
- Claros, M.S.C. (2008). Psycho-linguistic and socio-cultural approaches to language learning: A never ending debate." *Theoretical Discussion Papers*, Vol 10, 142-154.
- Crookes, G. and Long, M. H., (2006). Task-based second language teaching. A brief report (Pt. 1). *Modern English Teacher*. 24(5): 26-28.
- Ducker, N. (2012). Enriching the curriculum with task-based instruction. *Polyglossia*, Vol.22, 3-11.
- Edwards, C. & Willis, J (Eds.) (2005). *Teachers exploring tasks in English language teaching*. Hound mills: Palgrave Macmillan.
- Ellis, R. (2018). Taking the critics to task: The case for task-based teaching. *New Perspectives on the Development of Communicative and Related Competence in Foreign Language Education*, 28(23).
- (2003). *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Gocer, F. (2011). The relationship between motivation and learning reading and writing in sixth graders in the Hashemite Kingdom of Jordan. *Journal of Islamic and Arabic Education*, Vol 3 (1), 13-28.
- Graham, S. (2006) *A Report to Carneige Corporation of New York : Writing Next Effective Strategies to Improve Writing of Adolescents in Middle and High Schools*. Alliance for Excellent Education: New York.

- Gouin, F., (2012). *The Art of Teaching and Studying Languages*. London: George Philip and Son (English translation by H. Swan and V. Betis).
- Hanane Saihi Kihal (2014). *The impact of process-genre oriented instruction on essay writing: a case of third year students of English language at Biskra University*. Unpublished doctoral dissertation. Biskra University.
- Krashen, S. (1996). *The Natural Approach: Language Acquisition in the Classroom*. Prentice Hall
- Kumaravadivelu, H. (2006). The Impact of Using Task-based Writing on EFL Learners' Writing Performance and Creativity. *Theory and Practice in Language Studies*, Academy Publisher Manufactured in Finland. Vol. 2, (12), 2500-2507.
- Lambert, C., & Kormos, J. (2014). Complexity, Accuracy, and Fluency in Task-based L2 Research: Toward More Developmentally Based Measures of Second Language Acquisition. *Applied Linguistics*, 35(5).
- Lee, L. (2016). Autonomous learning through task-based instruction in fully online language courses. *Language Learning & Technology*, 24(4).
- Littlewood, W. (2007). Communicative and task-based language teaching in East Asian classrooms. *Language Teaching* Vol.40, 243-249.
- Lochana, M. and Deb, G. (2006). Task Based Teaching: Learning English without Tears. Retrieved February 14, 2020 from http://www.asian-efljournal.com/Sept_06_ml&gd.php.
- Long, M. H. and G. Crookes, (2012). 'Three Approaches to Task-Based Syllabus Design'. *TESOL The Task-based Approach in Language Teaching* 69(3).
- Markee, S. (2015). Should we teach strategies? *Electronic journal of foreign language teaching. National university of Singapore* vol. 10 No. 1pp 35-39.
- McCurdy, H., Schimitz, F. and Albertson, L. (2010). The Impact of Using Task-based Writing on EFL Learners' Writing Performance and Creativity.

- Theory and Practice in Language Studies*, Academy Publisher
Manufactured in Finland. Vol. 2, (12), 2500-2507.
- Meseret Teshome (2012). *Instructors' and students' perceptions and practices of task-based writing in an EFL context*. (Unpublished Doctoral dissertation, Addis Ababa University).
- Nunan, D., (2001). *Designing Task for the Communicative Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Patten, B., (2014). Evaluating the role of consciousness in SLA. Terms, linguistic features and research methodology. *AILA Review*. 1 1: 26-37.
- Piemenemai, L. and Maid, L. (2006). *Process as Content. Curriculum Design and the Application of Knowledge*. Chicago: Rand McNally and Company.
- Prabhu, N. S., (2012). Influence of writing self-efficacy beliefs on the writing performance of upper elementary students. *Journal of Educational Research*, Vol.90, 353-360.
- Richards, J. Platt, T. and Schmidt, F. (2003). 'Self-efficacy Beliefs and Motivation in Writing Development', *Handbook of Writing Research*. New York, NY: The Guilford Press.
- Richards, J. & Renandya, W. (2002). *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ruso, Nazenin. (2007). The Influence of Task Based Learning on EFL Classrooms. http://www.asianefljournal.com/profession_teaching_articles.php.
- Sanchez, A., (2002). Sequencing of activities and motivation', in V. Codina and E. Alcón, (eds.). *Language Learning in the Foreign Language Classroom*. 107-126.
- Scrivener, J. (2005). *Learning Teaching*. Macmillan. Anchor Point:bottom.

- Sato, M.K. (2009). The Impact of Task-based Approach on Iranian EFL Learners' Motivation in Writing Research Abstracts. *Journal of Language Teaching and Research*, Vol. 5, (4), 953-962.
- Sheen, R., (2003). 'A critical analysis of the advocacy of the Task-Based syllabus'. iii *TESOL Quarterly*, 28(1): 127-151.
- Swan, V. (2008). *Tasks in second language learning*. Basingstoke, England: Palgrave Macmillan.
- Stenhouse, M., (2005). *An introduction to curriculum research and development*. London: Heinemann.
- Tagesse Daniel (2008). The Practicability of Task-based EFL Instruction in Higher Institutes. Addis Ababa University: (Unpublished MThesis).
- Tamizkan, F.Y. (2007). "Enhancing Reading Comprehension through Task based Writing Activities : An Experimental Study" . *The Reading Matrix*. Vol. 7, (3).
- Thomas, M. (2015). *Contemporary task-based language teaching in Asia*. Bloomsbury Publishing.
- Tsai, V. (2015). Bililingual cognition and language teaching, Draft of paper for Talk in Taiwan. Retrieved at may 13/2020, from [http://www. Net/world. Com/Vivian.c/writing/paper/bi log teaching](http://www.Net/world.Com/Vivian.c/writing/paper/bi_log_teaching).
- Ulper, K.S. (2012). A Task based Approach to Develop the Writing Skills in English of Students at College Level. *International Journal of Applied Engineering Research*. Vol.11, No. (3).
- Van-Patteii, B. and T. Cadierno, (2013). Explicit instruction and input processing'. *Studies in Second Language Acquisition*. 15: 225-243.
- Willis, K.S. and Willis, N.S. (2009). A Task based Approach to Develop the Writing Skills in English of Students at College Level. *International Journal of Applied Engineering Research*. Vol.11, No. (3).

- Willis, J. & Willis, D. (eds.) (1996). *Challenge and Change in Language Teaching*. Macmillan.
- Yeshimebet Seifu. (2009). "An Exploration of the Task Design Procedures of EFL Teachers in Ethiopia." Addis Ababa University (Unpublished MA Thesis).
- Xiao, L. X. (2009). A new paradigm of teaching English in China: An Eclectic Model. *The Asian EFL Journal*, 8(4).
- Zheng, X., & Borg, S. (2014). Task-based learning and teaching in China: Secondary school teachers' beliefs and practices. *Language Teaching Research*, 18(2), 205-221.

አባሪዎች

ቅጽ ሀ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ ሶሻል ሳይንስና ሒዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ-አማርኛ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ለተማሪዎች የቀረበ መጠይቅ

ውድ ተማሪዎች!

ይህ መጠይቅ የተዘጋጀው በኦሮሚያ ክልል በጅማ ዞን ሲግሞ ወረዳ በሮቤ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት በማጎልበት ረገድ ያለውን አስተዋጽኦ ለመመርመር ነው። የመጠይቁን ጥያቄዎች በቅደም ተከተል በጥንቃቄ በማንበብ ከየጥያቄዎቹ አንጻር ለእናንተ ሁኔታ እውነት ለሆኑት «ሙሉ በሙሉ እስማማለሁ» (5)፣ «እስማማለሁ» (4)፣ «አቋም አልያዝኩም» (3)፣ «አልስማማም» (2) ወይም «ፈጽሞ አልስማማም» (1) በሚሉት የሰንጠረዥ ሳጥኖች ትይዩ የ«X» ምልክት በማድረግ እንድትሞሉ ትጠየቃላችሁ። የእናንተ ምላሽ ትክክለኛ መሆን ጥናቱን በተሳካ ሁኔታ ለማጠናቀቅ የሚኖረው አስተዋጽኦ ወሳኝ ስለሆነ በጥንቃቄ እንድትሞሉ እየጠየኩ፤ ለምታደርጉልኝ ቀና ድጋፍ ልባዊ ምስጋናዬን አስቀድሜ አቀርባለሁ።

መጠይቁ የተሞላበት ወቅት ሀ) ቅድመ-ትምህርት..... ለ) ድህረ-ትምህርት.....

ተ. ቁ	ጥያቄ	የምላሽ አሰጣጥ አማራጮች				
		ሙሉ በሙሉ እስማማለሁ	እስማማለሁ	አቋም አልያዝኩም	አልስማማም	ፈጽሞ አልስማማም
	ስለ ተግባር አጠቃላይ ግንዛቤ					
1	የምንማረው የመጻፍ ትምህርት ከሰዎች ይልቅ በጽሁፍ ይዘት ላይ ያተኮረ ነው።					

2	የመጻፍ ክሂል ስንግር አውድ ላይ ተመስርተን በአማርኛ ቋንቋ ልዩ ልዩ ሀሳቦችን የማፍለቅ እድል ይመቻችልናል።					
3	የምንማረው የመጻፍ ትምህርት በአብዛኛው ፍላጎታችንንና ልምዳችንን መሰረት አድርጎ በተግባር ይቀርባል።					
4	የመጻፍ ክሂል ትምህርትን ሂደታዊ በሆነ የተግባር አቀራረብ እንማራለን።					
5	በክፍል ውስጥ የሚቀርብልን የመጻፍ ትምህርት በእርስ በርስ ተግባራትና ተራክቦ ላይ ያተኮረ ነው።					
6	የመጻፍ ክሂልን ስንግር ሌሎች የቋንቋ ክሂሎች (ማዳመጥ፣ ማንበብ፣ መናገር) ተቀናጅተው ይቀርባሉ።					
7	የሚቀርቡልን የመጻፍ ተግባራት ከትምህርት ቤት ውጪ ላሉ ማህበራዊ ተግባራት የሚጠቅሙን ናቸው።					
8	በመጻፍ ጊዜ ከይዘቱ አቅርቦት ጀምሮ እስከ አፍልቆት (ሐሳብ አመንጭቶ መጻፍ ድረስ) ባለው ሂደት ለቋንቋው ልዩ ልዩ መዋቅሮች ትኩረት ተሰጥቶ በተግባር እንማራለን።					
9	የመጻፍ ትምህርት ስንግር መምህራችን በፍላጎታችን ላይ የተመሰረተ ይዘት መርጠው ከማቅረብ በቀር ትምህርቱን ራሳቸው አያቀርቡም።					
10	በቡድን ተግባራት መምህራችን የተለያዩ ተግባራትን ሚና እየተለዋወጥን እና የገሃዱ አለም ግንኙነትን እያስመሰልን የተግባር ድርሻችንን እንድወጣ ያበረታቱናል።					
ለ) ተራክቦአዊ ተግባራት						
11	አንቀጽ የመጻፍ ችሎታዬን ለማዳበር ከጓደኞቼ ጋር በመተባበር በጥንድ ወይም በቡድን እለማመዳለሁ።					
12	አንቀጽ በመጻፍ ሂደት ከሌሎች የክፍሉ ተማሪዎች ጋር ትብብር ፈጥረን ሀሳብ እየተለዋወጥን የተሰጠንን ተግባር እናከናውናለን።					

13	የሚቀርቡልን የመጻፍ ትምህርቶች በተግባራት ላይ የሚያተኩሩና በአማርኛ ቋንቋ ከክፍል ውጪ ብቁ ተራክቦ (ለምሳሌ፡- ደብዳቤ መጻፍ) እንድናደርግ በሚረዱ ክንውኖች የተደገፉ ናቸው፡፡					
14	ስለምንጽፈው ጽሁፍ ይዘት በቡድን እንድናቅድ፣ ሐሳብ እንድናዋጣ፣ አስተዋጽኦ እንድንነድፍ፣ መረጃ እንድንለዋወጥና መልሱን እንድናረቅ እንታዘዛለን፡፡					
15	በመጻፍ ክህሎት መማሪያ ክፍል መምህራችን የግል አስተያየት የሚሹ ተግባራት በማቅረብ የግል አስተያየታችንን እንድናቀርብ ያበረታቱናል፡፡					
16	የአማርኛ መምህራችን በክፍል ውስጥ ተቆራርጠው የቀረቡ ታሪኮች ወደ አንድ ወጥ ታሪክ እንድናመጣ ያደርጋሉ፡፡					
	ሐ) ተቀባይነት ያለው ውጤት የማቅረብ ክንውኖች					
17	በክፍል ውስጥ የሚቀርበው የኃይለ ቃልና ዝርዝር አጠቃቀም ተግባራዊ ትምህርት በጽሁፌ ውስጥ የኃይለ ቃል አጠቃቀምንና ዝርዝር ሀሳቦችን በግልጽ ለማሳየት የሚያስችሉኝን ስልቶች እንድጠቀም ረድቶኛል፡፡					
18	የአንቀጽ ጽሁፌን በመግቢያ፣ ሁተታና መደምደሚያ በተገቢው ሁኔታ የመደገፍን አቅጣጫ እከተላለሁ፡፡					
19	በጽሁፌ ውስጥ የአንቀጽ አንድነትን ለመጠበቅና አያያዥ ቃላትን በትክክለኛ ቦታቸው ለመጠቀም ትኩረት እሰጣለሁ፡፡					
20	ሰዋሰውን፣ ቃላትንና ስርአተ ነጥቦችን በአንቀጽ ውስጥ በተገቢ ሁኔታ ለማስገባት ጥረት አደርጋለሁ፡፡					

(ከአማራ (2010) በከፊል ለዚህ ጥናት እንዲስማማ ተሻሽሎ የቀረበ)

ቅጽ ለ

የአንቀጽ መጻፍ ፈተና

መመሪያ፡- የአንቀጽ አጻጻፍ ስርአቶችንና ህግጋትን በመጠበቅ «ትምህርት ቤቱ» በሚል ርዕስ ላይ በመመርኮዝ ከ100 ቃላት ባልበለጠ አንድ አንቀጽ ጽፋችሁ አቅርቡ። በምትጽፉት አንቀጽ ውስጥ፡-

1. የኃይለ ቃል አጠቃቀም፣ (2 ማርክ)
2. ለመጻፍ የተፈለገውን ርዕስ ጉዳይ ጠንቅቆ ማወቅ፣ (2 ማርክ)
3. በመግቢያ፣ ሀተታና መደምደሚያ በተገቢው ሁኔታ መደገፍ፣ (2 ማርክ)
4. የአንቀጽ አንድነትን መጠበቅ፣ (2 ማርክ)
5. የአንቀጽ ተያያዥነት መጠበቅ፣ (2 ማርክ)
6. አያያዥ ቃላትን በትክክለኛ ቦታቸው መጠቀም፣ (2 ማርክ)
7. ስርአተ ነጥቦችን በአንቀጽ ውስጥ በተገቢ ሁኔታ ማስገባት፣ (2 ማርክ)
8. የሰዋሰው ህግጋትን ማክበር፣ (2 ማርክ)
9. የቃላትን ትክክለኛ ጠቀሜታ ማወቅ፣ (2 ማርክ)
10. ከፊደላትና ቃላት ግድፈት የጸዳና ስርዝ ድልዝ የሌለበት ጽሁፍ ማቅረብ (2 ማርክ)
እንደሚይዙ ማወቅ ይኖርባችኋል።

ቅጽ ሐ

ቅድመ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፊትና የማርክ ማቅረቢያ ሰንጠረዥ

የፊትና ጊዜ:- ቅድመ-ትምህርት

ቡድን:- የቁጥጥር ቡድን

የተፈታኝ ኮድ	አራሚ ቁጥር 1 (ከ20)	አራሚ ቁጥር 2 (ከ20)	አራሚ ቁጥር 3 (ከ20)	አማካይ ውጤት (ከ20)
1	9	9	10	9.33
2	12	10	11	11.0
3	7	8	9	8.0
4	10	9	8	9.0
5	8	7	8	7.67
6	7	6	6	6.33
7	7	8	8	7.67
8	6	6	6	6.0
9	9	10	10	9.67
10	7	8	8	7.67
11	8	8	7	7.67
12	8	8	9	8.33
13	9	8	8	8.33
14	8	10	9	9.0
15	6	6	6	6.0
16	10	9	10	9.67
17	12	12	10	11.33
18	9	10	11	10.0
19	7	7	8	7.33
20	8	8	9	8.33
21	8	10	10	9.33
22	8	9	7	8.0
23	7	9	7	7.67
24	12	11	10	11.0
25	6	8	6	6.67
26	9	8	10	9.0
27	7	7	6	6.67
28	6	7	8	8.0
29	9	9	8	8.67
30	7	8	8	7.67
31	6	7	8	7.0
32	7	8	8	7.67
33	5	6	6	5.67
34	9	10	8	9.0
35	8	9	8	8.33

36	6	8	7	7.0
37	12	10	11	11.0
38	7	8	9	8.0
39	10	10	10	10.0
40	8	7	7	7.33
41	9	8	8	8.33
42	8	9	10	9.0
43	8	8	8	8.0
44	11	12	11	11.33
45	10	11	9	10.0
46	7	8	8	7.67
47	8	9	8	8.33
48	9	10	9	9.33
49	10	11	10	10.33
50	8	10	9	9.0

የፈተና ጊዜ:- ቅድመ-ትምህርት

ቡድን:- የሙከራ ቡድን

የተፈታኝ ኮድ	አራሚ ቁጥር 1 (ከ20)	አራሚ ቁጥር 2 (ከ20)	አራሚ ቁጥር 3 (ከ20)	አማካይ ሙሴት (ከ20)
1	10	11	10	10.33
2	9	10	9	9.33
3	10	12	12	10.67
4	7	8	7	7.33
5	10	9	9	9.33
6	9	8	9	7.67
7	10	9	10	9.67
8	11	10	11	10.67
9	10	11	10	10.33
10	10	10	10	10.0
11	7	8	7	7.33
12	12	10	11	11.0
13	7	8	9	8.0
14	6	8	7	7.0
15	8	7	7	7.33
16	10	8	10	9.33
17	7	8	8	7.67
18	6	7	6	6.33
19	9	10	8	9.0
20	6	8	7	7.0
21	9	10	10	9.67

22	8	9	7	8.0
23	12	11	11	11.33
24	7	7	7	7
25	7	8	7	7.33
26	9	8	10	9.0
27	8	7	8	7.67
28	6	7	8	7.0
29	9	9	8	8.67
30	8	8	6	7.33
31	8	6	7	7.0
32	7	8	8	7.67
33	9	8	8	8.33
34	8	10	9	9.0
35	6	6	6	6.0
36	10	9	9	9.33
37	12	12	11	11.67
38	9	10	11	10.0
39	7	7	8	7.67
40	8	8	9	8.33
41	6	7	7	6.67
42	8	8	8	8.0
43	7	7	6	6.67
44	6	8	7	7.0
45	8	7	8	7.67
46	10	11	10	10.33
47	7	7	8	7.33
48	7	8	7	7.33
49	10	10	11	10.33
50	9	9	10	9.33

ድሀረ-ትምህርት አንቀጽ የመጻፍ ፈተና የማርክ ማቅረቢያ ሰንጠረዥ

የፈተና ጊዜ:- ድሀረ-ትምህርት

ቡድን:- የቁጥጥር ቡድን

የተፈታኝ ኮድ	አራሚ ቁጥር 1 (h20)	አራሚ ቁጥር 2 (h20)	አራሚ ቁጥር 3 (h20)	አማካይ ውጤት (h20)
1	10	10	10	10.0
2	12	11	12	11.67
3	8	9	10	9.0
4	12	8	10	10.0
5	8	7	8	7.67
6	10	8	10	9.33
7	7	8	8	7.67
8	10	6	10	8.67
9	8	12	8	9.33
10	7	8	8	7.67
11	8	6	6	6.67
12	13	12	12	12.33
13	9	8	8	8.33
14	10	10	9	9.67
15	6	6	7	6.33
16	10	10	10	10.0
17	12	12	12	12.0
18	9	10	11	10.0
19	8	7	8	7.67
20	9	8	9	8.67
21	9	10	10	9.67
22	8	9	8	8.33
23	8	9	8	8.33
24	11	11	11	11.0
25	7	8	7	7.33
26	9	10	8	9.0
27	6	6	8	6.67
28	8	6	8	7.33
29	10	9	8	9.0
30	6	8	6	6.67
31	10	10	12	10.67
32	8	8	8	8.0
33	10	8	10	9.33
34	8	10	10	9.33
35	8	8	10	8.67
36	7	8	7	7.33
37	10	10	8	9.33

38	8	9	8	8.33
39	10	10	10	10.0
40	10	8	8	8.67
41	9	8	9	8.67
42	8	9	10	9.0
43	8	8	8	8.0
44	10	10	10	10.0
45	11	12	11	11.33
46	8	8	6	8.0
47	10	10	11	10.33
48	11	10	9	10.0
49	12	12	10	11.33
50	8	10	9	9.0

የፈተና ጊዜ:- ድህረ-ትምህርት

ቡድን:- የሙከራ ቡድን

የተፈታኝ ኮድ	አራሚ ቁጥር 1 (h20)	አራሚ ቁጥር 2 (h20)	አራሚ ቁጥር 3 (h20)	አማካይ ሙጢት (h20)
1	18	16	14	16.0
2	14	14	14	14.0
3	15	15	16	15.3
4	9	8	8	8.33
5	14	10	12	12.0
6	12	14	10	12.0
7	14	13	15	14.0
8	18	16	18	17.33
9	16	18	16	16.67
10	18	16	14	16.0
11	12	10	12	11.33
12	13	12	14	13.0
13	14	12	12	12.67
14	12	12	12	12.0
15	8	9	8	8.33
16	12	12	13	12.33
17	8	9	8	8.33
18	7	8	7	7.33
19	10	10	10	10.0
20	8	9	10	9.67
21	10	10	11	10.33
22	14	16	14	14.0

23	18	16	14	16.0
24	12	12	12	12.0
25	14	10	12	12.0
26	10	8	10	9.33
27	12	12	10	11.33
28	14	8	10	10.67
29	9	9	10	9.33
30	9	9	8	8.67
31	16	12	14	14.0
32	8	8	8	8.0
33	14	12	12	12.67
34	9	10	9	9.33
35	12	12	10	11.33
36	7	7	8	7.33
37	12	12	10	11.33
38	16	14	14	14.6
39	12	10	12	11.33
40	8	8	9	8.33
41	8	7	7	7.33
42	10	10	10	10.0
43	8	9	8	8.33
44	14	14	12	13.33
45	6	8	6	6.67
46	16	14	16	15.33
47	8	8	9	8.33
48	9	9	8	8.67
49	14	12	10	12.0
50	10	10	12	10.67

ቅጽ ሠ

የማስተማሪያ ጽሑፎች አቀራረብ እና ግብአቶች

ለዚህ ጥናት ሥራ ላይ የዋለውን የማስተማሪያ ይዘት ለማዘጋጀት በቅድሚያ በዘጠነኛ ክፍል መማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የቀረቡትን የመጻፍ ተግባራት ታይተዋል። በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ አንዳንዶቹ የመጻፍ መልመጃዎች በጥያቄ መልክ የሰፈሩ ናቸው። አንዳንዶቹ ደግሞ ስለርዕስ ጉዳዩ የሚያብራሩ ጽሑፍን ይዘው ከምሳሌ ጋር ተቀናጅተው ቀርበዋል። አጥኚዎ የመማሪያ መጽሐፉን አዘገጃጀት ተከትላ ለመከራ ቡድኑ የመማሪያ ግብአቶችን ለማዘጋጀት ጥራላች።

1. የመጻፍ ክሂልን በተግባር ማስተማር ማለት ምን ማለት ነው?

ተግባር የሚለውን ቃል በቋንቋ ትምህርትም ሆነ ከቋንቋ ትምህርት ውጪ መጠቀም የተለመደ ተግባር ነው። በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ተግባር የሚለው ዕሳቤ ከቋንቋው መዋቅር ይልቅ ይዘት /ፍቺ/ ላይ ትኩረት የሚያደርግ እንደሆነ ምሁራን የሚስማሙበት መሰረታዊ ጉዳይ ነው። ተግባር በክፍል ውስጥ የሚከናወን ሂደታዊ የመማር ክንዋኔዎችን የሚመለከት ሲሆን፣ ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ የሚቀርብላቸውን ትዕዛዛት እንዲረዱ፣ እንዲተገብሩ እና የተግባቦት ሂደትን እንዲያከናውኑ የሚያስችል ነው Ellis (2003:34)። ከዚህ ጋር በተያያዘ ተግባር፣ በፍቺ፣ በክንውን፣ በእውናዊው ዓለም እና ከተማሪዎቹ ሊጠበቅ በሚችል ውጤት ላይ ትኩረቱን ያደረገ ነው። ከዚህም መረዳት የሚቻለው የመጀመሪያው ፍቺ ቅድሚያ ሊሰጠው እንደሚገባ፣ ሁለተኛው ደግሞ ተግባራቱ ከዕውናዊው ዓለም ጋር የተቆራኙ መሆን እንደሚኖርባቸው፣ እንዲሁም የተግባራቱ ውጤታማነት የሚመዘነው ደግሞ በተማሪዎቹ ላይ ከሚያመጣው ውጤት በመነሳት እንደሆነ እንገነዘባለን።

በአጠቃላይ ከላይ ከቀረበው ትርጓሜ እንደምንረዳው ተግባር ከቅርጽ ይልቅ፣ ፍቺ ላይ የሚያተኩር፣ በመማር ማስተማሩ ሂደት በታላሚው ቋንቋ ማህበረሰብ ውስጥ ያሉ አውዶች

ላይ ተመስርቶ፤ ተግባቦታዊ በሆነ መልኩ የትምህርቱ ሂደት እንዲከናወን የሚያስችል የመማር ማስተማር ክንዎኔ መሆኑን ነው። በተግባር ተኮር የማስተማሪያ አውድ የመጻፍ ክሂደትን የሚማሩት የሙከራ ቡድኑ ተጠኚዎች ይህን ግንዛቤ እንዲያውቁ ይደረጋል።

2 ተግባር ከመልመጃ ጋር ያለው አንድነት እና ልዩነት

ተግባር እና መልመጃ የሚሉትን ጽንሰ ሀሳቦች ለአንድ ዓይነት እሳቤ እየቀያየሩ መጠቀም የተለመደ ነው። ነገር ግን የተለያዩ ምሁራን በሁለቱ ጽንሰ ሀሳቦች መካከል የፍቺ ልዩነት እንዳለ ለማሳየት ችለዋል። አማረ (2010) Ellis (2003:35)ን በመጥቀስ እንደሚያስረዱት በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ተግባር ቅድሚያ የሚሰጠው ለፍቺ ሲሆን፤ መልመጃ ደግሞ መዋቅራዊ በሆኑ ሂደቶች ላይ ትኩረቱን ያደረገ ነው። መልመጃ የተማሪዎችን የስነልሰን ደረጃ ለማሻሻል የሚያስችል ሲሆን፤ ተግባቦታዊ ችሎታ ለማሳደግ እንደመነሻ ሊሆን የሚችል ነው።

በአጠቃላይ ተግባር እና መልመጃ በቋንቋ ትምህርት ውስጥ መቅረብ ይኖርባቸዋል። ሆኖም መልመጃ ትኩረቱ በቋንቋው መዋቅር ላይ እንደመሆኑ መጠን ለትምህርቱ ሂደት እንደደጋፊ ሆኖ መቅረብ ይኖርበታል። ተግባር ግን ተማሪዎቹ ቋንቋውን ተግባቦታዊ ሂደትን በተከተለ መልኩ እንዲማሩ የሚያስችላቸው ብሎም ሂደታዊ በሆነ መልኩ የሰዋሰው ዕውቀትን እንዲገነዘቡ የሚያስችል በመሆኑ በስፋት ሊቀርብ ይገባል። ተግባር እና መልመጃ በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ሲቀርቡ የተለያዩ ትርጓሜ ቢኖራቸውም ሁለቱም የቋንቋ ትምህርትን ለማሻሻል የሚከናወኑ መሆናቸው ከዚህ አኳያ ተመሳሳይነት ይስተዋልባቸዋል። ከላይ ተግባር እና መልመጃን በተመለከተ የቀረቡትን ብያኔዎች በምሳሌ ደረጃ ምን እንደሚመስል እንመልከት።

ተግባር:- ተማሪዎች፣ በአካባቢያችሁ የቆሻሻ አወጋገድ ሥርዓት ምን እንደሚመስል የሚመለከታቸውን በማነጋገር ማስታወሻ ያዙና በራሳችሁ አባባል ጽፋችሁ ለመምህራችሁ አቅርቡ።

መልመጃ:- ሰበረ ብለን ሰበራ ካልን፤

አሰሰ ብለን _____ እንላለን።

ከፍ ሲል ከቀረበው የተግባር እና መልመጃ ምሳሌዎች እንደምንመለከተው ተግባር ስፋትና ጥልቀት ባለው ክንዋኔ ላይ የሚመሰረት፣ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ብቻ ተወስነው በሚያካሂዷቸው ትምህርታዊ ድርጊቶች ላይ ብቻ ሳይሆን ከመማሪያ ክፍል ውጪም መረጃዎችን የማሰብና የተሰጣቸውን ተግባር ለመፈጸም ተሳትፎና ኃላፊነት እንዲኖራቸው የሚያደርግ፣ የተማሪዎቹን ልምዶችና አስተያየቶች የሚጋብዝ፣ በግል ክንዋኔ እና የአፈጻጸም ውጤት ላይ ከመመርኮዝ ይልቅ ተባብሮና ተደጋግፎ የመማር ሂደትና የትምህርት ይዘት ላይ ሰፊ አጽንኦት የሚያደርጉ መስተጋብራዊ ክንዋኔዎች ላይ አጽንኦት የሚያደርግ ነው። በአንጻሩ መልመጃ በጣም አጭር፣ የቀረበውን ጥያቄ ለመመለስ በሚያስችል የግል አስተሳሰብና ክንዋኔ ላይ ተመስርቶ የሚቀርብ ስራ ሲሆን ትክክል ወይም ስህተት የሚል አንድ የተቆረጠ ግብረ-መልስ ላይ የሚያደርስም ነው። በተግባር ተኮር የማስተማሪያ አውድ የመጻፍ ክህሎትን የሚማሩት የሙከራ ቡድኑ ተጠኝዎች ከእነዚህ ልዩነቶች ጋር እንዲተዋወቁ ይደረጋሉ።

3. የአንቀጽ ምንነትና አላባውያን

በዘጠነኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ስለ አንቀጽ ምንነትና የአንቀጽ አላባዎች የቀረቡ ዝርዝር ሀሳቦች ይቀርባሉ። ስለ አንቀጽ የሚከተሉትን ሀሳቦች በትኩረት ይማራሉ።

- የአንቀጽ ኃይለ ቃል፣
- የአንቀጽ ኃይለ ቃል መገኛ ስፍራዎች፣
- የአንቀጽ ዋናና ዝርዝር ሀሳቦች አደረጃጀት፣
- የአንቀጽ አንድነት፣
- የአንቀጽ ተያያዥነት፣
- የስርአተ ነጥቦች አጠቃቀም

4 የቋንቋ ትምህርት ተግባራት ይዘቶች ዓይነቶች

የተለያዩ ምሁራን በቋንቋ ትምህርት ውስጥ የሚከናወኑ ተግባራትን በተለያዩ መልክ ከፋፍለው ያስቀምጧቸዋል። ይህ ጥናት የሚከተለው በአማራ (2010) የቀረበው የWillis (1996) ሞዴልን እንደመሆኑ መጠን በሞዴሉ ውስጥ የተነሱ ተግባራት ላይ ትኩረት

የሚደረግ ይሆናል። በዚህም መሰረት አጥኚዎ በሞዴሉ ውስጥ የተነሱ የተግባራት ዓይነቶችን ከነምሳሌዎቻቸው ከዚህ በታች እንደሚከተለው ለማቅረብ ሞክራለች። በዋንኛነትም ለእያንዳንዱ ተግባር ማሳያ ሊሆኑ የሚችሉ አይነተኛ ምሳሌዎችን ከአንቀጽ መጻፍ ጋር አያይዞ የሙከራ ቡድኑን ተጠኝዎች ማለማመድ የዚህ ጥናት አጽንኦት ነው።

መዘርዘር (Listing):- ይህ የተግባር ዓይነት ተማሪዎች ልዩ ልዩ መሰረታዊ ጉዳዮች ላይ ተመስርተው እንዲዘረዝሩ የሚያደርግ ሲሆን የማስታወስ እና የግንዛቤ ችሎታቸውን ለማሻሻል አስተዋጽኦ እንዳለው ይታመናል። የሰዎችንና የቦታዎችን ስም መጥቀስ እንዲሁም በዕለት ተዕለት ህይወትን የሚከናወኑ ተግባራትን መዘርዘር መቻል ለዚህ ተግባር ማሳያ ሊሆን የሚችል ነው።

ክንውን:- ተማሪዎች ከተነበበላቸው ወይም ካዳመጡት መረጃ ተነስተው ዝርዝር መሰረታዊ ጉዳዮችን አውጥተው እንዲጽፉ ማድረግ ይህን የተግባር አይነት የሚመለከት ነው። (ከመማሪያ መጽሐፋቸው እና ከሌላ ምንጭ ለተማሪዎቹ የሚመጥን የሚነበብ ጽሁፍ ወይም መምህርቷ ስታነብ የሚያዳምጡትና ለመዘርዘር ተግባር ተስማሚ የሆኑ ጽሁፎች ይህን ክንውን ለመደገፍ ይቀርባሉ።

ቅደም ተከተል ማስያዝ (Ordering):- ቅደም ተከተል ማስያዝ ስሙ እንደሚያመለክተው ተማሪዎች ከቀረበላቸው ተግባር ተነስተው ቅደም ተከተልን የሚያስተካክሉበት ነው። የሙከራ ቡድኑ ተማሪዎች በአንቀጽ መጻፍ ላይ ባተኮረ መልኩ ሂደት ላይ ያተኮሩ ክንውኖችን ወይም ድርጊቶችን ያካተተ አጭር አንቀጽ መጻፍ ይለማመዳሉ።

ክንውን:- ስለሻይ ወይም ቡና አፈላል፣ ስለወጥ አሠራር፣ ስለ ልብስ አስተጣጠብ፣ ወዘተ መከናወን ያለባቸውን ተግባራት በቅደም ተከተል እንዲያስቀምጡ ይደረጋል።

ተዘበራርቀው የቀረቡ ቃላትን ቅደም ተከተል ማስያዝ
ቀጥሎ በጥንድ በጥንድ ሆናችሁ ተዘበራርቀው የቀረቡትን ቃላት ቅደም ተከተል በማስተካከል መዋቅራቸውን የጠበቁና ትርጉም ያላቸው አረፍተነገሮችን መስርቱ። የመሰረታችኋቸውን አረፍተነገሮች ከሌሎች ጥንዶች ጋር አመሳክሩ።

- 1. መካከል/ ትጠቀሳለች/ ሀብቶች/ በዋንኛነት/ ከተፈጥሯዊ/ መሬት/

2. ሀብት/ ያስፈልጋል/ በአጠቃላይ/ ምጣኔ/ እንዲኖር/ እድገት/ ሀብታዊ/
3. እየመነጠፍና/ ሰዎች/ ያስከትላሉ/ እየጨፈጨፉ/ ሰዎች/ ደኖችን/ መራቆትን/ የአካባቢ/
4. የህዝብ/ በልማት/ ከፍተኛ/ ውስጥ/ ቁጥር/ አለው/ ሚና/

ተዘበራርቀው የቀረቡ አረፍተነገሮችን ቅደም ተከተል ማስያዝ

በተነጣጠለ ሁኔታ የሚገኙ መረጃዎችን በመገጣጠም ወደ እንደ የተሟላ አንቀጽ በማምጣት፣ በተገቢ ኃይል ቃል፣ የአንቀጽ አንድነትና ተያያዥነት የተሟላ አንቀጽ የማቅረብ ልምምድ የማካሄድ ተግባር ያከናውናሉ። ለምሳሌ የሚከተለው «የሞት ምጣኔ» በሚል ርእስ የቀረበ ሀሳብ ተዘበራርቆ ተሰጥቷቸው አስተካክለው አንድ አንቀጽ እንዲያደርጉት ይታዘዛሉ። አያያዥ ቃላትን በተገቢ ቦታቸው እንዲጠቀሙም ይመከራሉ። ተዘበራርቆ የሚቀርብላቸው ጽሁፍ የሚከተለውን ይመስላል፡-

- በአጠቃላይ በጦርነት ቀጣና ውስጥ የሚገኙ ህዝቦች ሞትና ፍልሰት ያጋጥማቸዋል።
- ሞት በተለያዩ ምክንያቶች ይከሰታል።
- ፍልሰት ሌላው የሞት ምክንያት ነው።
- በተለይ ሕጻናትና ሴቶች ግንባር ቀደም ተጠቂ በመሆናቸው አካባቢያቸውን ትተው ይሰደዳሉ።
- በሄዱበት አካባቢም የጤና፣ የምግብና የውሃ አቅርቦት በተሟላ መልኩ ስለማያገኙ ለሰሸታና ለሞት ይዳረጋሉ።
- ጦርነት የአገርን ሰላም በማደፍረስ ሰዎችን ከቤት ንረታቸው ያፈናቅላል፤ ህይወትን ያሳጣል።
- ከምክንያቶቹ መካከል ጦርነትና ፍልሰትን ለአብነት መጥቀስ ይቻላል።
- የሞት ምጣኔ የሞት መከሰትን የሚያሳይና የህዝብ ቁጥር እድገትን የሚወስን የስነህዝብ ጽንሰሀሳብ ነው።

የሞት ምጣኔ (ተስተካከሎ በአንቀጽ የሚጻፍ)

1. የሞት ምጣኔ የሞት መከሰትን የሚያሳይና የህዝብ ቁጥር እድገትን የሚወስን የስነሕዝብ ጽንሰሀሳብ ነው።
  2. ሞት በተለያዩ ምክንያቶች ይከሰታል።
  3. ከምክንያቶቹ መካከል ጦርነትና ፍልሰትን ለአብነት መጥቀስ ይቻላል።
  4. ጦርነት የአገርን ሰላም በማደፍረስ ሰዎችን ከቤት ንረታቸው ያፈናቅላል፤ ህይወትን ያሳጣል።
  5. በተለይ ሕጻናትና ሴቶች ግንባር ቀደም ተጠቂ በመሆናቸው አካባቢያቸውን ትተው ይሰደዳሉ።
  6. በሄዱበት አካባቢም የጤና፣ የምግብና የውሃ አቅርቦት በተሟላ መልኩ ስለማያገኙ ለበሽታና ለሞት ይዳረጋሉ።
  7. ፍልሰት ሌላው የሞት ምክንያት ነው።
  8. በአጠቃላይ በጦርነት ቀጣና ውስጥ የሚገኙ ህዝቦች ሞትና ፍልሰት ያጋጥማቸዋል።
- ከፍ ሲል ከቀረበው ተግባር ጋር በማያያዝ በሰዋሰዋዊ ክንዋኔ መጠይቃዊ ቃላትን በመጠቀም አረፍተ ነገሮችን መመስረት /መጻፍ/ ይለማመዳሉ።

ምሳሌ፡- «ሴቶች ግንባር ቀደም የጦርነት ተጠቂዎች ናቸው።» የሚለውን የተዛቡ አረፍተኛነገሮችን በማስተካከል ውስጥ የተካተተ አረፍተኛነገር ነጥሎ በመውሰድ፡-

1. ግንባር ቀደም የጦርነት ተጠቂዎች እነማን ናቸው?
2. ሴቶች እንዴት ግንባር ቀደም የጦርነት ተጠቂ ሆኑ?
3. ሴቶች ለምን ግንባር ቀደም የጦርነት ተጠቂ ሆኑ?
4. ሴቶች ግንባር ቀደም የጦርነት ተጠቂ የሆኑት በምንድነው?

የሚሉ የመወያያ ጥያቄዎችን ተማሪዎቹ ራሳቸው እንዲያመነጩ፤ ራሳቸው እንዲወያዩባቸው፤ እንዲከራከሩባቸውና መልስ እንዲሰጡባቸው ይበረታታሉ።

ማወዳደር (Comparing)፡- ይህ የተግባር ዓይነት ተማሪዎች የተለያዩ አውዶች ቀርቦላቸው አንዱን ካንዱ ጋር እንዲያመሳስሉ የሚጠይቅ ነው። ለምሳሌ ተማሪዎች ስማቸው ስላልተጠቀሰ ስለታወቁ ሰዎች ጽሑፍ ቀርቦላቸው ከቀረቡ ምስሎች ውስጥ ተስማሚ ነው የሚሉትን እንዲያዛምዱ በማድረግ ተግባሩ ይከናወናል። ወይም ተመሳሳይ ታሪኮች ላይ ያተኮሩ ልዩ ልዩ ጽሑፎችን ለተማሪዎቹ ከቀረቡ በኋላ አንድነታቸውን እና ልዩነታቸውን

እንዲያውጡ በማስቻል የተግባር ሂደቱ ይፈጸማል። በተጨማሪም ሁለት እና ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎችን ወይም ክስተቶችን እንዲያወዳድሩ በማድረግ የትምህርቱ ሂደት ይተገበራል።

ክንውን፦ በቤተሰብ ውስጥ የአባትና የእናት ሚናዎችን አወዳድሩ። ለገበሬ በጣም ጠቃሚው የቤት እንስሳ ላም ናት ወይስ በሬ ነው? በትምህርት ቤት የሥርአተ ጾታ ትምህርት ቢቀርብ ይመረጣል ወይስ ባይቀርብ? ሀሳብ ለሀሳብ ተለዋውጠው፣ ተከራክረውና በተማመኑባቸው ዋና ዋና ነጥቦች ላይ አጭር አስተዋጽኦ ነድፈው አንቀጽ እንዲጽፉ ይደረጋል።

ለምሳሌ፦ ቀጥሎ «የህዝብ ቁጥር እድገት ልማትን ያፋጥናል ወይስ ያንትታል?» በሚል ርእስ በሁለት ጎራ የተከፈሉ አስተሳሰቦች ቀርበዋል።

- በአዎንታዊ ጎራ በቀረቡት ሀሳቦች ላይ በቡድን በቡድን ሆናችሁ ተወያዩ።
- በአሉታዊ ጎራ በቀረቡት ሀሳቦች ላይ በቡድን በቡድን ሆናችሁ ተወያዩ።
- የራሳችሁን የቡድን ሀሳቦች በመጨመር አሉታዊና አዎንታዊ አስተሳሰቦቹን አስፋፉ።
- የአንቀጽ አጻጻፍ ህግጋትን ተከትላችሁ በአሉታዊ ጎራ በቀረቡት ሀሳቦች በመደገፍ አንድ አንቀጽ ጻፉ።
- የአንቀጽ አጻጻፍ ህግጋትን ተከትላችሁ በአዎንታዊ ጎራ በቀረቡት ሀሳቦች በመደገፍ አንድ አንቀጽ ጻፉ።

የህዝብ ቁጥር እድገት ልማትን ያፋጥናል ወይስ ያንትታል?

አሉታዊ አስተሳሰቦች		አዎንታዊ አስተሳሰቦች
ፈጣን የህዝብ ቁጥር እድገት በምጣኔ ሀብት እድገት ላይ አሉታዊ ተጽእኖ አለው።		የህዝብ ቁጥር እድገት ለምጣኔ ሀብታዊ እድገት ጠቃሚ ነው።
ማህበራዊና ምጣኔሀብታዊ ችግር		የእውቀት አማራጮች እንዲስፋፉ

ያስከትላል።

በምግብ አቅርቦትና በተፈጥሮ ሀብቶች ላይ ጫና በመፍጠር ረገብና ድህነት ያስፋፋል።

ለስራ ኃይሉ የሚበቃ በቂ የስራ እድል መፍጠር አዳጋች ይሆናል።

የህዝብ ቁጥር እድገትን መወሰን አማራጭ የሌለው መፍትሄ ነው።

በማድረግ እድገትን ያፋጥናል።

የአገር ሀብትን ጠቃሚ በሆነ መልክ ይለውጣል።

ብዙ አምራች ኃይል እንዲኖር ያደርጋል።

ለምጣኔሀብታዊ እድገት ወሳኝ ሕዝብ ነው።

ችግር ፈቺ ተግባራት (Problem solving Tasks):- በምንኖርበት አለም የተለያዩ ተፈጥሯዊና ሰው ሰራሽ ችግሮች እንደሚከሰቱ ሁሉ ለችግሮቹ መፍትሄ ሊሆኑ የሚችሉ መሰረታዊ ጉዳዮች በተለያዩ ሰዎች ይቀርባሉ። ከዚህ አኳያ ተማሪዎች በመኖሪያ አካባቢያቸው ከሚፈጠሩ ቀላል ችግሮች ተነስተው መፍትሄ የሚሉትን ችግር ፈቺ ተግባራትን መወያየት፣ መተማመን፣ አሳጥረው ማስታወሻ መውሰድና ይህንኑ በአንቀጽ መጻፍ ይለማመዳሉ። ስለሆነም ይህ የተግባር ዓይነት ችግሮችን የመፍታት፣ ውሳኔ የማስተላለፍ ወዘተ... ተግባርን ሲያከናውኑ የሚተኮርበትን የቋንቋ ክህሎት እያሻሻሉ እንዲሄዱ አስተዋጽኦ ያደርግላቸዋል። ከዚህም በተጨማሪ ለተማሪዎች ጅምር ታሪኮችን ሰጥቶ እንዲያሟሉ ማድረግ ይህን የተግባር ዓይነት የሚመለከት ነው።

ክንውን:- በጅምር ዞን ሲገጥሙ ወረዳ በሮቤ አነስተኛ የገጠር ከተማ ነዋሪዎችን ያሳተፈ አንድ የማህበረሰብ ውይይት እየተካሄደ ነው። የማህበረሰብ ውይይቱ የከተማዋ ነዋሪዎች ቁልፍ የሆኑ የመሰረተ ልማት ችግሮች በመለየት አንገብጋቢ የሆነውን ዋና ችግር ማቃለል ላይ ያተኮረ ነው። አንተ/ቺ የሮቤ አነስተኛ የገጠር ከተማ ነዋሪና የማህበረሰብ ውይይቱ ተሳታፊ ብትሆን/ኚ/ በቅድሚያ መቃለል አለበት የምትለውን/ዬውን/ ችግር በተመለከተ ሀሳብ ስጥ/ጩ። ብዙዎች የተስማሙበትን ችግር በተመለከተ በአንድ አጭር አንቀጽ አስተያየት ጻፍ/ፊ/።

ልምድ መለዋወጥ (Sharing Experience):- ይህ ተግባር ዓይነት ተማሪዎች እርስበርሳቸው ልዩ ልዩ ልምዶችን እንዲለዋወጡ የሚያስችል በመሆኑም በዚህ ተግባር ተማሪዎቹ ከተለያዩ ሁኔታዎች በመነሳት በቡድን የተለያዩ ልምዶችን እንዲለዋወጡ የሚደረግበት ነው። ተግባሩም ተማሪዎቹ እውቀታቸውን እና ልምዳቸውን ለሌሎች በማካፈል እርስበርስ እንዲረዳዱ አመቺ ሁኔታ ይፈጥራላቸዋል።

ክንውን:- በቤተሰባችሁ ውስጥ የተለያዩ ኃላፊነቶች ያሏቸው የቤተሰብ አባላት ይኖራሉ። የቤተሰብ አባላቱን የስራ ድርሻዎች በሚመለከቱ ጉዳዮች ላይ ልምዶቻችሁን ተለዋወጡ። ቀጥሎም «የእኔ ቤተሰብ» በሚል ርእስ አስተዋጽኦ ነድፋችሁ ከ100 ቃላት ያልበለጠ አንድ አጭር አንቀጽ ጻፉ። የጻፋችሁትን አንቀጽ ለክፍል ጓደኞቻችሁ አቅርቡ።

«የደኖች መመናመን» በሚል ርእስ በምክንያትና ውጤት ላይ ያተኮረ የቡድን ውይይት አካሂዱ። በውይይቶቻችሁ ውስጥ መንስኤዎችና የመፍትሄ ሃሳቦች ላይ ማትኮር ይኖርባችኋል።

1. በውይይቱ የደረሳችሁባቸውን አንኳር ነጥቦች በየግላችሁ በማስታወሻ ደብተራችሁ ላይ ጻፉ።
2. የጻፋችሁትን ማስታወሻ ከሌሎች ቡድኖች ጋር አስተያይታችሁ አዳብሩ።
3. ባዳበራችሁት ማስታወሻ ላይ ተመርኩዛችሁ አስተዋጽኦ ንደፉ።
4. በነደፋችሁት አስተዋጽኦ ላይ ተመስርታችሁ መግቢያ፣ ዋና አካልና ማጠቃለያ ያለው አንቀጽ ጻፉ።
5. የጻፋችሁትን አንቀጽ ለክፍሉ ተማሪዎች አንብቡ።

ፈጠራዊ ተግባራት (Creative Tasks):- በዚህ ተግባር ውስጥ መረጃን የመፈለግ፣ የማሰላሰል፣ የማወዳደር ወይም የማነጻጸር ተግባራት ይኖራሉ። ተማሪዎቹም ግንዛቤ ላይ የተመሰረቱ ችግር ፈቺ ተግባራትን ያከናውናሉ።

ክንውን:- ተማሪዎቹ የዕለት ውሏቸውን እንዲጽፉ ማስቻል፣ ግጥም ወይም አጭር የስራ እና የጓደኛ ደብዳቤ እንዲጽፉ ማድረግ፣ የተለያዩ ቦታዎችን ለመጎብኘት ዕቅድ ማውጣት ይህን የተግባር ዓይነት የሚመለከቱ ናቸው።

ስለሆነም በWillis (1996) የተነሱት የተግባር አይነቶች (መዘርዘር፣ ቅደም ተከተል ማስያዝ፣ ማወዳደር፣ ችግር ፈቺ እና ፈጠራዊ ተግባራት) መማሪያ መጽሀፉ ውስጥ ከቀረቡት የመጻፍ ተግባራት ጋር በማስተያየት ተግባራቱ እንዲዘጋጁ ተደርገዋል። በተመሳሳይ ሁኔታ ሌሎችም የተዘጋጁት ተግባራት በWillis ሞዴል ላይ የተመሰረቱ ናቸው። በተጨማሪም ተግባራቱን እና ትንታኔዎቹን ለማዘጋጀት አጥኚዎ ከመማሪያ መጽሐፉ ጋር ሊዛመዱ የሚችሉ አጋዥ መጽሐፍትን (ሥርዓተ ትምህርት ላይ የተመሰረቱ) ተጠቅማለች።

5. ውጤት የማቅረብ ክንውኖች ላይ ያተኮሩ ተጨማሪ የአንቀጽ መጻፊያ ግብአቶች

ሀ) ከዚህ በታች አረጋውያንን የሚመለከቱ መረጃዎች ቀርበዋል። አንተም/አንቺም የቀረበው መረጃ ላይ በመመስረት መረጃዎቹን አሟልተህ/ሽና አደራጅተህ/ሽ አንድ አንቀጽ ጻፍ/ፊ።

- በወጣትነትና በጎልማሳነት እድሜ ጠቃሚ ተግባራት
- የህይወት ውጣ ውረድ ማለፍ
- ተዝቆ የማያልቅ የህይወት ልምድ
- ካዳመጧቸው ያልተፈቱና ያልተመነዘሩ ቁምነገሮችን የሚያሳውቁ
- እውቀትና ልምዳቸውን ሳይሰስቱ የሚያካፍሉ
- በትህትና መቀበልና ማስተናገድ
- የእድሜ ባለጸጋዎች መከበር

ለ) ከዚህ በታች የደራሲ ብርሃኑ ዘሪሁን የህይወት ታሪክን መሰረት ያደረገ መረጃ ቀርቧል። አንተም/አንቺም የቀረበው መረጃ ላይ በመመስረት የህይወት ታሪኩን አደራጅተህ/ሽ አንድ አንቀጽ ጻፍ/ፊ።

- ስም፡- ብርሃኑ ዘሪሁን
- የትውልድ ዘመን፡- 1925ዓ.ም.
- የትውልድ ቦታ፡- ጎንደር ከተማ
- የትምህርት ደረጃ፡-
- ✓ የቤተ-ክህነት ትምህርት- ጎንደር ከተማ

- ✓ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ት/ቤት ገብቷል።
- ✓ በ1948ዓ.ም በአዲስ አበባ- ተግባረ ዕድ ት/ቤት ገብቶ የሬዲዮ ቴክኒሻንነት በዲፕሎማ ተመርቋል።
- ያበረከታቸው የሥነጽሑፍ ሥራዎች፡- የቴዎድሮስ ዕንባ፣ ማዕበል የአብዮቱ ዋዜማ፣ ማዕበል የአብዮቱ መባቻ፣ ማዕበል የአብዮቱ ማግስት፣ የእንባ ደብዳቤዎች፣ “ድል ከሞት በኋላ ነው፣ የበደል ፍፃሜ፣ ጨረቃ ስትወጣ እና የታንጉት ምስጢር።
- ከዚህ ዓለም በሞት የተለየው፡- ሚያዚያ 16 ቀን 1979 ዓ.ም.

ሐ) ከዚህ በታች የደራሲ ክቡር ዶክተር ከበደ ሚካኤል የህይወት ታሪክን መሰረት ያደረገ መረጃ ቀርቧል። አንተም/አንቺም የቀረበው መረጃ ላይ በመመስረት የህይወት ታሪኩን አደራጅተህ/ሽ አንድ አንቀጽ ጻፍ/ፊ።

- ስም፡- ከበደ ሚካኤል
- የትውልድ ዘመን፡- ጥቅምት 23 ቀን 1909ዓ.ም.
- የትውልድ ቦታ፡- ሰሜን ሸዋ- ደብረብርሃን፣ ገረም ገብርኤል አቅራቢያ
- የትምህርት ደረጃ፡- የመጀመሪያ ደረጃ፡- በአዲስ አበባ ከተማ በ"አሊያንስ ፍራንሴስ" ትምህርት ቤት
- በፈረንሳይኛ የአንደኛ ደረጃ ትምህርታቸውን
- የሁለተኛ ደረጃ ፡- አዲስ አበባ በሚገኘው በ"ላህሪስ ሚስዮን" የመለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት
- የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፡- የክብር ዶክተሬት ድግሪ ሸልሟቸዋል
- ያበረከቱት የሥነ ጽሑፍ ሥራ፡- የእውቀት ብልጭታ፣ ታሪክና ምሳሌ፣ የእንስሳት ተረት፣ የመዝናኛ ጸሐፊዎች፣ ታላላቅ ሰዎች፣ የትንቢት ቀጠሮ፣ የቅኔ ውበት፣ ብርሀን ህሊና፣ ፍቅር እስከ መቃብር፣ ወንጀለኛው ዳኛ፣ የህልም እገናኝ
- ከዚህ አለም በሞት የተለዩት - ህዳር 3 ቀን 1991

መ) ከላይ የቀረበውን የአስተዋጽኦ አወቃቀር በመከተል በቡድን በቡድን ሆናችሁ አስተዋጽኦ በማዘጋጀት፣ «የኮሮና ቫይረስን ስርጭት በመግታት ጤናማ ህይወት ለመምራት የሚያስፈልጉ ጉዳዮች» በሚል ርእስ ከ100 ቃላት ያላነሰ አንቀጽ ጻፍ/ፊ።

የስርአተ ነጥቦች አጠቃቀም

በመማሪያ መጽሐፉ የቀረቡ የስርአተ ነጥቦች አገልግሎት እንዲማሩ ከማድረግ በተጨማሪ የሚከተለው ክንዋኔ በመማሪያ አውዱ ልምምድነት ይቀርብላቸዋል፡፡

ትእዛዝ፡- በጥንድ በጥንድ ሆናችሁ በሚከተሉት አረፍተ ነገሮች ውስጥ መግባት ያለባቸውን ስርአተ ነጥቦች ወስኑ፡፡ የሰራችሁትን ክሌሎች ጥንዶች ጋር አስተያዩ፡፡

ሀ) ሕጻናት በማንኛውም ስራ እንዳይቀጠሩ ተደንግጓል ነገር ግን ከአቅማቸው በላይ ስራ ሲሰሩ ይታያሉ፡፡

ለ) ሕጻኑ ሲደበደብ የት ነበርሽ

ሐ) የልጅ ባህርይ እንደ አሳዳጊው ነው ይላሉ ወይዘሮ አልታየ

መ) ወይንሸት አልማዝ መሀመድ ቢያድግልኝና አስቴር ስለሕጻናት መብት ተወያዩ

ሠ) የሕጻናት መብት ብዝበዛ ይቁም

ረ) የሽመና ስራ ሸክም የታክሲ ረዳትነት የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ የሚካሄድባቸው የስራ ዘርፎች ናቸው፡፡

ቅጽ ፭

ሙከራ ቡድን የቅድመ-ትምህርት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ

የተማሪው ኮድ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	1	2	1	2	3	3	1	1	1	1	2	1	2	1	2	3	2	3	2	1
2	2	1	3	2	3	2	3	2	1	2	1	2	3	1	3	2	3	2	1	2
3	3	2	2	3	2	3	2	1	2	3	2	3	2	2	2	1	2	3	1	1
4	2	1	2	3	3	3	3	2	1	2	3	2	3	1	3	2	1	2	2	3
5	3	2	3	1	2	1	2	3	2	3	2	3	2	2	2	3	2	1	2	1
6	2	1	2	3	4	2	3	2	1	2	3	2	1	2	1	2	3	2	3	3
7	1	2	3	2	3	3	3	2	2	3	2	1	2	3	1	1	2	4	2	1
8	1	3	2	3	2	3	1	2	2	2	2	2	3	2	3	2	3	2	3	3
9	1	2	3	3	1	2	3	2	2	1	2	1	2	3	2	3	2	3	2	2
10	2	2	2	1	2	3	2	1	2	2	2	2	3	2	3	2	1	2	1	1
11	1	2	3	2	3	2	1	2	1	3	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2
12	2	1	2	1	2	3	2	1	2	1	2	1	3	2	2	3	3	2	1	1
13	3	2	3	1	3	2	3	2	1	2	3	2	2	3	2	3	2	1	2	3
14	2	3	2	3	2	3	2	2	2	2	2	1	3	2	1	2	3	2	3	2
15	3	2	3	2	3	2	3	3	2	2	1	2	3	1	2	1	2	1	2	3
16	2	3	2	3	2	3	2	2	1	2	2	3	2	2	1	2	3	2	3	1
17	3	2	3	2	3	2	2	2	1	3	3	2	3	2	1	3	2	3	1	2
18	2	1	2	2	2	3	1	2	2	1	3	3	2	2	2	2	1	1	2	2
19	2	2	2	2	1	2	3	1	2	1	2	3	2	3	2	3	3	2	1	2
20	2	1	3	3	2	3	3	2	2	1	3	1	1	2	1	3	2	3	1	1
21	3	2	3	2	3	2	3	2	1	1	2	2	3	1	3	1	1	2	2	3
22	2	2	3	2	1	2	3	2	2	2	2	1	2	3	2	3	3	2	2	1
23	3	1	3	1	2	2	2	1	2	1	3	2	2	2	2	3	1	3	2	2
24	2	3	2	2	2	3	2	1	2	2	3	3	2	3	2	3	1	1	2	1
25	2	1	1	2	3	3	2	2	3	2	2	3	3	2	1	2	3	2	2	1
26	1	2	3	2	2	3	3	2	1	3	2	3	2	1	3	2	2	1	2	2
27	2	1	2	2	3	2	2	1	2	3	2	3	1	3	2	1	2	2	2	2
28	3	2	2	3	2	3	3	2	2	2	1	2	1	2	3	2	1	2	3	2
29	2	2	1	2	1	3	2	1	2	2	3	2	3	2	1	2	1	1	2	2
30	2	3	3	2	2	3	3	2	2	3	2	3	1	2	3	2	3	2	2	1
31	3	2	2	3	2	2	3	2	1	3	2	1	2	2	3	2	1	1	3	1
32	2	1	1	2	1	2	3	1	2	1	1	3	1	2	3	2	1	2	2	2
33	2	3	2	3	3	2	3	1	1	3	2	1	2	1	3	2	1	2	2	1
34	1	2	2	3	2	2	3	1	1	2	2	3	3	1	2	3	2	2	2	1

35	3	2	2	3	2	2	3	2	2	1	3	2	3	2	1	2	2	1	1	1
36	2	3	2	1	2	3	2	1	2	2	2	1	1	2	3	2	2	2	2	2
37	2	2	2	1	2	1	3	2	2	2	2	3	2	1	2	3	2	2	2	1
38	1	2	3	2	3	1	3	2	2	3	2	3	2	2	3	2	2	2	3	2
39	2	2	3	3	2	3	3	1	2	3	3	2	3	1	2	1	2	1	2	2
40	1	2	1	2	2	3	2	3	3	2	1	2	1	2	2	1	2	1	2	1
41	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	2
42	2	2	1	2	1	3	2	1	2	2	3	2	3	2	1	2	1	1	2	2
43	2	3	3	2	2	3	3	2	2	3	2	3	1	2	3	2	3	2	2	1
44	3	2	2	3	2	2	3	2	1	3	2	1	2	2	3	2	1	1	3	1
45	2	1	1	2	1	2	3	1	2	1	1	3	1	2	3	2	1	2	2	2
46	2	3	2	3	3	2	3	1	1	3	2	1	2	1	3	2	1	2	2	1
47	1	2	2	3	2	2	3	1	1	2	2	3	3	1	2	1	2	2	2	1
48	3	2	2	3	2	2	3	2	2	1	3	2	3	2	1	2	2	1	1	1
49	2	3	2	1	2	3	2	1	2	2	2	1	1	2	3	2	2	2	2	2
50	2	2	2	1	2	1	3	2	2	2	2	3	2	1	2	3	2	2	2	1

ሙከራ ቡድን የድህረ-ትምህርት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ

የ ተማሪው ኮድ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	3	4	4	4	4	4	3	4	3	3	4	4	3	4	4	4	4	3	3	4
2	4	3	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4
3	4	3	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	3	3	3
4	3	4	4	3	4	4	4	4	3	4	4	2	4	4	4	4	4	3	3	4
5	4	4	3	3	4	4	3	4	4	3	4	2	4	4	4	3	4	4	3	3
6	4	4	3	3	4	4	3	4	4	3	4	2	4	4	4	3	4	3	3	3
7	4	4	3	4	4	4	4	4	4	3	4	1	4	4	4	3	4	3	3	3
8	4	3	4	3	4	4	4	4	4	4	4	2	4	3	4	4	4	3	4	3
9	3	4	4	4	4	4	3	4	4	4	3	2	4	4	4	3	4	3	3	3
10	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	4	2	4	3	4	4	4	3	3	3
11	5	3	3	3	4	4	4	3	4	4	3	1	4	4	4	3	4	4	3	3
12	4	4	3	4	4	4	4	4	4	3	4	3	4	3	4	4	3	3	3	3
13	4	3	4	4	4	4	4	4	3	4	3	4	4	4	3	3	4	4	4	3
14	4	3	4	4	4	3	4	3	3	3	3	4	3	4	3	4	4	3	3	3
15	3	3	2	4	3	4	4	3	3	4	4	1	4	4	2	2	3	2	2	3
16	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	2	4	4	4	4	4	2	3	2
17	4	3	4	4	4	4	4	3	4	3	4	2	4	4	4	4	4	3	3	3
18	3	4	3	4	4	4	4	3	3	4	2	2	4	4	4	4	3	4	3	3
19	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	3	4	4	4	4	4	3	3	3	3

20	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3
21	4	3	4	3	4	3	3	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	3	4	4
22	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	2	4	3	4	4	4	3	3	3
23	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	3	4	3	4	4	3	3	3
24	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3
25	4	3	4	4	4	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3
26	5	4	4	4	4	3	4	4	4	3	4	3	4	3	3	4	4	3	3	3
27	3	4	3	4	4	4	4	4	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	3	3
28	4	3	4	3	4	4	4	3	3	4	3	2	3	4	4	4	4	3	4	4
29	3	4	4	4	4	3	3	3	4	4	3	3	4	4	3	4	3	4	3	2
30	4	3	3	4	4	4	4	4	4	4	3	2	4	3	4	3	4	3	3	3
31	3	4	4	4	3	3	4	4	3	4	4	2	3	3	4	4	4	3	3	3
32	4	3	4	3	4	4	4	3	4	3	3	3	4	4	4	4	4	3	3	3
33	5	4	3	4	4	3	4	3	3	3	4	3	3	3	4	4	4	3	3	4
34	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	4	4	4	4	3	3	3	3
35	3	4	4	3	3	4	3	4	4	4	3	1	4	3	3	4	3	3	3	3
36	4	3	4	4	4	3	4	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3
37	3	4	4	4	4	3	3	3	3	3	4	3	4	4	4	4	4	4	4	3
38	4	4	3	4	4	4	4	4	3	4	4	3	3	4	4	4	4	3	3	3
39	5	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	2	4	4	4	4	4	3	3	3
40	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	2	4	3	4	4	4	3	3	3
41	3	4	4	4	4	4	3	4	3	3	4	4	3	4	4	4	4	3	3	4
42	4	3	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4
43	4	3	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	3	3	3
44	3	4	4	3	4	4	4	4	3	4	4	2	4	4	4	4	4	3	3	4
45	4	4	3	3	4	4	3	4	4	3	4	2	4	4	4	3	4	4	3	3
46	4	4	3	3	4	4	3	4	4	3	4	2	4	4	4	3	4	3	3	3
47	4	4	3	4	4	4	4	4	4	3	4	1	4	4	4	3	4	3	3	3
48	4	3	4	3	4	4	4	4	4	4	4	2	4	3	4	4	4	3	4	3
49	3	4	4	4	4	4	3	4	4	4	3	2	4	4	4	3	4	3	3	3
50	3	4	4	4	4	4	3	4	3	3	4	4	3	4	4	4	4	3	3	4

የሙከራው ቡድን ተጠኝዎች የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ድህረ-ትምህርት የውጤት ስርጭት

ሜሪ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6.67	1	.2	2.0	2.0
	7.33	3	.7	6.0	8.0
	8	1	.2	2.0	10.0
	8.33	6	1.5	12.0	22.0
	8.67	2	.5	4.0	26.0
	9.33	3	.7	6.0	32.0
	9.67	1	.2	2.0	34.0
	10	2	.5	4.0	38.0
	10.33	1	.2	2.0	40.0
	10.67	2	.5	4.0	44.0
	11.33	5	1.2	10.0	54.0
	12	6	1.5	12.0	66.0
	12.33	1	.2	2.0	68.0
	12.67	2	.5	4.0	72.0
	13	1	.2	2.0	74.0
	13.33	1	.2	2.0	76.0
	14	4	1.0	8.0	84.0
	14.6	1	.2	2.0	86.0
	15.3	1	.2	2.0	88.0
	15.33	1	.2	2.0	90.0
	16	3	.7	6.0	96.0
	16.67	1	.2	2.0	98.0
	17.33	1	.2	2.0	100.0
	Total	50	12.4	100.0	
Missing	System	353	87.6		

ሙሴ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6.67	1	.2	2.0	2.0
	7.33	3	.7	6.0	8.0
	8	1	.2	2.0	10.0
	8.33	6	1.5	12.0	22.0
	8.67	2	.5	4.0	26.0
	9.33	3	.7	6.0	32.0
	9.67	1	.2	2.0	34.0
	10	2	.5	4.0	38.0
	10.33	1	.2	2.0	40.0
	10.67	2	.5	4.0	44.0
	11.33	5	1.2	10.0	54.0
	12	6	1.5	12.0	66.0
	12.33	1	.2	2.0	68.0
	12.67	2	.5	4.0	72.0
	13	1	.2	2.0	74.0
	13.33	1	.2	2.0	76.0
	14	4	1.0	8.0	84.0
	14.6	1	.2	2.0	86.0
	15.3	1	.2	2.0	88.0
	15.33	1	.2	2.0	90.0
	16	3	.7	6.0	96.0
	16.67	1	.2	2.0	98.0
	17.33	1	.2	2.0	100.0
	Total	50	12.4	100.0	
Missing	System	353	87.6		
Total		403	100.0		

የቁጥጥሩ ቡድን ተጠኚዎች የአንቀጽ መጻፍ ፈተና ድህረ-ትምህርት የውጤት ስርጭት

ቁጥጥር

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6.33	1	.2	2.0	2.0
	6.67	3	.7	6.0	8.0
	7.33	3	.7	6.0	14.0
	7.67	4	1.0	8.0	22.0
	8	3	.7	6.0	28.0
	8.33	4	1.0	8.0	36.0
	8.67	5	1.2	10.0	46.0
	9	5	1.2	10.0	56.0
	9.33	5	1.2	10.0	66.0
	9.67	2	.5	4.0	70.0
	10	7	1.7	14.0	84.0
	10.33	1	.2	2.0	86.0
	10.67	1	.2	2.0	88.0
	11	1	.2	2.0	90.0
	11.33	2	.5	4.0	94.0
	11.67	1	.2	2.0	96.0
	12	1	.2	2.0	98.0
	12.33	1	.2	2.0	100.0
	Total	50	12.4	100.0	
Missing	System	353	87.6		
Total		403	100.0		

የሙከራው ቡድን የቅድመ-ትምህርት ተነሳሽነት መጠይቅ ምላሽ

የ ጥያቄ ኮድ	N	Mean		Std. Deviation
	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic
0001	50	2.04	.095	.669
0002	50	1.96	.095	.669
0003	50	2.18	.098	.691
0004	50	2.16	.104	.738
0005	50	2.16	.100	.710
0006	50	2.36	.094	.663
0007	50	2.44	.100	.705
0008	50	1.66	.084	.593
0009	50	1.72	.076	.536
0010	50	2.04	.107	.755
F001	50	2.14	.086	.606
F002	50	2.06	.116	.818
F003	50	2.12	.106	.746
F004	50	1.88	.089	.627
F005	50	2.14	.107	.756
F006	50	2.10	.096	.678
C001	50	1.90	.104	.735
C002	50	1.84	.100	.710
C003	50	1.96	.086	.605
C004	50	1.64	.098	.693
Valid N (listwise)	50			

የሙከራው ቡድን የድህረ-ትምህርት ተነሳሽነት መጠይቅ ምላሽ

የ ጥያቄ ኮድ	N	Mean		Std. Deviation
	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic
0001	50	3.94	.089	.633
0002	50	3.98	.070	.495
0003	50	3.88	.076	.535
0004	50	3.89	.063	.443
0005	50	3.94	.034	.240
0006	50	3.76	.061	.431
0007	50	3.86	.069	.485
0008	50	3.84	.069	.485
0009	50	3.92	.069	.490
0010	50	3.79	.071	.503
F001	50	3.70	.071	.505
F002	50	3.68	.147	1.039
F003	50	3.78	.059	.418
F004	50	3.76	.061	.431
F005	50	3.84	.060	.422
F006	50	3.74	.069	.487
C001	50	3.32	.055	.388
C002	50	3.18	.059	.416
C003	50	3.10	.052	.364
C004	50	3.14	.064	.452
Valid N (listwise)	50			